

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petič vrst 1 D, od 10—15 petič vrst 1 D 50 p, večji inserati petič vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklic petič vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, prtljčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in zadoščen frankovano.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vsa dni po Din 1—
v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1-25
poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani		po pošti	
12 mesecev		Din 120—	Din 144—	Din 216—	
6	mesec	60—	72—	108—	
3	mesec	30—	36—	54—	
1	mesec	10—	12—	18—	

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslati denarja ne moremo ozirati.

IN MIR LJUDEM NA ZEMLJI.

Če bi se vrinilo v politiko enkrat na leto, in to v času, ko pojo vsem krščansk. svetu zvonovi in so ljudje praznično razpoloženi, malo sentimentalnosti in idealizma, bi bilo to menda popolnoma v redu. Saj če bi bili odlični gospodje, ki sede za zelenimi mizami in odločujejo o usodi milijonov navadnih ljudi, vsaj enkrat na leto idealni, bi bilo na svetu vse drugače kot je sedaj. Živimo v času, ki mu je težko najti primerno ime, v času, ko so nenavadni dogodki, ki se redko ponavljajo v svetovni zgodovini, postavili na glavo vse, kar je prej stalo na nogah. Od priprostega kmetiča, ki orje zemljo in kima z glavo, češ ne rodi več tako, kot prej, davki me teže in draginja duši, pa do državnika, ki se vozi iz Pariza v London, od tu v Genovo in Haag in premišljuje, kako bi pomiril in potolažil nesrečno ljudstvo, vsi so nezadovoljni, vsi godrnjajo, vsi se jeze in na vse se jeze. Kogar vprašaj, kako in kaj, vsakdo zamahne z roko, pljune ježno in ti odgovori: Vrag vzemi tako življenje. In vsi iščejo vzroke te nezadovoljnosti. nekateri jih ne poznajo, drugi pa pravijo: vojna je kriva, in stvar je končana. Življenje pa gre svojo pot in razmere postajajo od dne do dne neznožnejše, nezadovoljstvo raste v geometrični progresiji, ponavljajo se umori ljudi, ki so sami žrtve nenormalnih razmer, obetajo se revolucije, vojne, kri in podiranje še tega, kar nam je ostalo. Kje tiči vzrok, da je Evropa postala kotel, kjer vre in kipi in je nevarnost, da jo nekega dne popolnoma raznese? Vojna je kriva, revolucije so krive, tako pravijo ljudje. Res je. Vojna je začela, revolucija, pogosto duševna in telesna lenoba, egoizem v kolektivnem in zasebnem življenju, neprestano javkanje in čakanje, od kod in kdaj pride nenaravna sila, ki nam bo vrnila, kar smo izgubili, teptanje vsega, kar loči človeka od živali, vse to nadaljuje, državni preobrati, konferenice in vsakovrstna pogajanja rešuje-

jo, rešitev pa je v ljudeh samih. Izhod iz krize, kamor je zašla Evropa na vseh poljih svojega socialnega življenja, moramo iskati induktivnim potom, to se pravi najprej moramo začeti pri sebi, izprašati moramo svojo vest ter dognati, da-li smo še isti, kot smo bili v starih dobrih časih, da-li je naše razmerje napram bližnjemu ostalo isto, kot je bilo, da-li je naše delo še tako intenzivno, kot je bilo in naše zahteve še v gotovih mejah, kot je bilo to preje. Priti moramo do spoznanja, da je človek družabno bitje, da se nahajamo v medsebojni odvisnosti, da je človeška družba bila sicer kompliciran in vendar harmonično urejen stroj, ki deluje samo tedaj, če so vsi vijaki na svojem mestu, da v tej družbi sleherni član vrši svojo strogo določeno funkcijo in je zato družbi potreben in obenem upravičen, da živi. Kršiti pravice do življenja drugemu pomeni, rušiti harmonijo družabnega življenja, pomeni nevarnost, da se stroj ustavi. Preveliki pritiski, pa naj prihajajo od desne ali leve, lahko trenutno koristijo onemu, ki ima v rokah silo, ne smemo pa pozabiti, da pritisk rodi protipritisk, sila odpor, s tem pa se vračamo tja, kjer smo bili in plešemo v začaranem krogu, ki nas posebno stiska v povojnem času. Vsi komplicirani načrti, vzvišene ideje, globoko zamišljeni diplomatični triki in zakulisne intrige od te ali one strani, so zaman, so bob ob steno realnega življenja, ki gre preko njih in jih tre, ker nimajo življenjske podlage.

Borba silnega proti slabemu, ki jo pozna svetovna zgodovina v pretežni večini kot borbo rase proti rasi, naroda proti narodu ali države proti državi, je stopila po vojni v drugo fazo, dobila je značaj notranjega razrednega nasprotja, ki je povzročilo prepad med ljudmi, sorodnimi po tradiciji, jeziku, veri, običajih in večkrat celo po krvi, tujimi pa po mentaliteti in položaju v socialnem življenju. Ta prepad postaja

od dne do dne večji, grozi omajati osnove človeškega življenja in blagostanja za cela stoletja in je glavni motiv vseh dogodkov zadnjih osmih let, ki nosijo drugo polovico odgovornost za takojmenovano evropsko krizo. Ta prepad mora biti prej ali slej premočen, do tega prepričanja so prišli vsi, ki so sposobni trezno misliti. Nastane vprašanje kako. Popularno postaja v zadnjem času naziranje, da je mogoča premostitev na ta način, da se razruši en del podlage, na kateri naj bi slonel ta most ali z drugimi besedami, da takojmenovani proletarijat deloma zatre, deloma pa proletarijat takojmenovano buržuazijo. Nezmisljivo tega naziranja leži v naziranju samem. To bi pomenilo napraviti iz človeštva homogeno maso brez individualne iniciative kot predpogoja za vsak napredek, izpremeniti najfinjši menurjem v enostaven stroj, ki bi deloval po direktivi same prirode, pomenilo bi velik skok nazaj, kjer je bilo človeštvo takrat, ko se še ni zavedlo svojega pomena in vloge na zemlji. To naziranje, ki je živelo do zadnjega časa samo kot teorija, začneja prehajati v prakso kot skrajno sredstvo v borbi za obstanek vseh onih ljudi, ki jim je delo edini vir življenja. Na drugi strani tehničnega, kamor so položili dogodki usodo človeka, pa pritiska zgodovinsko utemeljena, običajem in razvoju odgovarjajoča in vendar fatalna pomota, da je mogoče brez posledic ustvariti brezskrbno in pretirano komodno življenje manjšine na bedi in pomanjkanju večine. To sta dva glavna uteža, ki se vedno bolj intenzivno borita za prvenstvo. Vse drugo pa je le privrsek na tej ali oni strani. Ta borba grozi narušiti ravnovesje ne narodov ali držav, marveč človeštva sploh. Posledice bi se ne dale primerjati z nobenimi dogodki v svetovni zgodovini. Polagoma sicer in vendar prihajajo dalekovidni politiki do prepričanja, da bo treba to usodepolno katastrofo, ki jo čutijo vsi stanoviti današnje družbe, preprečiti, da bo treba pregledati stare račune in iz-

vršiti gotove korekture v socialnem življenju, če tudi na račun preljubih tradicij in navad. Treba bo — in sicer v najbližji bodočnosti, drugače bo prepozno — zatreti pretirani egoizem v zasebnem, narodnem in državnem življenju, zaceliti rane na telesu naše družbe ne z orožjem, atentati in državnimi prevrati, marveč s pravičnim postopanjem napram vsakomur, pa najsibo na videz še tako brezpomemben za življenje. Racijsko

nelno razdeljeno delo in praktično razdeljen produkt dela kot materialno blago, ki bo omogočilo vsakomur stanu primerno življenje, to mora biti temelj solidne stavbe naše bodočnosti. Ne bruhajalna sila, marveč čas in realno življenje, ki ne pozna nobenih skokov, bo naučilo ljudi spoznavati naravne zakone medsebojne odvisnosti, bo povzročilo konec razburjene dobe in uresničilo božično željo: Mir ljudem na zemlji!

KONCENTRACIJA.

Na prvo presenetljivo vest, da se je sestavila nova vlada pretežno iz članov Narodne radikalne stranke, se je oglasil kot bojni klic: koncentracija. Klic jeze, prevaranih nad, onemoglosti in obupa. Partizanstvo proti partizanstvu. Brez stvarne potrebe, brez druge etične utemeljenosti. Koncentracija, da se zruši radikalna vlada ter se namesto nje postavi vlada — druge »partije«. Tako pri nas »delajo« državno politiko, ki bi morala biti politika v korist državi, v korist narodu, pa je le politika strasti, politika strankine nadvlade in s tem za osebne koristi strankinih pristašev.

Štiri leta obstoja naše mlade države stoje z malimi presledki v znamenju demokratske - radikalne koalicije. Dve najjačji stranki našega parlamenta, po številu prilično enaki, sta bili prevzeli vodstvo v skupščini in v vladi. S pomočjo nekaterih manjših strank sta si dali »kvorum« ali po domače povedano, za sklepčnost potrebno število poslancev, kar spriči odsotnosti Hrvatov in razveljavljenju komunističnih mandatov ni bilo baš težko. Glavno njuno delo je bila vidovdanska ustava, v ostalem je bilo zakonodajno delo prav mršavo. V tem pogledu smo od prevrata sem zelo malo napredovali. Z budgetom, ki bi se v njem poleg zakonodaje morala osredotočiti sila zbornice, smo doživljali razočaranje na razočaranje. Ni šlo in ni šlo. Vsi smo čutili, da nekaj ni v redu, da naša skupščina ni to, kar bi morala biti,

umen in vesten gospodar naše nove domačije, ki bi s preudarno smotrenostjo, z večjo in spretno roko vodil njeno politiko, notranjo in zunanjo. Vlada naj je samo njen izvršilni organ.

Moč parlamenta je bila oslABLJENA s trenutkom, ko so nasilnim potom izločili del opozicije, ne da bi bili dali narodu priliko, da izreče o tem svojo sodbo v novih volitvah. Drugi smek, ki je prav močno zrahljal solidarnost stavbe, je dobila z odhodom Hrvatov. Storila se je pri tem druga kardinalna napaka ne samo, da niso poskušali privabiti Hrvatov nazaj, ampak so jih z raznimi »merami« gnali v vedno ostrejšo nasprotstvo. Kdo je bil pri tem glavni krivec, je znano. Na ta način so povzročili, da velik del našega naroda v skupščini sploh ni bil zastopan in da je bila ona še manje, nego samo »Rumpiparlament«. Izpodnežena je bila vsa demokratska podlaga ter je iz tega razloga izgubila svoj raison d'etre.

Njene sile gotovo niso bile sposobne očrstiti neprikrito tekmovalne obeh vladajočih strank, katera izmed njih ostane zmagovalka. Skušali sta druga drugo slabiti. Puščalo je v nemar višje interese sta izdruževali svoje sile v tem tistem boju ljubosumnosti. Revidirani program radikalne stranke se v ničemer ne razlikuje od programa demokratske stranke. Večkrat smo vprašali, čemu dve stranki. Reklo se nam je, da je ta dualizem prav tako zdrav, ka-

Fr. Z.

Pravilnik.

Gospod minister za prosveto je izdal pravilnik za postopanje pri upoko-

jani svojih nastavnikov in uradnikov, ki ga je izdelal sam. Toda ga je videl, pritisnil je nanj svoj pečat in ga razglasil.

Gospoda ministra drugače in sploh čislamo jako. Uverjeni smo, da živi zgledno življenje v krogu mlie svoje družine, uspevata mu hiša in hlev, ljubijo ga tovariši, obožujejo ga njegovi podrejenici — zato vso čast mu in poštenje! In trdna in neomajna je naša nada, da se nekoč, ko bomo po volji draga Boga končali življenja trnjevo pot, blaženi sestanemo z gospodom ministrom v nebeški glori nad zvezdami.

Ali na pravilnik ne bi bil smel pritisniti pečata. Vsebi bi se bil moral na pečat in ga vlijudno, toda odločno odkloniti, zahtevati bi bil moral, da se najprej izpopolni pravilnik tako, da bo nudil potrebno jamstvo za točno, brezhibno in čim uspešnejšo uporabo.

Kajti je treba jasno povedati in glasno, da ima pravilnik občutne nedostatke.

Ne rečemo, da je kratkomočno za nič. To bi bilo krivično in krivičnosti nas varuj Bog! Kar je res, je res, in radi priznava precejšnje njegove vrline. Menimo celo, natisnjen na fin papir, opremljen s slikami in okraski kakaga priznanega našega umetnika, bi tvoril

privlačen predmet na letošnjem božičnem trgu. Pravopis mu je naravnost prvostopenjski. In tudi vsebina nudi marsikaj koristnega, poučnega in zanimivega in je vredna, da si jo pobliže ogledamo.

Kdor prosi za upokojitve, mora zanj prositi. Ta določba je poštena kakor evangelijski, ničesar ji ni očitati.

Naprej je zapisano, da to prošnjo referent vroči statističnemu odseku. Prične se zanimivo in važno delo statističnega odseka in je gospodu ministru iskreno čestitati, da ima na razpolago urad, ki je kos obilnim in zamotanim poslom, ki jih zahteva pravilnik.

Statistični odsek najprej primerja prošnji priložene listine s prošilčevimi službenimi listinami;

potem ugotovi netočne navedbe in ne le, da jih ugotovi, nego jih tudi uradoma popravi in neustrašeno zahteva nove potrebne listine;

potem vse podatke pregleda in potrdi;

potem overi prepise listin;

potem si še ne privoščil oddiha, ampak gre in izvornike listin vrne prijetno iznenadenemu prošilcu in potem h koncu naredi nekaj, kar ni čisto jasno, priloživi nekaj takisto nejasnega. Kajti so nekatere določbe razumljive le strokovnjakom.

Potem se pričenja nov odstavek in se s primerno slavnostjo ob grmenju topov in zvonjenju zvonov priloži izvornik rešitve k aktom glavne kontrole.

Potem se na podstavi rešitve izda razpis za razrešitev prošilca od aktivne službe in se izda prošilcu težko pričakovano potrdilo, da mu je ustavljena plača.

To potrdilo mora podpisati gospod minister. Morebiti ima gospod minister pomisleke in ne bi rad podpisal. Toda pravilnik ne pozna šale in težka je služba ministrska: minister mora podpisati, tako mu vere, in mora podpisati celo z dostavkom, da je prislojen in mora, tako mu Boga! on mora poslati potrdilo prošilcu.

Potemtakem je prejel prošilec izvornike listin in je prejel potrdilo tudi in ga navdaja vse vkupe s sladko zavestjo, da je njegova upokojitve na pravem tiru.

Zdajci stopi že drugi na plan glavna kontrola. S prepisom potrdila se namreč obvesti glavna kontrola in to ne kar tako, nego se obvesti glavna kontrola »po šabloni glavne kontrole«, kar daje glavni kontroli poseben sijaj.

Prepisi vseh listin v enem izvodu se potem položijo k zaslužnemu pokojju v rodbinsko rakev statističnega odseka. Njih drugi izvod s prošnjo vred in prepisom njene rešitve pa se čili in čvrst napoti k računovodstvu.

Računovodstvo ne verjame nič, že ve, zakaj ne. Zato iznova opravi vse delo od kraja. Potem pa se razkači in sestavi pokojninsko listo.

S tem je računovodstvo končalo svoje delo, pa vroči akte v pregled glavni kontroli.

V tretjič stopi na plan glavna kontrola. A to pot je stvar resna. In tudi glavna kontrola ne verjame nič in nikomur in tudi ne računovodstvu, ampak se loti vsega dela vnovič in čisto od začetka in zraven podaje svoje pripombe, in če ni prepozno, mora podati vsaj to pripombo, da pripombe ni.

Potem vrne akte ministru za prosveto.

Potem izdela večša roka gospoda finančnega referenta nalog za ministra za finance, ta nalog pa nikakor ni krut nalog, ampak je po jasnem besedilu pravilnika ponižna prošnja, da se stvo-ri kredit in prične izplačevanje.

Potem to prošnjo, ki pa ni ponižna prošnja, nego je po jasnem besedilu pravilnika možat dopis, podpiše minister s ponosnim dostavkom, da je nakazovalec prve stopnje.

Minister za finance pa, prejmiš nalog oziroma prošnjo oziroma dopis, vse vkupe položi v arhiv. Godba in bengalična razsvetljava. S tem presenetljivim, jako efektivnim prizorom se završi pravilnik in pusti nerešeno vprašanje, ali minister za finance pokojnino sploh kdaj izplača ali ne. Stavili baš ne bi, toda upamo, da jo, če ima pokritja, in mislimo, da prošilec ni kratkomočno obupati zgolj zato, če se izplačilo nekaj let zakasni.

Skratka, kakor že poudarjano, pravilnik vsebuje lepo število razveseljivih momentov.

Vendar pa kritičnemu očesu ne morejo ostati prikrite občutne njegove vrzeli.

Da začnemo z začetkom. Finančni referent vroči prošnjo statističnemu odseku. Dobro! Toda vprašamo: Kje je pa dobil imenovani gospod predmetno prošnjo? Ali mu jo je ptica prinesla v beže, bela ptica golobica? Ali pa mu jo je vročil pismonoša? Kdaj, kje in kako mu jo je vročil? In ali ni morebiti možnosti, da se pismonoša ali finančni referent ali kdorkoli kaznuje, in to kar najstrožje? In zakaj se naj sploh kaznuje in zakaj baš naistrožje? In potem, ali mora finančni referent prejem prošnje potrditi s podpisom? Kje se mora podpisati in kolikokrat? In ali ne kaže, da njegov podpis poveri gospod ministru in ga potem spravi kamorkoli po šabloni katerikoli?

Nadalje. Če je prošnja v zavitku, kdo odpre zavitek, in ali ga je odpreti z nožem ali s škarijami, in koliko je treba zraven svedokov in v kateri arhiv se položi le-ta zavitek, ali v onega pri ministrstvu za finance ali v onega pri slajni kontroli?

In potem, ko mora finančni referent izročiti prošnjo statističnemu odseku, ali jo naj izroči z nalogom ali s prošnjo ali z dopisom ali z vsem trojim vkupe in ali jo naj izroči po pošti ali po kurirju in ali ne zahteva važnost stvari, da jo vroči osebno ob običajnih dnevnicah proti pismenemu potrdilu in overitvi podpisa po gospodu ministru?

kor Američanom obstoj dveh velikih državniških republikancev in demokratov. Obe stranki se razlikujeta samo: 1.) po taktiki in vodilnih osebah; 2.) po medsebojnem razmerju večine in opozicije. Samo da Američani ne napravljajo pogreške, da pušče obe stranki hkratu na vladi, marveč se obe državni stranki enakomerno vrstita v vladi; ena vlada, a druga izvršuje narodno kontrolo.

V tem konkurenčnem boju je bila radikalna stranka od početka lažja. Globoko vkoreninjena v polpretekli slavni povestnici srbskega naroda, je kot homogena stranka stopila v novo državno življenje. Kot taka se je vzdržala do danes. Svoj napredek je dokumentirala s tem, da je sledeč izgledu demokratske stranke svoj delokrog razširila na vse ozemlje naše države ter da hoče iz specifično srbske stranke postati stranka Srbov, Hrvatov in Slovencev. Demokratski stranki je nedostajal atribut homogenosti. Stvorjena sprotaj po prevratu obstoji iz najrazličnejših sestavin vseh mogočih nians. Že zategadelj zaostaja njena tvorna sila za ono radikalno stranko. Njena enotnost se ni mogla nikdar prav uveljaviti. Nasprotno, le preočito je — tudi na ven — kazala velika nasprotja v naziranjih različnih njenih interesnih skupin. Kažemo na Davidovič — Pribečević. Pribečević je imela nesrečo, da so se poškabili njene vodstvo moške brezskrupelnosti in brez politične morale, ki so brez pomisleka zavržli vsa lepa načela strankinega programa, kadar so to zahtevali njihovi osebni interesi. Ljuba Davidovič, mož poštenjak od nog do temena, je moral podležiti njih impetuozni brezobzirnosti. V stranki se je razpasla korupcija, je vzcvetelo odurno partizanstvo s kupovanjem duš, ki je spravilo na površje mnogo nesposobnosti in diletantizma. Vsa izumetničenost strankine zgradbe se kaže najbolje v delstvu, da so morali uporabljati za njeno konstrukcijo zlasti dvoje: težko in denar.

Nezdrave razmere v parlamentu in v vladi so rodile nedogledne posledice, pod katerih pezo jedva še diha naše državno življenje in ki globoko posegajo v ekonomski položaj slehernega poedinca, izvzemši vseh onih, ki znajo spretno izrabljati od naših državnikov ustvarjeno konjunkturo. Veliko napetost in neydržnost v našem javnem življenju dokazuje dejstvo, da je javnost kakor nekako odrešena pozdravila zagrebški kongres z njegovo resolucijo ter da je mirno in brez mnoge razburjenja sprejela Pašičevo novo vlado. Sprejela kot nekaj zaslihi izhod iz zagate. Prej omenjene razmere v skupščini in v vladi pripuščajo samo eno rešitev: apel na narod! Dosti kasno je prišla ta odločitev, ali da se je Pašič odločil zanjo, mu moramo biti le hvaležni.

Torej koncentracija! Za kaj, proti čemu in proti komu? Koncentracija vseh poštenih ljudi za pošteno stvar in s poštenimi sredstvi. Koncentracija proti nesposobnosti in pokvarjenosti, proti nasititvam vseh onih metod, ki so zastupljale vse naše javno življenje, ovirale našo notranjo konsolidacijo ter izpodkopavale naš kredit na zunaj. Zagrebški kongres je bil tak klic po koncentraciji. Kdor čuti in misli iskreno s narodom in državo, naj podpiše z nami zagrebško resolucijo, naj vstopi

v Jugoslovensko zajednico. Sporazum s Hrvati je ena vrhovnih točk programa Zajednice. Kdor je zanj, je z nami.

Čujemo, da tudi vlada resno misli na ta sporazum. Bodi pozdravljena! Ako se Pašičevi vladi res posreči sporazum, potem je bila ena najsrečnejših vlad od prevrata sem. Ob delu na sporazum s Hrvati more računati na našo podporo. Zakaj v sporazumu s Hrvati je ključ do situacije. Zanašamo se na politično zrelost politikov radikalne stranke, saj si sami lahko izračunajo, da bo njihovo stališče silno ojačeno, ako stopijo v novi parlament v iskrenem prijateljstvu s Hrvati. Potem postanejo v resnici vodilna stranka v državi.

Ako nas to naše pričakovanje vara, nič ne de. Svojo pot imamo začrtano z zagrebško resolucijo, ki bo za volitve v skupščino prav tako aktualna, kakor je bila za ljubljanske občinske volitve. Delovni program zagrebške resolucije bo naš volilni program. Ob ljubljanskih občinskih volitvah je ta program na skupni nastop združil napredne stranke: narodno - socialistično stranko, narodno - napredno in demokratsko stranko okoli Slov. Naroda, samostojno kmetijsko stranko, narodno radikalno stranko ter mnoge neopredeljene. Zakaj bi nas ne združili ob skupščinskih volitvah? Ali se nam pridruži tudi slovenski del JDS? Lahko, ako podpiše zagrebško resolucijo in gre z nami v boj pod geslom: za sporazum s Hrvati, za nedeljivost Slovenije, pa proti korupciji in politični nepoštenosti ter proti vsem nositeljem teh lepih čednosti. Živela koncentracija!

FRANCIJA UPA NA USPEH.

23. decembra.

Po londonskem sestanku se je z ene strani v Evropi, ki dela proti Franciji in ne išče za njo primere reparacijske ureditve, zaključilo v svet, da mora Poincaré pasti in francoska politika ima kreniti na pot, na kateri se bo mogla zadovoljiti Nemčiji. Pa ni prišlo tako. Poincaré je dobil v pariški zbornici silajno zaupnico in London se ni zaradi nje razburil. Pogovori tečejo dalje in Francija želi doseči medzvezniški dogovor, po katerem bo mogoče končno to večno nemško vprašanje spraviti na ugodno pot. Poincaré je poklical k sebi francoskega poslanika v Londonu, kar se je v londonskih diplomatskih krogih komentiralo povoljno, videč v tem Poincaréjevo željo, da pride med francosko in angleško vlado do novega izmenjavanja misli za uspešen potek novega sestanka 2. jan. 1923. Poincaré hoče zlasti vedeti, kaj se je govorilo v Londonu med ameriškim in angleškimi vladnimi zastopniki, po drugi strani pa bo informiral poslanika o ameriških poročilih, prispelih v Pariz. Francoski ministrski predsednik tipa previdno napram Londonu in napram Rimu. Mussolini je baje izjavil, da ne pride v Pariz, ako se ne dožene do 2. jan. trdnega preliminarnega sporazuma. Za ta slučaj, ako ga ne bo v Pariz, je Poincaré že poskrbel za diplomatsko razgovorjanje, da bo segalo na sestanek tudi Mussolinijevo mnenje.

Poincaré bi rad vse opravil brez Amerike. Od tam prihajajo vesti, ki se danes glase kolikor toliko ugodno, jutri pa zvane pesimistično. Da bi se predlagala taka ameriška pomoč, s katero bi bila zadovoljna Francija, ni misliti.

Pa tudi Nemčija bi se najbrže lepo zahvalila za njo. Jakob Frank piše v »Prager Tagblattu«, da ne smemo pozabiti, da Amerika pri vsej svoji velikodušnosti, s katero je tekem svetovne vojne podpirala zavezništvo, ni poslala v Evropo nikdar nikake gotovine. Za vsak cent, ki ga dolgujejo Ameriki Anglija, Francija, Italija in manjše države izza vojne, je bilo kupljeno ameriško blago. In ako se nam danes sporoči iz Amerike, da hoče tamkajšnja visoka finančna soglasnost z vlado dovoliti Nemčiji posojilo pod enakimi pogoji kakor svoj čas zavezništvo, bi se to ne izvršilo nič drugače, nego da bi se ameriško posojilo v manjšem delu v obliki sirovin za Nemčijo in v večjem v obliki materiala za obnovo Francije efektiviralo. Dokler predstavlja ameriška pripravljenost za pomoč samo potrebo, da odda svoje blago, dokler Amerika ne spozna, da je v njenem lastnem interesu, da pomaga Evropi v njenih denarnih potrebah, dotle je prezgoden vsak optimizem. V Parizu se čudijo tudi, čemu hoče ameriška vlada zopet preizkusiti plačilno zmožnost Nemčije, kakor je to nasvetovala fran-

coskemu poslaniku v Washingtonu. To vprašanje je že dognano. Nove poizvedbe bi ne dale nikakega novega rezultata. Francoska vlada tak ameriški predlog odklanja, ker je odveč.

Položaj je trenutno tak, da se vidi, kako Francija silni na to, da bi se 2. jan. moglo priti do že tako potrebne rešitve, ali v Londonu kolebajo med Nemčijo in Ameriko in iščejo menda poti, ki bi privlele do skupne zadovoljive rešitve. Angleška mislija za državne dolgovne dne odstopu v Ameriko in baje ostane tam cel mesec. S seboj ima polno predlogov. V ameriškem senatu je zahteval senator King, da naj se skliče konferenca za razorožitev in gospodarsko ureditev s posebnim ozirom na težka bremena evropskih proračunov. Polno predlogov in nasvetov ... med tem pa se bliža dan 2. januarja 1923 z naglico, ki prehiteva dogovore, tako da sredi razmišljanja do Božiča še ni nikakih znakov za uspeh konference. V takem položaju se postavlja Francija vedno bolj na svoje lastno torišče proti Nemčiji.

Kakšna bodi naša politika?

Jugoslavija potrebuje državnike, politike in voditelje naroda, prepone z idealnim jugoslovanskim duhom in edinstveno državno idejo, ki bi podrejali strankarske in lastne koristi interesom države, katerim bo čast in rast domovine ter sreča celokupnega jugoslovanskega naroda, ne pa moč in blaginja stranke, kateri pripadajo — suprema lex.

Naša mlada država potrebuje neobhodno: vzorno poslušajo in nekorumpirano upravo, ki naj bo s svojim brezhibnim poslovanjem v zgled in vzpodbudo vsemu ostalemu narodnemu in gospodarskemu snovanju Jugoslavije, kajti le dobri državni upravi more slediti splošna konsolidacija.

Za dosego tega cilja je treba vestnih, strokovno naobrazanih, za mesta, ki jih zavzemajo, kvalificiranih in strankarsko neodvisnih uradnikov, navdahnjenih z zavestjo, da »ne le kar veleva mu stan, kar more to moč je storiti dolžan!«

Le uradništvo, ki uraduje v imenu pravice in resnice, vrši vestno svojo službo in se zaveda odgovornosti in dolžnosti do države in naroda, more povzdigniti ugled uprave in države pred lastnim in tujim svetom.

Seveda se mora tudi država zavežati dolžnosti napram svojim upraviteljem s tem, da zanje skrbi in jih štiti v vsakem pogledu, posebno še v materijelnem; da jim zagotovi, ako že ne udobno, pa vsaj deloma stanni primerno življenje, zakaj po krivdi delodajalca materialno uničen človek pač ne more biti vreden v službi, niti pridobivati ugleda svojemu stanni in državi.

Da se to doseže, potrebuje Jugoslavija energičnega, vplivnega, vsestransko pravičnega državnika. rekel bi — malega Bismarcka — ki bi s svojim energičnim nastopom napravil konec vsakojakim korupcijam ter drugim, državi in narodu škodljivim nedostatom, ki bi s svojim nesebičnim, nepristranskim delovanjem in taktičnim postopanjem združil k skupnem udelu vsaj vse one elemente, ki niso principijelni opozicionanci vsega, kar je skupno državnega in narodnega.

Ako drugače ne gre, je bolje za državo in ljudstvo, da je na čelu uprave vsestransko pravičen in politično dalekoviden absolutist, ki so mu v prvi vrsti na srcu državne in ljudske koristi, kot parlamentarec, ki ima pri vsakem dejanju in nehanju pred očmi koristi le ožje svoje okolice.

Dokler pa nam usoda ne nakloni takega državnika, kar bo v očigled sedanjim razmeram najbrže še dolgo trajalo, potrebuje Jugoslavija v svojo toll potrebne gospodarske in politične konsolidacije, vsaj med voditelji strank in drugimi političnimi potencami medsebojne vstrpljivosti, da se vsaj v važnejših državni in narodnih zadevah omogoči skupno delo vsega naroda po znanem latinskem izreku: in necessariis unitas, in dubis libertas, in omnibus autem caritas.

Stranke so bile in bodo najbrže dokler bo človeštvo. Medsebojno tekmovanje je celo potrebno. Imeti pa morajo tudi strankarske strasti svoje meje, posebno ko gre za skupno državno in narodno korist. Večne strankarske krize in nekvificirano blatenje brat brata škodujejo neizmerno državi na znotraj in zunaj, v ljudstvu zbujajo pa nezaupanje do voditeljev in do uprave in je potiskajo v apatijo.

Za dosego vsaj te državne potrebe naj bi se v prvi vrsti zavzelo naše časopisje. Ves narod, izvzemši onih, ki od strankarskih prepričev živijo in bogate, bi mu bil za to hvaležen.

Končno potrebuje domovina v vseh panogah vzgojiteljev, ki bodo znali ljudstvu — posebno mladini — vcepiti poštenost, vestnost in veselje do dela in napredka ter ljubezen in ponos do domovine. Potrebuje učitelje, ki bodo ustvarili domovini značaj, zavedajoče se svojega Jugoslovenstva ne le takrat, ko jim je to v osebno ali strankarsko korist, marveč tudi takrat, ko jim bo do države vršiti v kateremkoli pogledu svojo državljansko dolžnost, da vzgoje Jugoslovij poštenjake, ki bodo dobrovoljno in samozavestno, brez discipliniranja, brez bajonetov in ekso-

kutorjev, vsak po svoji stanovski in premoženjski moči služili domovini po znanem Kristusovem izreku: »Dajte cesarju kar je cesarjevega, bogu pa, kar je božjega«. Le z neumornim, nesebičnim delom, z vzorno upravo, ljubeznijo in državljansko samozavestjo bomo pretvorili našo lepo domovino v mogočno in veljavno državo in ji preskrbeli ugled, ki ji gre po njeni velikosti, bogastvu in lepoti. In taka mogočna Jugoslavija bo končno izvršila nas vseh najskrenejšo željo: odrešila bo zaslužene brate ob bistri Soči, sinji Adriji in lepem starodavnem Korotanu, brez katerih mati domovina ne more uživati pravega ugleda niti popolne sreče.

C. J.

„The Business Woman“.

V marsikateri deželah predvojnje Evrope je vladlo mnenje, da ženska, ki dela, ni fina. Tako je bilo v »boljših« rodlinah tudi pri nas. Gospodična je hodila samo toliko v šolo, da se je naučila brati in pisati, potem je malo slikala, igrala klavir in lenuhala lepo oblečena doma in čakala, da se poroči. V družbi je vezla lepe tkanine in le skrivno doma je krpala nogavice ali perilo. Z zaničevanjem je gledala na sovrstnice, ki so služile same svoj kruh z delom, pa naj so bile v kakem uradu, trgovini ali pa učiteljice.

Danes so se razmere že precej spremenile in tudi takozvani »boljši« sloji so se morali ukloniti ideji, da delo ni sramota, ampak čast, pa naj si bodi že katerekoli vrste delo, samo da ni nepošteno, temveč da preživlja človeka.

V Ameriki so ženske že naprej — kakor si sploh ne moremo drugače predstavljati, kot da morajo imeti Amerikanci vse pred nami. Ženska, ki služi sama svoj kruh z lastnim delom, ki je ne vzdržuje noben moški ali soprog, ženska, ki se na ta način čuti celo malo vzvišeno nad moškimi in ki zna vzporediti žensko toaletno eleganco z živahnostjo značaja svojega moškega konkurenta, to je čisto ameriški ideal. To je takimenovana »business woman«, izraz, ki bi se morda dal prevesti z »ženska, ki služi«.

To je v pravem pomenu besede prvi ideal mnogih Amerikank, drugi pa je, najti milijonarja, ki bi ji dovolil živeti v zakonu elegantno in udobno, tretji ideal pa je navadna in poštena želja, najti ljubeča in poštenega fanta, ki ni bogat, toda zmožen služiti denar za potrebo družine.

Pod »business woman« pa si ni treba predstavljati samo ženo, ki je na čelu kakega podjetja ali ima kakšno važno stališče. Izraz je bolj splošen in znači vsako žensko, ki se preživlja s svojim delom, bodisi kot stanografinja, filmska igralka, žurnalistka ali pa uradnica pri kakem anononem uradu, pri ravnateljici kakega ateljeja ali tovarne, pri kakih veliki trdki itd. In v Združenih državah se nahaja nebroj žensk teh različnih vrst.

Vendar je treba pripomniti, da se začenjajo tu in tam ameriški pisatelji norčevati iz žensk, ki ljubijo bolj trgovsko življenje kot resno mislijo ženske-soproke in družinske matere. Možno je, da pride v Ameriki reakcija zoper business women, kajti vključi praktičnosti Amerikancev je vendar vse v Ameriki podvrženo modi in nekakega lepega dne bo marsikatera Amerikanka sita dela izven hiše in vrnila se bo tja, kjer je njen pravi poklic, v družino nazaj.

ubijajo in rušijo, kar sta ustvarjala skozi stoletja in in delo. Psihoza našega veka se bo zadušila v potokih krvi, iz nje se bo dvignilo veliko spoznanje bratske ljubezni in medsebojnega podpiranja vseh narodov in vseh ljudi na zemlji.

Kaj naj ti še povem? Ljudje pred smrtjo govorijo z Bogom. Kaj je Bog? ne vem. Vesoljstvo, večnost, neskončnost, vse to je Bog. Začetek konca človeške misli. Pa mi povej, kaj je to? Ne veš? Tudi jaz se strinjam s teboj. Majhna drobščina sem tega vseмира, ono naj sodi in premišljuje o meni, ne jaz o njem. Odnokod sem prišel, nekam odhajam in s tem je moja molitev končana. Zda me pa pusti samega, zoprnja mi postaja tvoja navzočnost.

Molče sva si segla v roko in molče sem zapustil ječo. Zunaj je bila mesečna noč, na nebu so trepetale zvezde, okrog je bil mir. Obstal sem v tej nočni tišini, misli so rojile v glavi, Tona mi je stal pred očmi in pot njegovega življenja je šla mimo. Narodni ideal, panslavizem, beli car, narodni tribun, internacionala, nenaravna smrt v polju za sibirsko ječo. Zalostna in tako razumljiva križeva pot! Na vsaki postaji je pokleknil in molil, na vsaki postaji je mislil: tu je konec, tu bom odrešen, tu je cilj mojega hrepenenja. Ni ga bilo. Na zadnji postaji ni klečal več.

V polju za mestom so zgođaj zju-traj izvršili smrtno obsodbo.

In da se ne pozabi, ali je ta prošnja sploh kod vpisana v kak register ali arhiv ali šablono in kaj, če se izgubi in se bi vsak izgovarjal: jaz nisem tisti?

Zdi se nam, to so resni pomisleki, vedni takorekoč resnega pomisleka.

In potem, ko ima prošnjo v rokah statistični odsek, da ugotovi netočne navedbe in jih popravi — kaj, če netočnih navedb ni? Ali se zato prošnja odkloni? Ali pa se vrne prošilcu z nalogom, da jo spopolni z netočnimi navedbami?

Id., id., id.

Ni stavka, da se kritično oko ne bi spoteknilo obenj.

Pravilnik je bil sestavljen po predlogu odredne strokovne komisije. Zdi se nam, da komisija ni bila povse srečno izbrana za navzočni primer. Mogoče bi jo kazalo za navzočni primer izpopolniti in pozvati vanjo še enega precizijskega mehanika in eno diplomirano primajo. Uverjeni smo, tako izpopolnena komisija, če vnovič vzame v pretes pravilnik, bo kos svoji vzvišeni nalogi in nas bo osrečila z remek delom, tako dovršenim in brezhibnim, da bo izključena sleherni pritožba in zlasti pritožba s strani prošilcev za upokožitev, ki bodo dočakali rešitev svojih prošnih brez izjeme zveličani v naročju Gospodovem.

J. Zupančič:

Čudna pot.

KONEC.

Počasi, kaplja za kapljo, krvi v telesu pa je vedno manj. Včasih sem premisljal, kako je človeku, ki so ga ljudje obsodili na smrt. Zdelo se mi je, da bi moral obsojeni prokleti vso to človeško golazen na zemlji, danes pa vidim, da sem bil v zmoti. Utihih je. Nehote sem potegnil uro iz žepa. Tona je skočil s postelje, bil je bled kot stena, roke so se mu tresle, v širokih odprtih zenicah sem videl strah in prezir.

»Ne, ne, če si človek, nikar! Proč s tem peklenkim strojem, ki meri čas in goni v smrt kot bič živino v mesnico! Samo ure ne! Tudi mi na ušesa, da moram umreti, samo da ne čujem tega prokletega sek-sek, sek-sek, sek-sek. Kot da mi seka telo in dušo na majhne koščke. Naj bo stokrat proklet, kdor je izumil ta satanski stroj! Čuješ, kako sek-klja? Sek-sek, sek-sek, sek-sek. Uh, nikar, nikar!«

Padel je na posteljo in zašilil ušesa. Skril sem uro v žep. Dolgo je ležal nepremično, potem se je stresel, dvignil glavo in odprl oči. »Nič več ne sek-klja? Tako, vidiš, ne morem prokleti onih, ki bodo zutri pristrigili nit mojega življenja. Kdo jim je dal to pravico, kaj praviš? Ko so podpisali smrtno obsodbo, se mi je zdelo, da jim drhte roke in

noge in tudi v možganih jim ni bilo vse prav. Sodniku, ki je bral obsodbo, se je tresel glas in lovil je sapo. Vest jih peče, le verjemi mi, da je tako. In niso krivi, ne obsojam jih, smilijo se mi. Vprašaj ljudi, ki so krivi, da jutri ne bom več videl solnčne luči, zakaj so to storili, povej jim po človeško, tako kot čutiš, kot ti pravi tvoj notranji glas — prestrašijo se, zarde, zajecajo: »Ne, ne, gospod, oprostite, nismo mi krivi. Oprostili bi vas, nagrado bi vam dali za vaše trpljenje, novo suknjo bi vam kupili, da ni postave, ki velli: »Sodi ga, kdor je kriv in kaznuj, kdor je zaslužil.« In nič več, samo tole odgovore: Belo togo oblečeno, roke si umijemo, s postavo namažejo vse, ki se upira in stvar je končana. Vsi smo sužnji — sodnik, ki sodi, obsojeni, ki umira in birič, ki ga vodi na zadnjo pot. Vsi hodimo v verigah, roke in noge so zakovane, misel našo oklepajo okoli in vse ideje nič ne pomagajo, ker smo ljudje, ker nismo bogovi. Pogrdi pod svinjo perzijsko preprogo — blato boš našel pod njo drugi dan. Sicer pa — grlo se mi suši, bodi usmiljeni Samaritan, poklič stražnika in prosi ga, naj mi prinese kozarec vode. Pri nas so pričelji ljudjem pod vislicami svečane gostije, tu pa še te lepe navade ne poznamo.«

Vstopil je stražnik z glinstim vrčem v roki. Željno je Tona izpil nekaj požirkov, v očeh mu je zaliskala iskra hvalečnosti in nadaljeval je: »Pred smrtjo človek ponavadi pregleda pot, ki

jo je hodil, črto potegne in sešteje, kar je napisal. Meni to ni potrebno, pa tudi seštet bi ne mogel. Preveč so zmešane številke. Rezultat mojega življenja bi bil spak, pravi spak in bolje je, da ne mislim o njem. Vezl, ki so me vezale z ljudmi, se mi zde kot nit, ki je zgorela. Je in ni, dotakneš se je, pa se sesuje v prah. Tudi s teboj me ne veže več. Gledam ti v obraz in zdi se mi, da te vidim nocoj prvič v življenju. Ne zameri. Nekaj pa je, kar gori in ne zgore. Kot azbest je ta nit, ki me veže z življenjem že deset let. Ljudje ji pravijo ljubezen. Ne vem, prav ali ne, jaz bi tej niti ne dal nobenega imena. Kar pove je preveč in kar misliš premalo. Ljudje pišejo romane, po gledaliških odrih jo vlačijo, pa ji delajo krivico. Piši, govori, zvičaj se in stokal, pa ne bo to, kar je ta čudna nif. Čutiti jo moram, čutiti tako, da ti gre v kri in meso, v telo in dušo, v srce in možgane. Če spiš, jo vidiš v sanjah, če delaš, ti pomaga, če se sprehaš, te spremlja, če si sam, je s teboj. Takrat jo čutiš in takrat jo poznaš. Je pa še druga ljubezen. bolj globoka, splošna, vsečloveška ljubezen do bližnjega. Težka je, mnogo žrtev in samozatajevanja zahteva, čutijo jo le plemenite duše, ljudje. Ki žive večno. To vsemogočno ljubezen je naša doba potlačila v prah, človeštvo hodi po nif in išče utehe v preletu krvi. Vsi ideali so prazni, če ni te ljubezni, ki edina more in mora rešiti človeštvo, ustaviš ljudi, ki drve po zgrešeni poti,

Gospodarstvo.

O izkoriščanju naših vodnih sil v kemijsko-tehniške namene.

Na pobudo prof. dra. Samca se je ustanovila na teh. fakulteti univerze v Ljubljani **kemijsko-tehniški seminar**. Vzbuja naj bi slušateljem kemijskega oddelka zanimanje za važna tehniška vprašanja, obenem pa se jih tudi uči v študiju kemijske tehnologije. V tem seminarju se vršijo predavanja in razprave predvsem o aktualnih tehniških stvareh, ki se tičejo zlasti naše zemlje. Nedavno tega je referiral cand. chem. Matija Grgič o temi **oni. prof. ing. J. Turka**: »V kakšni meri moremo vplivati vodne sile na razvoj kemijske industrije pri nas?« Izvajanja referenta niso bila poučna le za slušatelje kemijskega oddelka ljubljanske tehniške fakultete, ampak bi uveljavila zanimati tudi široko javnost, zlasti pa naše industrijske kroge. Zavaljo tega hočem podati v nastopnem nekoliko skrajšanem seminarskem referatu cand. chem. Matije Grgiča, ki se glasi nekako takole:

Ugodnemu orografskemu in hidrografskemu položaju ima zahvaliti naša zemlja za obilico vodnih sil. Te vodne sile se morejo večinoma izkoriščati brez velike težave. Slovenija je v tem oziru relativno na prvem mestu. Njej sledi Hrvaška, zlasti z južnopoljskim delom, Dalmacija in Bosna. Z manjšimi vodnimi silami razpolaga pa tudi Srbija. Točnih sistematičnih podatkov o vodnih silah nimamo še v naši državi. Dasi pa ne vemo natančno, s kolikimi vodnimi silami razpolagamo, nas more potovanje širom naše domovine utrditi v prepričanju, da je teh sil jako mnogo. Računamo, da zmote vseh naša država na vodnih silah do 2 in pol milijona HP. Samo za Slovenijo sem mogel dobiti glede vodnih sil nekoliko točnejše podatke, ki pa tudi ne odgovarjajo povsem resničnem stanju. V področju Slovenije ima reka Sava na vodnih silah kapaciteto od približno 110.000 izrabljivih HP (še neizkoriščenih okoli 100.000 HP). Drava premore na vodni sili približno 150.000 HP (še neizkoriščenih 100.000 HP). V celoti premore Slovenija na vodnih silah okoli 330.000 HP, izmed katerih je še neizkoriščenih 260.000. Izkorišča pa se jih oziroma je pripravljeno za izkoriščanje le 70.000 HP.

Izrabljali so vodne sile v manjši meri pri nas že v prejšnjih dobach. In tudi danes jih izkoriščajo, toda večinoma še na jako enostaven način. Šele v elektriki se je našla ona oblika energije, v katero se more nalekončnejše pretvarjati energija padajoče vode. To pa zlasti tedaj, kadar gre za prenašanje te energije na večje razdalje. Tudi mi imamo že nekaj hidroelektričnih central, v katerih pa se izkorišča le neznamen del vseh vodnih sil naših vodnih sil, dočim vsa druga propada večinoma brez vsake koristi.

Vspričo velike množice naših vodnih sil se je porodila ideja o elektrifikaciji Jugoslavije. Ta ideja gre za to, da bi se zgradilo kar največ hidroelektričnih central istega tipa, ki bi naj bile zaradi boljše porazdelitve energije in vzajemne podpore svezane med seboj. Omrežje teh central naj bi pokrilo kolikor mogoče velik del države. Tako se doseže ceneno električno energijo ne samo za razsvetljavo nego tudi v industrijske namene. Pripomoglo bi se na ta način do industrijskega razvoja tudi onim našim krajem, kjer bi se inace ne mogla razviti industrija. Mislimi bi se moglo tudi na elektrifikacijo naših železnic, ki porabijo danes razmeroma največ premoaga.

Sploh so vodne sile faktor, ki mogočno vpliva na znižanje produkcijskih stroškov, ker predstavljajo najcenejšo energijo. Če je investicijski kapital pri hidroelektričnih centralah v razmerju s kalorimi veliko večji, je pa tudi rentabilnost prvih znatno večja. Zavaljotega se v hidroelektrične centrale investiran kapital povojno in brzo amortizira. Za dokaz naj služijo podatki prof. Savina o dveh povprečnih centralah v Ameriki, ena teh je hidroelektrična in druga kalorčno-električna. Kalorčno-električna centrala prodaja celoletno silo za 150-200 dolarjev in ima samo 5-10% dobička, dočim prodaja hidroelektrična centrala celoletno konjsko silo za 25-30 dolarjev in ima pri tem še 25-50% dobička. Slične primere se morejo navesti tudi iz naših krajev. Tako n. pr. je plačala mestna občina v Celju leta 1921. za elektriko ki jo je dobivala iz kalorčno-električne centrale trdke Westen po 2,60 K za kilovatsko uro. Po proračunu za leto 1922. bi plačala pa samo 1,80 K za kilovatsko uro, če bi jemala električni tok od Pale. Evo dokaza, kako poceni je električna energija iz hidroelektričnih central.

Še vedno je premog glavni faktor večine industrije. Vendar se vedno bolj opazja stremenje po emancipaciji od njega. In industrijski centri se pomikajo čim dalje bolj v kraje, ki razpolagajo z velikimi vodnimi silami. Za primer nam morejo služiti Notodden, Rjukan, Niagara, Rheinfeiden, Fala itd.

Na produkcijo vplivajo razni faktorji in jih R. Escalles formulira nastopno:

- 1.) Dobivanje cenovnih surovin na licu mesta ali pa cenovni njihov dovoz;
- 2.) razpečanje proizvodov v bližini ali pa cenovno njihovo razpošiljanje;
- 3.) cenovna motorska sila za pogon tovarne;
- 4.) dobre in cenovne vodne sile.

Krajshe povedano: Industrijsko podjetje je tem dobičkonosnejše, čim manjši je kvocient vrednosti potrošenih sredstev napram vrednosti dobljenih proizvodov. Vendar za razvoj in obstoj industrije niso potrebni vsi gori navedeni predpogoji. Kajti industrijsko podjetje se more povojno razviti, tudi če so dani le posamni od njih. Pri nas pa v mnogih ozirih obstoje vsi navedeni predpogoji in razpolagamo še zlasti s cenovnimi vodnimi silami, čimur se more razviti pri nas vseobsej industrija in kemijska industrija še posebej. Elektrifikacija naših vodnih sil more dobiti sploh

svoje specifično obeležje v silnem razvoju elektrokemijske in elektrotermične industrije.

Že Werner Siemens je rekel, da pripada elektrokemiji velika bodočnost. Saj je edino polje, na katerem se srečata najvažnejši tehniški disciplini, kemija in elektrotehnika. Za časa Siemensa ta trditve ni bila baš lahka. Toda njegova dalekovidnost je izkazana ravno s tem da je že desetletja naprej slutil razvoj elektrokemije in z njo združene elektrokemijske industrije ki se je povzpela do višine, kakršne danes ne dosega sorazmerno nobena druga industrija.

Jugoslavija doseže in dokaže svojo važnost kot industrijska zemlja šele tedaj, ko začne intenzivno izkoriščati svoje vodne sile. Izkoriščanje vodnih sil bo vplivalo osobito na razvoj elektrokemijske in elektrotermične industrije pri nas, kjer obilujemo ne samo z vodnimi silami, ampak tudi s surovinami, ki so posebno prikladne za izdelanje na elektrokemijskem potu. Z ozirom na naše vodne sile in surovine, ki jih imamo na izobilje, se morejo pri nas razviti nastopne elektrokemijske in elektrotermične panoge: dobivanje karbida in cianamida (aprovega dušika), aluminijevog nitrida, alkalij ter stranskih proizvodov, solitrove kisline iz zraka, proizvođa organske elektroindustrije ter elektrometallurgično dobivanje aluminija, železa, jekla in bakra. Industrija nekaterih izmed omenjenih proizvodov je pri nas že jako razvita in presega njih produkcija daleč že domačo potrebo. Vselej tega se morajo izvažati n. pr. karbid in cianamid (apnov dušik), slednji pa samo zaradi tega ker je naše kmetištvo še premalo napredno, da bi umelo koristno uporabljati to važno umetno gnojilo. Ko pa se tudi pri nas začne z intenzivnim in racionalnim obdelovanjem zemlje nam bo zmanjkalo aprovega dušika, ki ga moremo danes izvažati letno na tisoče vagonov.

Določa nerazvita je pri nas dozda še industrija elektrokemijskega dobivanja aluminija. Toda če vpoštevamo naše vodne sile, tozadevne domače surovine in tudi aluminij, ki postaja dan na dan važnejši, nam ni dvomiti, da bi se baš industrija aluminija mogla povzpeti pri nas do velikega razmaha in bi sčasoma dala naši nacionalni industriji povsem značilno obeležje. Zdi se, kakor da po nekakem pravilu posejajo naši kraji z velikimi vodnimi silami obenem tudi ležišča boksita. Nahaja se na Štajerskem, Kranjskem, v južnopoljski Hrvaški, Dalmaciji in Bosni ter na njem bogat zlasti naš Kras vse tja do Albanije. Boksit je važen zaradi tega, ker je prasuovina elektrokemijskega dobivanja aluminija. In, če pogledamo na naše ogromne vodne sile ter na ležišča boksita, se nam mora naravnost vsiliti misel, da bi dobivanje aluminija pri nas brezdvomno moglo biti rentabilno.

Aluminij je danes velikega pomena, radi bi se v najrazličnejše namene. Svetovna njegova produkcija je sicer velika, ne zadostja pa zadaleka povpraševanju. Sprva se metal ni dal dobro obdelovati in se tudi ni mogel dobivati v čistem stanju. Danes so v tem pogledu premagane vse težkoče in z lahkoto se dajo iz njega izvlačiti žice. In baš žice iz aluminija dobivajo v poslednji dobi veliko važnost kot prevodnice za električni tok, ker so pri enakem prevodnem efektu ceneje od bakrenih. Zaradi male spec. teže aluminija je njegova specifična prevodnost za električni tok sicer manjša od bakra. Pa ravno vsled nizke specifične teže se aluminij zahteva in uporablja pri izdelovanju marsikaterih predmetov ter je za mnoge nenadomestljiv.

Referent je na to obširno obdelal tehniško stran dobivanja aluminija. Tu je vzel v kalkil kemijsko tovarno v Mostah pri Ljubljani, ki izdeluje kot neposredno surovino za aluminij, in hidroelektrično centralo na Fali kot dobaviteljo električne energije za dobivanje aluminija. Vse to pa ne zanima širše javnosti. Nadaljeval je:

Na vsak način zasluži problem dobivanja aluminija elektrokemijskim potom pri nas vso našo pozornost in se je nadejati, da bomo mogli prav kmalu pozdraviti prvo jugoslovansko tovarno za aluminij.

Z naraščajočim izkoriščanjem vodnih sil in z njihovo tvorbo v električno energijo se bo mogla z ozirom na tozadevne surovine (Tuzla, Dalmacija) razširiti in spopolniti že obstoječa industrija alkalij potom elektrolize. Pri tej nastalega hlora ne bomo mogli seveda popolnoma porabiti. Obračali pa bomo večjo pozornost dobivanju hloratov in prelitoratov, ki jih rabi naša vojska. Posvečali bomo skrb tudi elektrolitičnemu dobivanju solitrove kisline iz zraka, da se osamosvojimo glede produkcije streljiv in razstreljiv od inozemstva za časa vojske. Ker nam nedostaja kvalitetne ogljene (koks) in črnege premoga, ki se dobiva iz njega, staviti moremo največje upanje tudi v elektrometallurgijo železa, zlasti zaradi izvrstnih bosanskih železnih rud (Ljubija, Prijedor itd.). Izdelovati nam bo mogoče elektrotermično specialne vrste jekla tudi za tuji trg z ozirom na hromove rude iz Makedonije. Mislimi moremo dalje tudi na elektrolit. dobivanje bakra ker nam nudi potrebno surovino Bor v Srbiji. Karbida in cianamida (aprovega dušika) pa proizvajala naša inustrija že danes dovoli in so radi tega pri nas nepotrebne nove investicije kapitala v te vrste elektrokemijskih podjetij.

Končno podajmo še pregled današnje elektrokemijske industrije v Jugoslaviji. Imamo velike tovarne za karbid v Rušah, Šibeniku, Onišu in Jajcu ter za cianamid (apnov dušik) v Rušah, Šibeniku in Onišu. Jajce izdeluje razen tega alkalije, klorovo apno, ferrosilicij ter sredstva za ekstrakcijo tri in tetra elektrokem. potem. Elektrokem. tovarna v Karlovcu izdeluje jedki natron, solno kislino in hlorofor za narkozo. To bi bilo, zaključil je referent svoj referat, v glavnem vse, kar imamo danes na polju elektrokemijske industrije v Jugoslaviji. Nadejati se nam je, da se naša elektrokemijska industrija silno razvije in pomnoži,

brž ko začnemo intenzivneje izkoriščati naše vodne sile. Predvsem je pričakovati, da nastane pri nas orjaška industrija dobivanja aluminija. Baš za to industrijo so dani v naših krajih najljubšeji predpogoji.

Naši bodoči kemiki kakor vidimo prav temeljito in prav resno razmišljajo o važnih tehniških problemih, ki utesnejo postati odločilnega pomena za gospodarski razvoj naše bogate zemlje.

Italijanske državne finance.

Gospodarsko pismo ali poročilo iz Italije je priobčilo ta teden N. Fr. Presse. Omenjamo je radi tega, ker nas mora pač zanimati vse, kar se govori in pisari o naših — zaveznikih.

V uvodu povdajara neimenovani »italofilo« Mussolinijevo izjavo v rimskem senatu, da je s svojim nastopom prevzel nalogo, ki jo mora izvesti do kraja. Če se mu pa ponesreči ta poskus postaviti italijansko gospodarstvo na povsem nove temelje, je zgubljen on, država italijanska pa kar najhujše ogrožena. Njegovo ministristvo ima trdni namen, v državnem gospodarstvu vzpostaviti zopet red in odpraviti ves v nevarne višine narasli budgetarni deficit. Letna znaša 5 in pol milijard lir in se ima odpraviti s prihranki in z novimi davki. Pri tem namerava vlada mladi, novonastali kapital kolikor mogoče obvarovati davkov, da se vzbudi podjetnost. Po drugi strani pa naj vse sije, tedaj tudi delavstvo, vpreže v jarem davčnega plačevanja. To bolj nacionalno nego socialno namero Mussolinijeve vlade že pobijajo demokratski krogi, češ da industrijska kriza v Italiji še ni končana in da se s temi novimi davki delavskih žuljev ne utesnejo pokriti in izplačati niti stroški njihovega iztirjevanja. Vselej teh demokratskih svaril se »fašistarska« vlada že obotavlja z delavskim obdačenjem in premišlja, kako bi se lotila poljedeljstva, zemljiškega premoženja in vira. To tem bolj, ker dosežani davčni sistem ne obtežuje v enaki in pravični meri premičnega in nepremičnega premoženja. Finančni minister de Stefani odločno zastopa stališče liberalne gospodarske politike, ne da bi se do sedaj kjer- in kadarkoli zavzel za povsem prosto trgovinsko politiko. Zaščitni carinski tarif 1. 1920 je ta stremeljenja po oprostitvi vse trgovine le ojačil. Ustanovila se je »prostopotrgovska zveza« po zaslugi profesorja Enaudija, ki je pri vsaki priliki jasno dokazoval, da carinska tarifa v mnogih položajih vpliva prohibitivno, fiksusa tedaj ničesar ne odvzame, medtem ko se je domači konzum raznega blaga vsled državnih monopolov podražil in obtežil. Posebno važno je poglavje o drž. italijanskih dolgovih. Konsolidirani dolg je 1. 1922 dosegel višino 56,86 milijard lir. L. 1920 je znašal 51,05 milijard. Vsečiji dolg 21,16 milijard je skočil od 1. 1920 do 1922 na 36,28 milijard. In prav ta visečiji dolg je največji strah za Italijo in postane menda tudi za Mussolinija prej ali slej (to si dobro zapomnimo! Op. ur.) usodepoln, če ne grob vse njegove slave, ker raste od dne do dne — brez upanja na kritje! Zategadel se je pač vlada tako navdušila za hramilni sistem in za politiko »šparovčka«. To pa je tudi potrebno, če ni že prepozno! Kajti vse nacionalno italijansko premoženje je bilo 1. 1914 precejeno — na 100 milijard lir.

Tako piše in razlaga ta najbrž radi izredne odkritostnosti anonimni pisec. Te podatke naj si vsakdo med nami natanko ogleda. Stavimo, da se utesnejo čuditi skoro neverjetni resnici, da je lira toliko nad našim dinarjem! No pa o tem poglavju danes nimamo namer na razmišljati obširneje. Pravimo le, da pri tem paradoksnem pojavu delujejo vzroki »extra et intra«, zunan in znotraj naše države! Znotraj same krize, same valutne harlekinade. Zunan in zlasti v Italiji pa velikanska sovražnost zoper vse, kar sam odide po jugoslovanskem sosedu, jeziku in prijateljstvu. Pa pravi pregovor, da kdor drugemu jamo koplje, včasih sam vanjo zleti! In kdo ve, če Mussolini s svojim srbskim in reškim itd. problemom, D' Annunzio s svojo dalmatinsko poželjivostjo — ne padeta prej ali slej v tisto jamo, katero kopljeta že ves fašistovski čas — nam potprežljivim in v lastnih krizah zamreženim Jugoslovenom.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8.
Avstrija: Tarlaški trg 4.
Italija: Elizabetna cesta 4.
Francija: Krekov trg 8.

Konzulati v Zagrebu:

Amerika: Zrinjski trg 19. Telefon 22-35.
Švica: Preradovičeva ulica 24. Telefon 7-48.
Nemčija: Mihanovičeva ul. 2. Telefon 26-21.
Poljska: Boškovičeva ulica 2.

—g Trg s surovinami kožami in usnjem. Ljubljana, 22. decembra. Situacija na trgu surovin kož se je od zadnjega poročila znatno utrdila in notirajo danes: 1.) goveje kože 70 K kg, 2.) telečje 70 do 80 K kilogram. Paralelno s čvrstim položajem trga surovin kož so bile zvišane tudi cene vseh vrst usnja, za katero je povpraševanje precej živahno. Cene notirajo: vache krupni težki 400 do 420 K kg, lahki 380 do 400 K kg. vache podplati v polovinah lahki 250 K, težki 270 do 280 K kg, okrajne (aforni) 140 do 150 K kg, vratovi 160 do 170 K kg, notranjki 200 do 220 K kg, črne gladke kipse, 380 do 400 K kg, kravine 320 do 340 K kg, teletine 500 do 520 K kg, rjave kravine 340 do 360 K kg, teletine 540 do 560 K kilogram.

—g Prodaja lesa in drv iz verskokladnih gozdov na Gorenškem. V verskokladnih gozdovih na Pokljuki in Mežakli se proda na panju približno 26.300 plm³ mehkega in nekaj trdega porabnega lesa. 3000 pr³ trdih in mehkih drv ter 4800 pr³ smrekovega lubja. S kolekom 3 Din. tako 20 Din. in 10% vodjem opremljene pomdube je poslato do 5. januarja 1923 direktni šum v Ljubljani, ki daje, kakor tudi šumska uprava na Bledu, vsa predmetna pojasnila.

—g Uprava Prškega Vzorčnega Velesejma se pripravila z navedbo gorljivosti na svojo VI. prirediteljo, katere se ima vršiti od 11.—18. marca 1923. Dela se na to, da bode VI. velesejem kakor dosedaj vsi drugi dobro urejen in da bode odgovarjal vsem pogojem češkoslovaške trgovine in industrije. K temu velesejmu so se priglasi v velikem številu razstavljalci in kupci iz Francoske, Palestine, Rusije, Srednje in Južne Amerike in tudi že dokaj lepo število ineresentov iz Kraljevine SHS. Ker se ponuja na velesejmu prilika videti vse produkte češkoslovaške republike v njihovi najvišji dovršenosti, si dovolimo naše trgovce opozoriti na obisk te važne prireditve. Obiskovalcem velesejma je dovolilo Ministristvo železnice SHS 50% popust pri osebnih in mešanih vlakih državnih železnic in Ministristvo železnice ČSR 33% popusta na vseh osebnih in borzovskih v republiki.

—g Češkoslovaška-italijanska konferenca glede Trsta se je končala včeraj s povojnim uspehom za obe strani. Dosegli so se sporazumi glede pristaniških stroškov, tarifov, direktne železniške zveze, brodarine, brozovajnih, telefonskih in radiobrozarovnih zvez ter potnih listin. Češkoslovaška delegacija je odpotovala. Sklenjena konvencija je v glavnem naperjena proti Hamburgu. Češkoslovaški promet bo vžival tarife, ki bo uspešno konkuriral s prevoznimi tarifi v Hamburg in iz Hamburga.

—g Tovarna Arko se nahaja v Zagrebu, Vlaske ulica 116. ter obstoja iz tovarne in rafinerije za žganje, tovarne za penca vina, tovarne likerjev, tovarne za eter, tovarne za kemične produkte, veležaglarne, vinskih in sadnih destilatov ter veletrgovine z vinom in žganjem. Trdka se je ustanovila 1. 1867 po očetu današnjega lastnika, pokojnemu Mitu Arko. Od leta 1910 jo vodi sedanji lastnik sam. Od tega časa se tudi začela veličasten procvit trdke. V teku malega števila let so se vse gori navedene tovarne zgradile po najmodernejših zahtevah tozadevne stroke ter postavile v obratovanje. Tudi tovarna spirita in rafinerija, ter tovarna penecih vin se radi svoje moderne ureditve ter z ozirom na svojo kapaciteto smatrajo za največje in naipomembnejše svoje vrste v Jugoslaviji. Ta tovarna proizvalja v državi največ alkohola in najboljšee kakovosti, ker ji najmodernejša strojna ureditev omogoča proizvajanje najčistejšega alkohola, ki odgovarja t. zv. švicarskim uzancam t. i. da je brez vsake primesi olinatih odpadkov. Ta prvovrstna kvaliteta alkohola in žganjarna konjaka, omogoča tovarni Arko proizvajati ne prverazrednih likerjev, ki so priznani in priljubljeni ne samo pri nas v domovini, temveč tudi daleč preko naših mej, celo v prekomorskih krajih tako, da so likerji Arko znani danes že na angleških in južnoameriških krajih. — V zadnjem času je tovarna dala v promet prvovrsten kvas, ki je po kakovosti enak svetovnim znankam, posebno pa dunaiskemu kvasu, katerega se pri nas veliko zahteva, ter si je za to tudi hitro osvojil naše trge. Trdka Arko, si prizadeva, da proizvajati spirit samo dalje predeluje, razen tega po posveča veliko pozornost tudi izdelovanju postranskih proizvodov ter se bo njen popolni program šele v doglednem času izvršil popolnoma. Vsa tovarna je urejena na pogon s paro in elektriko, katero proizvalja sama. Tovarna potrebuje na leto okoli 4500 vagonov surovin ter zaposluje okoli 500 delavcev v vseh svojih oddelkih. Trdka vodi še vedno po utemeljiteljno ustanovljeno trgovino z vinom ter ima veliko moderno urejeno klet. Razen v Beogradu, kjer ima podružnico v Kosovski ulici št. 53. ima trdka zastopnike v vseh večjih mestih Jugoslavije, ravnotako pa tudi v inozemstvu, posebno v južni Ameriki, svoje reflektante.

—g Ameriška industrija avtomobilov. Meseca oktobra se je zvišala produkcija ameriških motornih koles za 20% napram septembru. Doslej največje število za mesec oktober je bilo ono iz 1. 1919., ko je bilo izdelanih 200.000 raznih motornih koles.

—g Mednarodna konferenca bank. Angleška banka, držeč se priporočila genovske konference, namerava sklicati v najkrajšem času mednarodno konferenco emisijskih bank, ki bi se bavile s problemom stabilizacije tečajev.

—g Pravilnik o izvrševanju industrije. V ministristvo trgovine in industrije se izdeluje nov pravilnik o poslovanju vseh trgovskih in industrijskih panog v naših deželah. Po tem pravilniku s ciljem nacionalizacije naše industrije bodo ponudbe podnikov tujih držav, ki bi hoteli osnovati kako industrijsko podjetje v naši kraljevini, zelo otežkočene.

—g Železniški material iz Nemčije v letu 1923. Reparaćijska komisija iz Pariza je obvestila naše ministristvo saobraćaja, da je nemška vlada odobrila na naslov reparaćij naši državi za prihodnje leto: 200 tovarnih vozov, 200 avtomatskih vagonov za oile, 350 železniških premikalnic in 120 potniških vozov normalnega kolesaja.

—g Novi mostovi na račun reparaćij. Ministristvo gradjevina je odposlalo v Nemčijo posebno komisijo, da se izvrši nabava novih konstrukcij za mostove na račun reparaćij. Gre za mostove na Tisli, preko Donave in preko Save na raznih važnih prehodih. Ti mostovi se zgradijo do 1925. leta.

—g Sol iz Nemčije. Uprava državnih monopolov je odredila, da se preko naše reparaćijske komisije v Wiesbadnu naroči večja količina soli na račun reparaćij, da se tako pokrije naša potrebščina soli.

—g Velika industrijska izložba v Novem Sadu. Taka razstava se priredi v Novem Sadu meseca maja prihodnjega leta. Vzpodbujo za razstavo sta dala dobro uspeha vzorčna semnja v Zagrebu in Ljubljani. Iz same Vojvodine se je doslej prijavi 800 razstavljavcev. Izložba bo trajala menda tri tedne. Pričakuje se obilna udeležba.

—g Romunski moratorij za dolgove v Ameriki. Delegat romunske države v New Yorku je sporočil svoji vladi, da dobi Romunija moratorij za plačevanje svojih dolgov v Zedinjenih državah. Končna odločitev pride seveda, kakor hitro se uredi vprašanje medzaveznikih dolgov.

—g Propaganda za varčevanje. Centralna eskomptna banka v Zagrebu dela propagando za varčevanje na ta način, da je uvedla nagrade za vlagatelje, katere se izžrebajo. Taka žrebanja številč vložnih knjižic, katerega se udeležijo vsaka knjižica z vsaj 1000 K vlog, se izvrši vsake štiri mesece. Dobitkov je vsakokrat 11, in sicer eden za tri tisoč, eden za dva tisoč, dva po pet tisoč in sedem po tisoč.

—g Novi železni rudniki v Rusiji. »Izvestija« poročajo, da so odkrili v Tulski guberniji novo veliko prirodno bogastvo. Blizu kraja Ščigri se nahajajo velike zaloge železne rude. Pravijo celo, da je tam toliko železa kakor ga ni nikjer drugodi na svetu. Sovjetska vlada je odposlala tja posebno specialno komisijo, da izvrši vsa prva potrebna dela.

—g Dva nova naša parobroda. Pred kratkim se je pomnožila naša trgovska mornarica z dvema novima brodovoma »Jadranske plovitbe«, ki se imenujeta »Hrvat« s tisoč in »Topola« s 350 tonami. Prva bo služila za prevoz oseb in blaga, druga pa samo za osebni promet. Gradba teh dveh brodov se je pričela že med vojno v Malem Lošiniu, izvršila pa se je šele sedaj v ladjedelnici v Trzinu.

—g Angleška zunanja trgovina. Meseca novembra je znašal angleški uvoz 95.600,143 istr. ali 6.346.363 istr. več nego v novembru 1922. Izvoz v novembru t. l. je znašal 66.497.184 istr. ali 3.995.942 istr. več nego v lanskem novembru.

—g Koliko zasluži kovinski delavec v Petrogradu? Po uradnih podatkih petrogradskega strojnega trusta, ki obsega vsa večja podjetja, je znašala mesečna mezda kovinarskega delavca v septembru t. l. 1.105,840.000 rubljev. Po predvojni ceni je zaslužil delavec okoli 1,5 predvojnih rubljev.

—g Sadje v gospodinjstvu. Kratek navod o ravnanju s sadjem, o domači sadni uporabi in o konserviranju sadja in zelenjavi. Za gospodinje in dekleta priredil Martin Humeč, višji sadjarski nadzornik v Ljubljani. Pojanjena s 13 barvanimi prilogami in 42 slikami. II. pomnožena in popravljena izdaja. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena Din 30. Vsakovrstno sadno drevje je bilo letos bogato obloženo z darom božjim. Mnogi skrbni sadjarji so stali pred vprašanjem, ki jim druga leta ni delalo preglavice; niso namreč vedeli, kako bi sadje porabili, da bi jim bilo več zalego. Marsikateri gospodar, ki je druga leta skrbno potrgal in shranil sadje za zimo, ali je pravočasno prodal, ga je moral letos ostreiti in je prišel ob lep dobiček, ki bi mu ga nudilo sadje pri pravilnem postopanju. Nujno potrebno je torej, da so naše gospodinje, tudi mestne, ako imajo priliko po nizki ceni nakupiti sadje, poučene, kako naj z njim ravnaajo, da jim pride najbolje v korist in vžitek, oziroma, da se jim ne pokvari. Shranjevanje tudi poznega zimskega sadja je odvisno od mnogovrstnih okoliščin. Zato se moramo dobro poučiti, katero sadje se shrani in katero takoj porabi, ali predela in kako predela ter zakaj? Knjiga »Sadje v gospodinjstvu« obsega vsa potrebna zlatna pravila, kako ravnamo in postopajmo s sadjem, da nam pride v korist in kako ga predelajmo, da pri njem ničesar ne zgubimo. Ne samo za gospodinske šole, za vsakega sadjarja in vsako gospodinjico je knjiga nujno potrebna in nadvse koristna. Kdor se bo držal navodil te knjige, bo dobro in z malim trudom porabil svoj sadni pridelek.

Spominjajte se

Družbe sv. Cirila in Metoda!

g Hrvatski drvotržac se je spre-
menil v zadnji svoji številki. Odslej ho-
če to glasilo g. Adolfa Blau-a opustiti
pridevek »hrvatski« in kot »drvotržac«
odkloniti od sebe vsako sumno politič-
ne tendence. Pri tej priliki si usodimo
vnovič vprašati naše lesne trgovce in
industrijalce, zakaj da si za slovenski
naš les in njegovo trgovino nočejo ali
ne morejo ustanoviti svojega glasila, ki
bi v tej velevažni naši stroki recimo
vsaki teden imel veliko splošno vsebino
poročati, prinašati strokovne informaci-
je iz inozemstva, opozarjati na dražbe,
ki se pogosto razpisujejo in zanimati se
s pravično-gospodarskim peresom za
agrarne reforme itd. itd.

— g Plavšičeve slave je konec. Ta-
ko je zaključeno zopet eno v posledicah
žalostno poglavje naše finančne regula-
cije ali diskreditacije ali kakor se hoče
imenovati ta mnogim nepričakovani
preobrat in padec. Naše časopisje je bilo
še ta teden vse polno teh Plav-
šičevih premišljevanj, ki so sprva le pla-
ho omenjala vse to, o čemur so si po-
znalci že davno mežikali in šepetali.
Mi smo takoj ob izbruhu te afeze zav-
zeli edino pravilno stališče, da se mora
vsa ta Plavšičeva dolarska operacija od
edino poklicanih to je sodnih faktorjev
kar najnatančneje preiskati. Menimo,
da smo v takih in enakih slučajih do
sedaj porabili že dovolj božje masti, ka-
kor se imenuje v pregovoru potrpežljiv-
ost, ki p aima tudi svoje meje. Za se-
daj zahtevamo s vsem poudarkom naj-
strožje preiskavo. Gre za državni denar,
gre za naš kredit v inozemstvu in za
čast, za dobro ime visokosti—osumljen-
cev, ki se morajo ali oprati ali pa—se-
diti. V tem Plavšičevem vprašanju ne
odjenjamo niti za las in upamo, da je vsa
poštena javnost na naši strani!

— g Preizkusi z umetnimi gnojili spo-
mladi leta 1923. Kmetijska družba je sklenila
spomladi 1923. l. nadaljevati preizkuse
z umetnimi gnojili, ki jih je že v tekočem letu
započela, na podlagi katerih bi se zbrali po-
datki, ki naj pokažejo potrebo naše zemlje
v različnih delih Slovenije po hranilnih so-
veh. Letošnji gnojilni preizkusi so navzlic
suši uspeli, pričakovati je torej, da bo uč-
inek tudi v prihodnjem letu zadovoljiv. Na
temelju letošnjih preizkusov, smo prišli do
izkustev, ki jih bo pri prihodnjem tostar-
nem delovanju treba upoštevati. Preizkusi z
umetnimi gnojili v letu 1923 se bodo torej
izvedli na sledeči način: 1. Pri izvedbi teh
preizkusov se bodo najprej upoštevale de-
lovne podružnice, absolutni kmetijski šol
in potem vsi umni kmetovalci, ki se za to
zanimajo. 2. Vseh preizkusov bo približno
200, od katerih bo 50 izvedenih v demo-
strativne svrhe, da se s njimi sploh pokaže
učinek umetnih gnojil. Ti bodo izvedeni na
površini od 2000 m², razdeljeni na štiri
zemljišča po 500 m². Ostalih 150 preizkusov
bo pa imelo namen pokazati ne samo splo-
šen učinek umetnih gnojil, ampak tudi ugo-
toviti, katera vrsta umetnih gnojil je v enem
ali drugem kraju učinkovitejša; izvedeni
bodo na površini od 600 m² s 6 preizkusni-
mi zemljišči. 3. Od vseh 200 preizkusov se
bo izvedlo 80 na travnikih, 40 na raznem
zitu, 40 na koruzi, 40 na krompirju in pesl.
4. Prijava za te preizkuse sprejema Kmetijs-
ka družba do 30. decembra t. l. Na podlagi
došlih prijav bo družba določila koliko in
katero vrste preizkusov se v posameznih kra-
jih izvedejo. Vsak prijavilec mora natančno
navesti ime in naslov posestnika, ki bo iz-
vedel preizkus, vrsto kulture, za katero se
je odločil in površino prostora, ki ga v ta
namen da na razpolaganje. 5. Vsi preizkusi
naj se po možnosti izvedejo ob cestah in
potih, da lahko vsak mimoidoči opazuje
učinek umetnih gnojil. V posameznih krajih,
kjer se oglasi po več posestnikov za izved-
bo preizkusov, se bo iste izvedlo na eni
kulturi (n. pr. vsi preizkusi na travnikih, ali
vsi na zitu itd.) da se lažje da kontrolirati
uspeh na podlagi enakih vremenskih vpliv-
ov. 7. Vsi ti preizkusi se izvedejo pod nad-
zorstvom kmetijskih strokovnjakov, ki jih
določa Kmetijska družba. 8. Vsi preizkuše-
vatelji se bodo morali zavezati, da se bodo
točno držali navodil, ki jih bodo pri tem de-
lu dobili, posebno pa, da bodo pridelek na-
tatančno iztehtali, določili učinek posameznih
umetnih gnojil in o tem svoja poročila
Kmetijski družbi. 9. Prijava za preizkuse z
umetnimi gnojili je dopolniti družbi najka-
neje do 30. dec. t. l. Do konca januarja 1923
l. se bodo določili preizkuševalci in način
preizkusov ter se bodo brezplačno doposlala
za to določena umetna gnojila. Začetek dela
pri preizkusi bo pa koncem februarja, oz.
ob začetku spomladanskega obdelovanja.
Pozivljajo se podružnice, absolutni kmetijs-
kih šol in sploh vsi umni gospodarji, da se
čim prej prijavijo za te preizkuse pri Kme-
tijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.

— Razširjanje Ljubljane proti Posav-
ju se ne vrši v tistem razmerju kakor od-
govarja terenske ugodnosti. Svet na levi
strani državne ceste proti Posavju je pač
precej zazidan do topničarske vojašnice,
sedaj so zrasle še naprej na isti strani štiri
stanovanjske hiše za uradnike pokojniške-
ga zavoda. Ker se tudi od Ježice, oziroma
Stožice zidajo hišice v smeri proti Ljubljani,
bi lahko v nekaterih letih dobili strnjeno
vez med Ljubljano in Posavjem. Temu so
glavne ovire: pokopališče pri Sv. Krištofu,
smodnišnice na Ljubljanskem polju in tista
mrtna transverzalna volna železnica, ki bi
morala že davno izginiti. Vse tri ovire bi
se dale za dobro voljo odstraniti. Kako idli-
čna slika bi bila za Ljubljano, ako bi bila
strnjena s Posavjem po hišicah z vrtovi,
obenam pa svezana z električno železnico!
Za nedeljske izlete bi potem ne zadostova-
le dosedanje primitivne posavske gostilne.

Prva faza volilne borbe.

OKLICI RAZNIH STRANK. — IDEJA SKUPNEGA OPOZICIJSKEGA
BLOKA SE NE URESNIČI — DEMOKRATJE NEODLOČENI — SEJE PO-
SAMNIH PARLAMENTARNIH KLUBOV.

— Beograd, 23. decembra (Izv.)
Narodno skupščino puščajo narodni po-
slanci ter odhajajo v svoje volilne okra-
je, da tekom prihodnjih dni poročajo o
svojem dosedanjem parlamentarnem
delovanju.

Predsednik narodne skupščine dr.
Edo Lukinič je imel včeraj kratek sestanek
z ministrskim predsednikom Nikolo
Pašićem, v katerem je razpravljal vpra-
šanje o delovanju državnega odbora.
Kot predsednik narodne skupščine pre-
zame dr. Edo Lukinič funkcije predse-
dstva državnega odbora, ki ima nadzo-
rovati in voditi volitve v narodno skup-
ščino. Prva seja državnega odbora je
sklicana za 29. december t. l. ob 15. po-
poldne. Državni odbor ima na temelju
ustave voliti tehnične priprave za volit-
ve.

Tekom včerajšnjega dneva so imeli
vsi dosedani parlamentarni klubi na-
rodne skupščine svoje zadnje seje, na
katerih so razpravljali politično situaci-
jo in razpravljali o prvih etapnih kor-
kih v volilni borbi. V vseh parlamentarnih
klubih vlada velika bojaželjnost in
pričakovati je, da bodo te volitve zelo
srdite in strastne. Splošno se opaža:
da skušajo posamezne politične stranke oži-
votvoriti posebne »volilne bloke«, s po-
močjo katerih bi mogle popolnoma po-
raziti radikalce. Značilno pa je, da de-
mokratiški klub o kakem bloku z dose-
danimi opozicijskimi strankami še
ni zavzel načelnega stališča, ampak je
v demokratiški stranki pridobilo večino
somišljenikov stališče, da se demokrat-
ska stranka ravna po lokalnih razmerah.

Radikalni klub.

— Beograd, 23. decembra. (Izv.)
Tekom včerajšnjega dneva je imel ra-
dikalni poslanski klub ponovno sejo.
Na seji so radikalni poslanci zelo ži-
vahno razpravljali o prvih pripravah
za volilno borbo. Vsi so naglašali, da
bo ta borba nepričakovano ostra, ker
so vse stranke otvorile pravi bobneči
ogelj na radikalno stranko, ki je do-
segla, da izvede potom vlade volitve.
Manifest je v načelnih črtah radikalni
klub že odobril, glavno sporno vpraša-
nje pa tvori sporazum s Hrvati. Stojan
Protić po svojih somišljenikih v radi-
kalnem klubu zahteva, da se v manifestu
naglaša popolna pripravljenost radi-
kalne stranke za sporazum s Hrvati.
Za to ima podlago sklep kongresa radi-
kalne stranke, ki se je vršil lansko leto.
Kakor javlja današnji »Radikal«, je
namreč sporazum s Hrvati glavna toč-
ka zahtev Stojana Protića, da nastopi
radikalna stranka edinstveno in celo-
kupno. Od tega je odvisno, kako se
nadalje opredele posamezne struje v ra-
dikalni stranki.

Radikalni klub pa je začel tudi s
polno paro delovati za volilno propa-
gando. Včerajšnji sestanek radikalnih
voditeljev je imel v glavnem za cilj, da
se ugotovi vsebina manifesta, ki se
ima tekom prihodnjega tedna objaviti
v listih in v vseh pokrajinah naše
države.

DEMOKRATSKA STRANKA.

— Beograd, 23. decembra. (Izv.)
Tekom včerajšnjega dneva so bili tudi
v demokratiškem poslanskem klubu
razni sestanki demokratiških poslancev.
Na glavni seji je demokratiški klub
premotrival situacijo glede bodočih
volitev in volilno agitacijo. Demokrati-
ski klub je dalje razmotrival ponudbo
o skupnem opozicijskem bloku proti
radikalcem. Klub je sklenil, da na vsak
način povsod nastopi proti radikalni
stranki in da se v volilni borbi demokrat-
ska stranka ravna po lokalnih razme-
rah. Prepuščeno je glavnemu vodstvu,
da izda načelne smernice za volilno
borbo, povsod se pa mora naglašati
odločen boj proti radikalcem. V glavnem
pa je bilo naglašano stališče, da
mora demokratiška stranka povsod in
v vseh ugodnih slučajih nastopati sa-
mostojno. Dalje je naročeno vsem
predsednikom okrožnih organizacij, da
strogo in budno pazijo, kako bo radi-
kalna vlada pripravljala volitve in ka-
ko se bodo vršile.

MANIFEST DEMOKRATSKE STRANKE.

— Beograd, 23. decembra. (Izv.)
Demokratiški parlamentarni klub je
sklenil, da izda v najkrajšem času ma-
nifest, v katerem bo očitano delovanje
demokratiške stranke v narodni skup-
ščini. Glede vsebine tega manifesta pa
obstojajo še vedno med demokrati na-
čelne difference. Demokratiški glavni
odbor namerava izdati manifest na
svoje volilne dne 29. ali 30. t. m. Izvo-
ljen je poseben odbor za vodstvo volil-
ne kampanje. Ta odbor ostane perma-
nenten ter se deli v dve sekciji, in sicer
1. agitacijsko in 2. tiskovno.

KLERIKALCI NE POZNAJO SRBOV.

— Beograd, 23. decembra. (Izv.)

Tekom včerajšnjega dneva je imel Ju-
goslovenski parlamentarni klub (SLS)
posvetovanja in sestanke, na katerih je
v prvi vrsti razpravljalo o vsebini ma-
nifesta na svoje volilce v Sloveniji in
na Hrvatskem. Značilno je, da se ta
manifest obrača samo na Hrvate in
Slovence. Manifest bo naglašal pose-
no, kako je skušal Jugoslovenski klub
doseči pokrajinsko avtonomijo v usta-
votvorni skupščini in kako se je vedno
boril za princip avtonomije. Manifest
pa dalje ostro obsoja politično taktiko
Hrvatskega bloka. Naglašajo, da so po-
slanci Hrvatskega bloka s svojo odsot-
nostjo onemogočili realizacijo avtono-
mističnega načela. Manifest naglašajo
edino le sporazum med Hrvati in Slo-
venci ter obtožuje Hrvatski blok iz
razloga, ker ni prišel v konstituantno,
da se bori za hrvatsko stališče v vpra-
šanju ureditve države in temeljnih dr-
žavnih zakonov, ki so vsebovani v
ustavi, ampak je onemogel ter zapustil
narodno skupščino. Dalje vsebuje ma-
nifest SLS razne odstavke, ki ljuto na-
padajo sedanjo vlado. Vso krivdo, da
se ustava ni izvršila v smislu avtonomi-
stičnih tendenc SLS, pa zvrca ma-
nifest na pasivno taktiko Hrvatskega
bloka, naglašajoč, da je pasivna politika
Hrvatskega bloka nedvomno mnogo
škodila, da je bila sprejeta ustava, ki
je na škodo Hrvatov in Slovencev.

POLITIČNE VESTI.

— Hrvati o Pašićevi vladi. Torkov
»Obzor« je priobčil o novi vladi zani-
miv članek, ki daje globok vpogled v
razpoloženje, ki vlada v hrvatskih kro-
gih napram novi Pašićevi vladi. »Ob-
zor« izvaja med drugim: »Hrvatski
blok bi najraje imel Protić — Davidovi-
čovo koalicijo, a došla je Pašić-Proti-
čeva vlada. Nova vlada je kompromis
med dvema strujama radikalne
stranke, a ni to zmaga nove politike,
kakor bi to bilo v slučaju, da so se
Protićevi in Davidovičevi pristajali slo-
žili tudi v strankarskih vprašanjih, ka-
kor so se složili v vprašanjih državne
in narodne politike. Ako je nova vlada
kompromis, je vprašanje, katera politi-
ka bo močnejša, Protičeva ali Pašićeva.
Ako nas vsi znaki ne varajo, bo v zu-
nanji politiki merodajni Pašić, v no-
tranji pa Protić, ako pa bo politika ta-
kšna, potem je situacija ta-le: Protić
je bil proti režimu, za nove volitve, za
revizijo ustave na temelju sporazuma
s Hrvati. Zahteval je torej isto kakor
Hrvatski blok, ako tudi iz drugih raz-
logov in z drugega stališča. Z ozirom
na to Hrvatski blok bi ne imel povoda,
da bi šel v opozicijo proti novi vladi,
marveč bi moral biti pripravljen za po-
gajanje glede revizije ustave; ako bi se
v tem oziru dosegel sporazum, bi bil
glavni razlog za nesodelovanje v vladi
odklonjen... Ako torej zmaga Protiče-
va politika in ako bo vlada za revizijo
in sporazum, potem so mogoča pogaj-
anja, dokler se pa za to ne ve, je po-
vsem razumljivo, da se Hrvati drže
rezervirano. Hrvatski blok je bil zlasti
proti prejšnjemu režimu, kateremu je
signaturo dajal Svetozar Pribičević,
ki se je izjavil proti reviziji in proti
sporazumu s Hrvati in za ohranjenje
sedanjega režima. Ta politika je padla
in mi ne verujemo, da bi Protić sode-
loval v vladi, zapustivši svoje nazore,
ker je on eden izmed redkih politikov,
kateremu je več do idej, kakor do ob-
lasti... Revizija ustave je sedaj za
Hrvate predpogoj za vsako kooperacijo,
pred to zahtevo izginjajo vsi drugi po-
stulati.« Kakor se vidi, presoja glavno
glasilo Hrvatskega bloka zelo trezno
novo politično situacijo, ki je nastala
po razpustu parlamenta. Zdi se, da se
že predejo niti med Hrvatskim blokom
in vlado. Ako se te niti razpredejo do
resnih pogajanj, bo vsa naša javnost ta
dogodek pozdravila z odkritim zado-
ščenjem Nam je končno vse eno, kdo
napravi sporazum med Hrvati in Srbi,
glavno je, da pride do tega sporazuma
in sicer čim prej.

— Pravoslavni minister dr. N. Žu-
panić. Z občutkom gnusa je odločil Stojan
Protić številko nedeljskega »Sloven-
ca«, ki poroča o sestavi radikalnega mi-
nistristva. Odlični radikalni voditelji
hotel namreč izvesti kritiko tistih slo-
venskih klerikalcev, ki se za vsakim
vzgom ponujajo, tistih klerikalcev, ki
so z brezvestnim političnim izkorišča-
njem vere in krščanstva ponižali svojo
cerkev na prodajno stališče ulice. Aftak
je najnevarnejši izdatalec, in v strast-
nem afektu svetopisemske mržnje do
Srbsva in vsega, kar je bratom Srbom
najsvetejšega, so odkrili naši klerikalci
na ministru dr. Župančiču to napako,
da je pravoslavne vere. V onemo-
glem izbruhu verske intolerance se je

prečastiti »Slovenec« sam ujel v svojo
škodoželjno zanjko, zraven pa se blami-
ral s tako sramotno nevednostjo, da je
ogorčeno pljunil celo šenkavski mežnar,
vpricho katerega je pred enim letom v
stolni cerkvi krstil kat. duhovnik hčerko
slovenskega ministra in zapisal v krst-
no knjigo, da sta dr. N. Župančič in nje-
gova soproga katoliške vere. Dr. N.
Župančič ni nikoli politično barantal s
svojo vero, ker previsoko ceni svoje
krščanstvo in ker se do cela strinja z
izvajanjem katoliškega teologa dr. Fr.
Grivca, ki je dobesedno izjavil v svoji
knjigi (Pravoslavlje, tiskala Katoliška ti-
skarna v Ljubljani 1918): Cerkevni raz-
kol ni nastal iz verskih razlogov; dog-
matične razlike so bile prvotno le pre-
teze za razkol. Dragoceno priznanje,
da so samo politični motivi vodili v raz-
kol Latince, ki se niso hoteli pokoriti
tradicijam in obredom starejše grške
cerkve, ki je prav za prav ustanovila in
prva organizirala krščanstvo. Kdo se je
torej odcepil ali Latinci od Grkov, ali
Grki od Latincev? Tudi prav: če bodo
še dalje hujšali politični motivi slabej-
šega, bodo prisiljeni politični motivi jač-
jega, da izvedejo končno odločitev.
Gospodje, ne igrajte se z ognjem!

— O politični situaciji, ki je na-
stala zбог razpusta parlamenta in raz-
pisa novih volitev, razpravlja še vedno
zlasti beogradsko in zagrebško časopis-
je. Povsem naravno je, da listi, ki so
v stiskah z demokratsko stranko, ob-
sojajo način, kako je prišlo do homoge-
ne radikalne volitvene vlade, tudi gla-
sila zemljoradniške stranke niso izbir-
čna o obsodbi nove vlade, na drugi
strani pa radikalni listi enodušno po-
zdravljajo volitveno vlado in poudar-
jajo, da je edino radikalna vlada spo-
sobna za to, da izvede volitve in po
volitvah napravi konec obstoječemu
kaosu v državi. Splošno se je pričako-
valo zlasti v demokratiških krogih, da
bo nova vlada naletela na najlutejši
odpor na Hrvatskem. To pa se ni zgo-
dilo. Nasprotno, mnogo hrvatskih listov,
ki so v ozkih stikih s Hrvatskim blo-
kom, med vrstami naravnost pozdrav-
ljajo novo vlado, ker pričakujejo od
nje, da bo s pametno politiko napram
Hrvatom ustvarila ugoden teren za
sporazum med Srbi in Hrvati. Iz pisa-
ve hrvatskih listov pa se vidi jasno in
nedvomno, da smatrajo na Hrvatskem
za glavnega nositelja protihrvatske
politike izključno Svetozarja Pribičevića,
kateremu pripisujejo vso krivdo, da
je v zadnjih letih prišlo do tako obža-
lovanja vrednih nasprotstev med Srbi
in Hrvati.

— Nemci in Madžari še to pot ne
bodo volili v parlament. Beogradska
»Pravda« javlja: »Kakor smo izvedeli,
je ministrski predsednik Pašić že od-
govoril madžarski vladi, da je podaljša-
no pravo za opcijo Madžarov, ki bi-
vajo v naši kraljevini, do konca leta
1925. Takisto je predlagal tudi nemški
in romunski vladi, da bi se podaljšal op-
cijski rok tudi za Nemce in Romune.
Potemtakem pri sedanjih volitvah v
narodno skupščino Nemci, Madžari in
Romuni še ne bodo volili, ker narodne
manjšine nimajo volilne pravice vse
dotlej, dokler ne poteče opcijski rok.«

— Pribičević in Pucelj. Zelo zani-
mivo vest prinaša pod tem naslovom
beogradsko »Vreme«, poroča namreč:
»Snoči je Svetozar Pribičević posetil v
kmetijskem klubu Ivana Pucelja, bivšega
poljedeljskega ministra, in se razgovor-
jal z njim več kakor pol ure. Vsebinska
razgovora se čuva v največji tajnosti,
vendar pa se je zvedelo toliko, da je g.
Pribičević skušal dobiti informacije o
stališču Samostojne kmetijske stranke
napram Pašićevi vladi in doseči pogaj-
anja za volilni sporazum v Sloveniji.
Kakor se zatrjuje, je Pribičević zahtev-
val podporo Samostojne kmetijske
stranke v Ljubljani in v ostalih volilnih
okrajih, kjer Samostojna kmetijska
stranka slabo stoji, a demokrati bi pod-
pirali Samostojne kmete v drugih kra-
jih, kjer so razmere za Samostojne
kmete ugodne, a demokrati nimajo na-
de na uspeh. Tak sporazum ne zahteva
nobenih pogojev niti od ene niti od dru-
ge strani, a lahko koristi enim in dru-
gim. Zato je verjetno, da se bo o tem
sporazumu je resno razpravljalo.« Inte-
resantno je, da hodi sedaj Svetozar Pri-
bičević okrog Pucelja ter ga hoče pri-
dobiti zase, okrog tistega Pucelja, ki je
imel še pred par tedni oster konflikt v
ministristvu z najintimnejšim njegovim
somišljenikom dr. Jerjavom. Radovedni
smo, kakšen odgovor mu je dal g.
Pucelj. O tem bo gotovo poročal »Kme-
tjski list«. Po poročilih iz Beograda ni
bil Pribičević s Puceljevimi odgovori
čisto nič zadovoljen.

— Kraljevi namestnik v Zagrebu.
Iz Beograda poročajo, da je vest o ime-
novanju kraljevega namestnika v Za-
grebu Celsa Cavalleria, treba tolmačiti
tako, da je vlada poverila Cavalleriju
namestniške poše samo dotlej, dokler
ne bo končno definitivno iz popolnoma
mesto kraljevega namestnika za Hrvat-
sko in Slavonijo.

— Italijanske zadeve. Redukcija
žitne carine od 11 lir na 4 lire ima po-
meniti, da se kruh počasi poceni za pri-
bližno 20 odstotkov. Parlament se otvo-
ri 22. ali 23. januarja. — »Corriere del-
la Sera« naznanja, da se izvrši v krat-
kem imenovanje več fašistovskih pre-
fektov. — Po velikem svetu fašistovske
organizacije sklenjena narodna milica
bo štela 80 do 90.000 mož. — Notranje-
ga miru še noče biti, dasi ga je Mussolini
napovedal takoj ob svojem nastopu.
Spopadi med fašisti in delavci se po-
navljajo po raznih večjih in manjših kra-
jih in vse kaže, da se znova poostre in
da je pričakovati več hujših notranjih bo-
jev, kakršni so bili dosedanj. — Dnevna
novost je spojitve sindikatov s fašistov-
sko stranko. Doslej so obstojali fašistov-
sko barvani sindikati, katerih članom ni
bilo brezpogojno potrebno, da bi bili
zajedno člani stranke. Sedaj pa je vsak
sindikalist fašistovske barve postal pra-
vi fašisti. Sodi se, da utede ta pritisk
ob prvi priliki odvrniti od fašistovske
delavske organizacije vse boljše delav-
ce, ki so pristopili v zvezo samo vsled
trenutno obstoječih razmer. Iz Milana
poročajo podrobnosti o divjanju fašis-
tov proti komunistom. Začeli so de-
lavske zbornice, potem pa novi sedž
komunističnega organa »Ordine nuo-
vo«, več komunističnih klubov in neko
zavetišče za bolne železničarje. Več
komunistov se je moralo podvreči »kuri
z ricinovim oljem«. Žrtve fašistovskega
divjanja proti socialistom v Turinu je
deset. Fašisti so v neki noči ubili osem
svojih nasprotnikov, katere so iz zase-
de napadli. Ko je gorel Delavski dom v
Turinu, so fašisti pustili ognjevarce bli-
že šele takrat, ko se je dalo le še malo
rešiti. Fašistovski požigalci so odšli,
prepevale svoje pesmi, z razvito itali-
jansko razstavo. Delavci imajo ogrom-
no škodo.

— »Budućnost«. Organizacija ju-
goslovenske napredne omladine v Oseku
prične izdajati svoj list pod naslovom
»Budućnost«. Izhajal bo za prvi čas en-
krat na teden na štirih straneh. Oblihu-
la, da bo bič vsem nasprotnikom naše
krvavo pridobljene svobode in edinstva,
vsem korupcijskim in nepoštenim.
List bo stal na mesec 5 dinarjev.
Posamezne številke Din 1.50. Želimo
uspeha.

— Invalidi pri ministru za socialno
politiko. Minister za socialno politiko je
včeraj 21. t. m. sprejel zastopnike inva-
lidov in je imel daljše konference z njimi.
Minister je pripravljen ugoditi upra-
vičenim zahtevam invalidov.

— Bavarci delajo izlete v češko-
slovaško republiko. Zadnje čase se če-
stokrat dogaja, da češki orožniki in ob-
mejne straže ustavljajo bavarske držav-
ljane, ki hodijo na Češko, zlasti pa v Do-
mažlice — beračji. Seveda v preminih
slučajih zapelje k temu visoka češka va-
luta. Priberajoči si lepe zneske, za kate-
re dobijo v Nemčiji velike svote denarja.
Vendar pa se vsem izletnikom ro-
manje na Češko ne izplača. Zaradi be-
račenja in pa nedovoljenega prekora-
čenja mej doleti marsikaterega Nemca
kazen ter za nameček še povratek do
nemške orožniške postaje po odgon-
skem potu.

— Likvidacija ministristva za Slo-
vaško. Po poročilih »Slovak« bo mini-
strstvo za Slovaško odpravljeno. Šolski
in cerkveni referat je bil prenesen v
Prago. Zgoraj omenjeni list se radi tega
močno jezi na češko vlado. Tako se bo-
do polagoma zrušili v češkoslovaški re-
publiki češtevili ministriški stolčki ter
zmanjšali državni izdatki.

— Vatikan skvaril Hlinki cerkvene
kariero. Da Hlinka ne diči škofova kapa,
ni kriva češkoslovaška vlada, marveč
— Vatikan. »Slov. Vychod« namreč
piše, da je nasvet, da bi bil Hlinka ime-
novan za škofa, papež odločno odklonil
rekoč: »Sacerdotus turbulentus est.« t. j.
»To je duhovnik-hujskač.« — Kakor
kaže, je papež dobro poučen o Hlinko-
vem delovanju.

— Vprašanje bolgarskega izhoda na
morje. Vprašanje dostopa Bolgarije do
morja dela lausanski konferenci največje
preglavice posebno za to, ker je bolgarska
delegacija izjavila, da ji ne zadostuje samo
gospodarski izhod. Angleži so predložili
nov projekt za rešitev tega vprašanja in
sicer tako, da bi Bolgarija vzel od Grške
odgovarjajoče ozemlje, ki obsega 3500 km²
za 99 let v najem. Po izteku tega roka naj
bi mednarodna komisija odločila usodo De-
degača, če bi se Bolgarija in Grška same
ne sporazumeli.

— Dzerdžinski v Carigradu. Turški
časopisi potrjujejo vest, da je prišel v
Carigrad incognito znani boljševiški
krvoločnež, predsednik vsesruske črez-
vičajke Dzerdžinski. Njegov vtajnik Oe-
orgijevski je izjavil, da je misija Dzer-
džinskega humanitarnega značaja in da
se hoče informirati o položaju ruskih be-
guncov. Vse begunce, ki so ostali v
Carigradu, bo sodila črezvičajka, ki jo
namerava ustanoviti Dzerdžinski v me-
stu.

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

DRAMA.

Sobota 23. dec. Idijot. Začetek ob pol 8. Red C.
Ponedeljek 25. dec. ob 3. pop. Peterčkovice poslednje sanje. Izven.
Ponedeljek ob 8. zvečer Svata Krečinskega. Izven.
Torek 26. dec. ob 3. pop. Peterčkovice poslednje sanje. Izven.
Torek 26. dec. ob 8. zvečer Jack Straw. Izven.
Sreda 27. dec. Zaprtlo.
Četrtek 28. dec. Kralj na Betajnovi. Red D.
Petek 29. dec. Zaprtlo.
Sobota 30. dec. Liliom. Red A.
Nedelja 31. dec. ob 3. pop. Peterčkovice poslednje sanje. Izven.
Nedelja 31. dec. Zvečer. Zaprtlo.
Ponedeljek 1. januarja ob 3. pop. Peterčkovice poslednje sanje. Izven.
Ponedeljek 1. jan. ob 8. zvečer Liliom. Izven.

OPERA.

Sobota 23. dec. Sevilski brivec. Red D.
Ponedeljek 25. dec. Madame Butterfly z gospo Poljakovo. Red A.
Torek 26. dec. Gorenjski slavček. Začetek ob pol 8. Izven.
Sreda 27. dec. Zaprtlo.
Četrtek 28. dec. Madame Butterfly. Gostovanje gospe Ade Poljakove. Začetek ob pol 8. Red B.
Petek 29. dec. Gorenjski slavček. Začetek ob pol 8. Red E.
Sobota 30. dec. Carmen. Začetek ob pol 8. Red D.
Nedelja 31. dec. Gorenjski slavček. Začetek ob 6. pop. Izven.
Ponedeljek 1. januarja Prodana nevesta. Začetek ob pol 8. Izven.

— Marijonetno gledališče v Mestnem domu bo igralo oba božična praznika. Oba dneva bodo po dve predstavi in sicer kakor običajno, prva ob 15. druga ob 18. uri. V ponedeljek se bodo predstavljalo pravilno igrano v petih dejanjih »Snežulčica« in dvodelanko »Tri želje«. V torek 26. t. m. bo »Doktor Faust«, igra v petih dejanjih s predigro. Vstopnice se dobivajo v predprodaji pri blagajni v Mestnem domu od 10. do 12. ure.

— Predstave Narodnega gledališča v Ljubljani za časa božičnih praznikov. Med božičem in novim letom vprižori drama božično povest Pavla Golca »Peterčkovice poslednje sanje« in sicer na sveti dan, na Stefanov dan, na starega in novega leta dan, vselej ob 3. popoldne. Igra je letos nekoliko spremenjena. Avtor je napisal k njej prolog, kapelnik g. Balatka pa je uglasbil nekaj mest, predvsem ples verske in tretji sliki. Vse te vprižorive se vrše izven abonmanov. Na sveti dan (25. t. m.) ob 8. zvečer igrajo v dramo zabavno rusko komedijo »Svato Krečinskega« (izven), v operi pa poje ob pol 8. opero M. Butterfly z gospo Ado Poljakovo za Red. A. na Stefanov dan (26. t. m.) se vprižori v dramo ob 8. zvečer veseligr »Jack Straw« (izven), v operi pa ob pol 8. zvečer domača slovenska opera »Gorenjski slavček« (izven). V četrtek 28. t. m. igrajo v dramo ob 8. zvečer Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovi« (red D), v operi pa gostuje kot »Madame Butterfly« znamenita ruska pevka gospa Ada Poljakova (red B). Začetek ob pol 8. V petek 29. t. m. se vprižori v operi »Gorenjski slavček« ob pol 8. zvečer (red E). V soboto 30. t. m. igrajo v dramo ob 8. zvečer Molnarjevo zanimivo predmetno legendo »Liliom« (red A), v operi pa se poje ob pol 8. zvečer »Carmen« (red D). Na Silvestrov večer se ponovi v dramo ob 3. popoldne, kakor je že zgoraj omenjeno, božična povest »Peterčkovice poslednje sanje«, v operi pa vprižori ob 6. zvečer »Gorenjskega slavčka«. Na nočnega leta večer je v dramo ob 8. »Liliom«, v operi pa ob pol 8. »Prodana nevesta«. Predstave na starega in novega leta dan se igrajo izven abonmanov.

— L. Andrejev, Povest o sedmih obseženih. Posloven Jos. Vidmar, Prevodna knjižnica 8 zvezek. V Ljubljani 1923. Založila Tiskovna zadruga. Str. 150. Cena broš. knjiž. Din. 13. po pošti Din. 150. Povest o sedmih obseženih je posvečena spominu velikega Tolstega. V njej so opisani z veliko napetostjo zadnji trenutki petih revolucionarjev in dveh zločincev predno jih obesimo. Tudi povest Tema je zajeta iz življenja revolucionarjev. Knjigo, ki se jako gladko čita, najtopleje priporočamo.

— Sprememba opernega repertoarja. Gostovanje gospe Ade Poljakove kot Madame Butterfly za red A. Na sveti dan, 25. t. m. se poje mesto opere »Carmen« opera »Madame Butterfly« z gospo Poljakovo za red A. S tem hoče gledališka uprava omogočiti, da bodo deležni čim prej vsi gledališki abonenti gostovanja gospe Ade Poljakove, ki je povabljena, da gostuje že koncem tekočega meseca v Beogradu. Začetek ob pol osmih.

— Dr. A. Franović Gavazzi: Mali Zemljovid kraljevine Srba, Hrvata i Slovenca. Mierilo 1 : 1.000.000. Izdala Knjižara Jugoslavenske Akademije i kr. sveučilišta. St. Kugli. Zagreb. V »Jugoslav. Njiv« piše prof. Cvetič: »Do danas reliefno najgore izdani karta naše nove države. Na prvi pogled i za kartografa ona izgleda nedovršena; nioj nedostaje izrazit teren, nema plastike, naročito nema imena: orohrid, grafiški, topografski; puna je belih površina, reklo bi se pustih. Ni osnovni novije i modernije kartografije nisu primenili na noli. Pa ipak sve se ovo može pravdati tehnikom samoga posla. Ali ono što se nikako ne može oprostiti i što vredja geografa jeste pogrešan kartografski materijal, ne-

vešto izvršen izbor, malo korektura i slaba literatura kartografska na koju se oslonio. Ni situacija ni teren nisu predstavljeni, po današnjim zahtevima kartografskim. I orografija i hidrografija su nedovoljne i pogrešne. Nomenklatura za naselja i pogrešna i nedosledna i nepravilna. Signature za naselja i saobraćaj pogrešne su i nema ih dovoljno; svi manastiri izostavljeni; granicu linija vrlo mnogo uočljiva i na jugu nije tačna. Unete su železničke pruge kojih nema: Kragulevac - Kraljevo - Raška; Beograd - Obrenovac; Batajina - Zatrež. Nisu unete one što već radi: Gostivar - Kičevo - Ohrid; Dubravica - Požarevac - Petrovac i druge još.

— Kulturno delo Primorcev. Po »Edinosti« posnemamo: V Jadranskem Almanahu priobčuje dr. Alojzij Res seznam vseh knjig, ki so izšle v Juljski Krajini od leta 1919, pa do dne 1. novembra 1922. Po tem seznamu so izdali primorski Slovenci 46 knjig leposlovne vsebine, 12 koledarjev, 21 knjig poučne vsebine, 23 skladb, 11 revij, 10 listov in 22 šolskih knjig. Naklada leposlovnih knjig je znašala 79.000 izvodov, poučnih 54.000, koledarjev 110.000, skupno torej 243.000 knjig. Pri tem pa niso vsote revije (približno 17.000 naročnikov), ne listi, ki imajo do 40.000 naročnikov, ne šolske knjige in končno ne ona velika množina knjig, ki je prišla med Primorce iz Jugoslavije. Te številke dokazujejo bolj ko vse drugo, da je naš narod kulturno narod in da bo zato prešal tudi sedanje nasilje Italijanov. Ne da se namreč iztebati kulturne narod in zato Primorci — čast Vam!

— »Slovenska moderna umetnost«. I. Slikarstvo. Narodna galerija v Ljubljani je pod tem naslovom izdala 27 reprodukcij, umotvorov slovenskih modernih slikarjev. Uvod je napisal vseučiliški prof. dr. Izidor Cankar. V mapi so zastopani tile slikarji: Janez in Jurij Šubic, Ivan Franke, Anton Azbe, Josip Petkovšek, Ivan Kobilca, Ferdo Vesel, Ivan Grohar, Henrika Santel, Richard Jakopič, Matija Jama, Matija Stern, Peter Žmitez, Ivan Vavpotič, Fran Tratinik, Saša Santel, Fran Klemenčič in Gojmir Kos. Mapa je okusno opremljena in se dobiva v obliki vezane knjige ali mape s posamičnimi listi. Reprodukcijske izdaje tvrdka K. Jaffe na Dunaju. Izdane je prvo te vrste v Sloveniji. Dobiva se pri Narodni galeriji in v vseh knjigarnah. Reprodukcijske stane v obliki mape 30, v obliki knjige pa 36 Din. Priporočamo našemu občinstvu, da pridno sega po »Slovenski moderni umetnosti«. Delo je posebno prikladno za božično ali novoletno darilo.

Novi rod.

Otrok je tako nedotakljivo svetišče, da je človeku — popotniku težko stopiti vanj. Da je skoraj nemogoče razumeti tisti mali in vendar tako veliki svet, ki je od otroka. In vendar smo bili vsi nekoč otroci. Pa smo v prahu in blatu življenjskih cest omadeževali in oskrnili svoje prvotno svetlišče. Križem življenja na zunaj in znotraj smo si zabrisali čisti pogled in jasno razumevanje vsega, kar je enostavno, preprosto, pristrčno. Če ve otrok natančno, da je ena in ena dve, razmišljamo mi o tej enostavnosti in se zdimo čudovito učen, če podvomimo in z zverženostjo paragrafov dokazujemo, da ena in ena pravzaprav ni dve, da je brčkone tri, štiri, morda celo deset. Otroci pa se nasmehe in v zaploska z ročicami in vzklizne: »To je dve! To je solnce! To je rožal! In to je mucka!«

In zato skoraj ne moremo ničesar dati otrokom. In je vse, kar damo mladini v pisani besedi tako okrutno staro, našemu, zarjavelo, okorno do trdosti železnih pločevin. Mladinski spisi in take pesmi, — kaj niso kakor bergije, ob katerih krevljamo iz dneva vdan? Kaj ne prevlečemo preproste pojme rož, metuljev, solnca, ljudi s težko odejo popolnoma drugačne oblike? Zares, tako delamo in grešimo, hudo grešimo v tem delu.

Teško je; kam bi? Mladina hoče vendarle brati.

Poizkušamo, preizkušamo to in ono, a našim okornim rokam je težko dati solnca, ki ga je v otroku za vse nebo. V mladinskih listih tavamo od točke do točke in res — včasih se vendarle posreči najti pravo pot, ki seveda še ni najbolj prava. In to veliko celino orje tudi mladinski list Novi Rod, ki je v prvi vrsti namenjen novemu rodu — kraj meje — zasedenemu Primorju. A ker je novi rod tudi med nami tostran meje, zato ga morajo vzeti nase tudi naši ljudje, ki so tu doma in na gorkem, v zavetju. Kar more dobiti najboljšega, to objavlja Novi Rod in prinaša besede in slike, ki se jih vendarle utegne razveseliti otroško srce.

Ker mladina ne pozna strank in pocestnih političnih bojev, zato vsega tega tudi ne pozna list Novi Rod in bo zdaj v tretjem letu svojega življenja.

Iz Trsta prihaja — od solnca in morja. Da bi se ogreli ob tem solncu tudi naši čitatelji, je žela lista in uredništva. Umetniki, ki pišejo vanj; so naši ljudje; mladina, ki ga bere, je naša. Zato pozdravljeni vsi oni, ki pridejo in ga sprejmejo v svoje domove. Upamo, da bo lepa beseda in slika Novega Roda razveselila otroke in starše. M. K.

Našim književnikom.

Malokatera doba je bila umetnostski tako nenaklonjena kakor je sedanja povojna brutalna doba, ki s svojim materializmom pritiska k tlom vsak pokret in vsako ustanovo, ki bi slonela na principih altruizma in medsebojne pomoči. Naši umetniki, med njimi zlasti književniki, so vsled razmer na našem književnem trgu naravnost in obupnem položaju najbolj brezobzirno izkoriščani. Izkoriščani so duševno, ker morajo pisati tako, kakor velevali drugi in ne, kakor jim velevala duša, izkoriščani so materialno, kajti njihovi miselni honorarji so v kričečem protislovju z dobički založnikov.

Književniki lahko apelirajo na altruizem — s tem pa današnji razmer ne bodo izboljšali. Izhod jim ostane edino v samopomoči. Ta pa je izvedljiva le v velikem udruženju, kakršno hoče oživiti v korist književnikom sedaj v Beogradu osnovana zadruga »Polet«. Vsi, ki potrebujejo založnika, naj postanejo s pomočjo zadruge »Polet« sami svoji založniki, gospodarji svojega dela tako v duševnem kakor v materialnem pogledu.

Vsak zadržnik »Poleta« plača vsaj en zadržni delež (Din 200); z izpolnitvijo te dolžnosti pa ima pravico zahtevati od zadruge, da mu razproda knjigo, ki jo je izdal v lastni nakladi, ozir. uživa ugodnost, da dobi potrebno posojilo za izdajo svojega dela, ki bi jo eventualno oskrbela zadruga sama ter po pokritju posojila izplačala ves nadoljni izkupiček avtorju.

Evidentno je, da bo mogoče v manjšem obsegu ta načrt izpeljati že tedaj, ako stopi v zadrugo vsaj tisoč zadržnikov. Ker so pozvani v zadrugo pisatelji, pesniki, znanstveniki itd. iz vse Jugoslavije, je zadruga »Polet« že danes gotova stvar. Vsi, ki vam je kaj na tem, da se enkrat za vselej osvobodite izkoriščanja, ki hočete sadove svojega truda tudi uživati, ali ki se za zadevo sploh zanimate, se javite zadržniku »Polet« na Poenkarjeva ul. 31.

od koder dobite podrobnejše podatke in navodila.

Glasbeni vestnik.

— Štritol-Trostov koncert. (Zveza godbenikov za Slovenijo) v ponedeljek 8. januarja 1923. v unolski dvorani ima na programu točke, ki bodo prilele glasbenemu strokovnjaku in laiku, preprosto ljubitelju glasbene umetnosti. Dvojak, Čajkovskij in V. Novak, vsi trije podčrtnje v svojih skladbah nacionalni moment: češki, ruski in slovaški. Dvojak je uvedel v simfonijo celo narodne ples. Tako ima n. pr. njegova simfonija v D duru, ki jo bo igral pod Štritolovim vodstvom orkester »Zveza godbenikov za Slovenijo«, na mestu scherza furiant, idealiziran nacionalni ples. Živahna ritmika tega češkega plesa nam je znana iz Prodane neveste in priljubljene »češke besede«. Specialiteta Dvojakova je, da je dvignil zastarelo plesno formo na umetniški nivo, kakor svoletasno Schubert, Chopin ali pozneje Brahms. Njegove slovenske plesne poslušalci danes razdele ves svet, karakteristične slovenske melodije, preraščene z Dvojakovim ritmom in njegovim tehničnim znanjem. Dvojak je virtuoz orkestra, slovaški Berlioz. Naj torej nestrokovnjaki ne odbije ime simfonije, katero včasih veže širša publika s predstavo dolgočasnosti in pedanterije. Dvojakova simfonija je jasna, prožna, živa, temperamentna. Iz preproste narodne pesmi izrasla, je neposredno razumljiva tudi na priprostejšemu poslušalcu. Znameniti naš rojak Anton Trost, pianist svetovnega slovesa, pada ta večer Čajkovskega klavirski koncert (b mol) s spremljevanjem orkestra. Ta koncert je najbrilantnejše delo te vrste. Več o tem delu in o Novakovih slovaški suiti za mali orkester prihodnjič.

Ženska v ameriški industriji.

V ameriški industriji je zaposlenih osem in pol milijona žensk. Med 572 ameriški uradi samo v 35 niso zaposlene ženske. One vodijo tovarne in banke, delajo kot bančne uradnice, kemikarice, lekarnarice, sodnice itd. V vojnem času pa so bile zaposlene tudi v tovarnah za strelivo. Vzrok temu je ta, da so ženske mnoge predmete izdelavale doma že takrat, ko še ni bilo strojev in tovarnen, danes pa je bogato razvita industrija izpodrinila njihovo domačo obrt. Sedaj je zaposleno v industriji 100.000 žensk več kot 1910. leta, zato pa jih je pri gospodinjstvu 197.000 manj. Na ameriških farmah dela okrog en milijon žensk, nad 600 tisoč jih je nameščenih kot učiteljice, nad pol milijona kot stenografistke in tipkarike. Vpliv ženskega dela se opaža tudi v socialnem življenju. Zaščita delavk je določena po zakonu. Women's Bureau pri washingtonskem Department of Labor je vladni oddelki, ki skrbi za celo armado ameriških delavk.

— Uprava Slov. Naroda pošilja pod kuverto izpolnjene položnice vsem cenj. naročnikom našega lista, ki še niso vposlali razlike v povišani naročnini leta 1922. Naročnina je bila povišana 1. aprila s Din 7.50 na Din 10. — In s 1. oktobrom na Din 12. — mesečno. S plačilom na položnici označenega zneska bodo imeli vsi zgoraj omenjeni naročniki plačano naročnino do konca leta 1922.

I. kongres oblikujočih umetnikov v Zagrebu.

Nad dve leti so trajala pripravljala dela za ta kongres. Precej ovir je bilo treba premagati, ali optimizem in poštvalnost onih naših umetnikov, ki smatrajo delo za splošno korist dovolj važnim, da si odtrgajo del svojega dragocenega časa, sta končno premagala vse težave, ki so stale kongresu in s tem ustvarjanju edinstvene organizacije na potu.

Na kongres je prišlo 12 izvoljenih delegatov iz kulturnih centrov, poleg njih pa veliko število umetnikov iz vseh krajev naše domovine. Kongres je trajal tri dni in je absolviral ves program, ki mu je bil stavljen. Vsi sklepi so se vršili skoro soglasno, in difference, ki so se pojavile v začetku pri obravnavi društvenih pravil, so bile vse odstranjene potom kompromisov in sporazuma.

Ustvarjena je tako edinstvena organizacija oblikujočih umetnikov, kakor jo imajo že brati Čehi. Ta organizacija pa noče biti samo stanovska za čuvanje materialnih koristi umetnikov, nego hoče povzdigniti umetniški nivo v državi sploh. Hoče z ene strani olajšati umetnikom doseganje njihovih umetniških idealov, z druge strani pa vplivati na vse kroge, ki jim je umetnost namenjena, da pomagajo gladiti pot umetniškemu razvoju.

Med činitelji za doseg te namenov je treba v prvi vrsti imenovati umetniški svet, ki je institucija Udruženja, ki pa ima postati obnem državna institucija, ko sprejme skupščina zakon o umetniškem svetu. Volitve v ta umetniški svet so posebno lepo pokazale, da so se na kongresu zbrali umetniki doli voditi edino le od idealnih in nadstrankarskih nagibov, kajti izvolili so vanj naše prve umetnike, med njimi Meštroviča predsednikom. Izmed izvoljenih Slovencev bo zastopal v umetniškem svetu arhitekta Josip Plečnik, slikarje Rihard Jakopič, kiparje pa Ivan Napotnik.

V posamičnih kulturnih centrih bodo delovala kakor dosedaj lokalna udruženja, katerim se pa pravila izenačijo. Posle skupnega udruženja bo vodil glavni odbor. Volitve v ta odbor je tudi izvedel kongres, in to kakor zahtevalo pravila paritetno, to je vsak kulturni center je zastopan s tremi člani. Slovenski člani glavnega odbora so: Costaperaria, Stern in Vavpotič. Med pregledniki je bil izvoljen Santel.

Zagrebiški umetniki so udeležence kongresa sprejeli na priznano gostoljubni način. Naj omenimo samo njim na čast prirejeno operno predstavo v narodnem kazališču — proizvajala se je krasna »Snjegoručka« — in slavnostni banket, katerega se je udeležilo nad 50 umetnikov iz cele kraljevine. Govori Babiča, Franka Popoviča in Vavpotiča na tem banketu so na novo pokazali, da so oblikujoči umetniki vzvišeni nad vsakdanjimi prepriji in da v njih še vedno plamti ona ljubezen za jugoslovensko domovino, kakor se je prvič pojavila ob priliki prve jugoslovenske razstave v Beogradu leta 1904.

Prvi umetniški kongres bo brezdvomno važen mejnik v zgodovini oblikujoče umetnosti v naši domovini. Cela vrsta za splošni umetniški razvoj važnih vprašanj čaka na rešitev. Umetniki so se odločili dati temu razvoju pravo smer in le izieme so še med njimi, ki ne verujejo v korist takega skupnega dela. Bodoče delovanje Udruženja jugoslovenskih oblikujočih umetnikov jih gotovo prepriča, da niso imeli prav.

Sledeči kongres se bo vršil, kakor je bilo na predlog Slovenca soglasno sklenjeno, v prvi polovici oktobra 1923 v Ljubljani.

Julijska krajina.

— Predstava v Trgovskem domu v Gorici. V soboto 23. t. m. priredi mladinsko društvo »Prosveta« v Trgovskem domu v Gorici pod okriljem bratske »Omladine« dve zanimivi igri. Prva je Pittanijeva igra »Volkovi«, ki je vprižori prvič. To je drama iz ruskega življenja. Druga je Czimmerjeva »Maska satana«.

— Bombe še vedno poškajo v Trstu. V ulici Carducci se je začela 20. t. m. popoldne nenadoma močna detonacija, ki jo je povzročila bomba. Ki je padla preko neko tamkajšnje trg vino. Pretepal so se fašisti in fašist Brelih, star 20 let, ki je bil pred kratkim izključen iz fašistovske organizacije, je vrzel na svojega nasprotnika bombo. Sicer ga ni ubil, ali ranjen je bil in z njim se drugih 24 oseb. Ta Brelih je čisto navaden postopač, ki je črno fašistovsko srajco nesramno izrabljaj. Prihajal je v gostilne, položil revolver na mizo in zahteval plačilo in jedi. Ko je bil postrežen in sit, je položil revolver v žep in odšel, po da bi kaj plačal in niti koga pozdravil.

Položaj v Carigradu.

»Novo Vremja« opisuje sedanjil položaj v Carigradu kjer je postalo v zadnjem času precej nemirno. Kemalistična vlada leze mirnim potom v Carigrad in skuša ne glede na zavezniške proteste uvesti v mestu svoj režim. Turška policija, ki se je nahajala prej pod kontrolo zavezniške policije, je proglašena po dekretu svojega načelnika Esad bega za samostojno in neobvezno pokoriti se zavezniškom. Zavezniška policija, ki številno nadkrijuje turško in se opira na zavezniško posadko v Carigradu, pa seveda noče popustiti in diktirati turški policiji svoje pogoje, ki jih mora ta hočeš nočeš in včasih tudi pod pritiskom sprejemati. Te dni je skušala turška policija preprečiti odhod večje skupine armenjskih in grških begunciev, ki niso odpotovali pravočasno. Ko se je hotela ta skupina ukrcati na ladjo, je prišel v pristanišče odred turške policije, ki je hotel begunce zadržati, pa se je moral umakniti ko je opazil, da spremlja begunce angleška policija s strojno puško.

Nastop Turkov napram zavezniškom predvsem Angležem in sploh vsem kristjanom, je postal izzivajoč in red se vzdržuje v mestu samo radi navzočnosti močne angleške posadke. Angleški aeroplani, ki jih je v Carigradu okrog 400, neprenehoma krožijo nad mestom, ki se polagoma izpraznjuje. Grki, Armeni in Rusi v veliki množini zapuščajo mesto. Mnogo stanovanj je praznih. Trgovina je skoraj popolnoma uničena. Grške in armenjske trdnje hitro likvidirajo svoj posel. Inozemski trgovci so zložili svoje blago in čakajo kdaj nastopi trenutek, ko se bo treba ukrcati na ladje, ki stoje v pristanišču za slučaj evakuacije. Turška lira pada, blago v trgovinah pa se ne draži, kajti vsi hočejo čim najprej razprodati in izbežiti se nepotrebnega blaga. Zastolen je pogled na to ogromno mednarodno mesto, kjer je še pred tremi meseci kipeo življenje, ki je utihnilo sedaj pod vplivom približajoče se kemalistične vlade in se izpremenilo v ogromno turško vas. Tako izpreminja kratkovidna kemalistična vlada v družbi z moskovskimi prijatelji cvetoče mesto v razvalino ko je izpremenila svoj čas cvetočo Smirno. Isto usodo, ki je doletela Smirno, oznanjajo mnoga znamenja tudi krščanskemu delu Carigrada Perli. Požar je čim dalje več. Ne mine noč, da bi nočni stražniki ne klicali v tem ali onem delu mesta z obupnim glasom na pomoč. Krščansko prebivalstvo, ki je ostalo v mestu in ne more odpotovati, smatra, da je pogubljeno, pogosto ne zatise celo noč oči, s strahom poslušajo te nočne krike in gleda skozi železne mreže na oknih pričakujoč v strahu kdaj pride vrsta nanj. V vzhodni Trakiji je tudi nemirno. Grško prebivalstvo, ki je ostalo tam, se noče pomiriti s kemalistično vlado, če tudi ona radi maloštevilne žandarmerije, ki so jo dopustili zavezniški, ne nastopa agresivno in se boji navzočnosti zavezniških okupacijskih čet. Sicer je skušalo v nekaterih krajih turško prebivalstvo, ki so ga naščuvali kemalistični žandari, napasti zavezniško posadko, vendar pa je drago plačalo to svoje upanje, in zavezniške čete so zopet vzpostavile pretrgano na nekaj dni železniško zvezo Carigrad z Bolgarijo in Evropo. V zadnjem času so začeli odhajati ruski begunci, med katerimi so mnogi, ki preživljajo že peto ali šesto evakuacijo, ki potujejo iz države v državo v upanju, da najdejo mesto za mirno življenje.

— Lahko nagnonje k prehladu? Prevelika občutljivost? Bolečine oči? In naredi tlo odporno masiranje in umivanje s pravim Elsafudom! Veliko močnejši in izdatnejši in boljši kakor francosko žganje Kot kosmetikum že 25 let priljubljen za negovanje zob, zobnega mesa, ust in kože na glavi! S pakovanjem in poštnino 3 dvojne ali ena specialna steklenica 24 din. 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplatka razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elsafud št. 238 Hrvatsko.

— Kino Tivoli. Danes zadnji dan »Indijski grobnik spomenik«. Jutri je kino zaprt. V ponedeljek »Smrtinosa lestev«. Slajna cirkuška atrakcija. V glavni vlogi slovenska akrobatska družina Albertini.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 23. decembra 1922.

Kdo bo novi župan? Kakor poročajo iz Beograda, bo vlada najbrže potrdila občinske volitve ljubljanske. Ako se to zgodi, postane aktualno vprašanje novega župana. Kakor je znano, je bil prvotno določen za župana, ako zmaga klerikalno-komunistična skupina, dr. Ljudevit Perič. Sedaj pa je klerikalcem zarasel greben, zato nečejo o Peričevi kandidaturi ničesar več vedeti. Zahtevajo, da pripade župansko mesto njim — klerikalcem kot najmočnejši skupini v koaliciji. Klerikalni kandidat za župana je dr. Stanovnik. Kako se bo rešil ta notranji spor v klerikalno-komunistični koaliciji, še ni znano, ni pa izključeno, da pride v koaliciji do takšnih notranjih konfliktov, da bo razpadla še preje, še pravnomočno konstituirana občinska svet.

Nedolžno jagnje. »Jutro« priobčuje se le danes poročilo o obnem zboru »Kazinskega društva«, ki se je vršil še predvčerajšnjim. Ako bi ne izšla v našem listu notica »Razdiralno delo«, bi tega poročila v »Jutru« sploh ne bilo, ker je gg. mladino prav neljubo, ako se govori o »Kazinskem društvu«, ki so se ga polastili na zahrbtn način, kakor je sploh pri njih navada. V poročilu seveda se delajo gospodje nedolžni kakor jagnjeta, češ v »Kazinskem društvu« so »demokracije pokazali izredno delikatnost in dokumentirali, da jim je daleč vsako strankarstvo, katerega društvo Kazinsko sploh ne potrebuje in bo ravnanje gotovo tudi v bodoče složno, kakor dosedaj, vršilo svoje delo.« Kakšna »delikatnost« in »strankarstvo« je to, ako so si mladini furtim zagotovili v društvu dvetretjinsko večino in a priori pod pretezo, da se boje naslova narodnih socialistov, odklonili vse nove prijave prigraden članov, o katerih so sumili, da ne trobijo v njihov rog. Da to postopanje mladincev ne bo rodilo dobrega sadu, je jasno. Mesto da bi mladini skušali delovati na to, da se vsi konflikti, ki so v zadnjem času nastali v Ljubljani, izgledajo, ustvarjajo nove incidente in mislijo, da bodo s tem najlažje dosegli enotno napredno fronto pri bodočih volitvah v parlament. Pamet jih očividno še vedno ni srečala. Je pač res, kogar hočejo bogovi upropasti, tega oslepe!

H praznovanju rojstnega dne našega kralja. Pišejo nam: Rojstni dan našega kralja se med nami, v marsikaterem kraju, še ne praznuje tako, kakor se spodobi. Spominjamo se habsburških časov, s kakim navdušenjem se je takrat s strani vseh oblasti praznoval rojstni dan avstrijskega trana in kako se je pritegovalo ljudstvo do zadnje gorske vasi k proslavi rojstnega dne Franca Jožefa, največjega zločinca v državi. Peko se se cesarske himne, sprejemale klečeplazne čestitke, vse uradništvo je hitelo v paradi v cerkev, vladalo je svečano razpoloženje, na katero so avstrijski oblastniki mnogo dali. Danes pa je marsikaj drugače. Po čeželi se tuintam niti državno uradništvo 17. t. m. ni udeležilo cerkvene proslave rojstnega dne našega narodnega kralja. Kako blagodejno bi vplivalo na ljudske mase, ako bi se ob takih prilikah izpred oltarja ali z lece spregovorilo par besed o pomenu dneva, toda nikjer se ne zgodi nič. Stori se samo to, preko česar se ne more iti. Rim Slovanom še nikdar ni bil prijazen, zato pa tudi ni potreba, da bi mu bili pokorni. To po eni strani, po drugi pa je neodpušljivo, da se dobje ljudje, ki istovetijo vlado z državo. Ni vse prav v naši državi in gotovo je, da bi bilo lahko mnogo boljše nego je, toda svojega nezadovoljstva ne smemo kazati ob neprimernih prilikah. Narod treba vzgajati v jugoslovenskem duhu in ga pripravljati na odpor proti razmeram, ki bi škodovala njemu in državi. Pripetilo se je v nekem kraju, katerega nočemo imenovati, da v cerkvi pri zahvalni pesmi ni bilo niti prvih naših mož, niti državnih uradnikov, izvenšer dva nižje vrste. Samo na pošteno poslopje je visela zastava, na sodnem, davčnem in občinskem poslopju ni bilo nobene in tudi ne po privatnih hišah. Naravnost neodpušljivo. Za v bodoče se ima preskrbeti, da se bo moral dan 17. decembra povsodi svečano praznovati.

Kako postopa Češkoslovaška? Politična uprava češkoslovaške republike je naročila okrajnim političnim oblastim po nemških krajih, posebno v turistovskih mestih, da bi izvedle vladno naredbo, ki ukazuje lastnikom hotelov in podobnih obrt, da bi svoje lokale označili tudi v državnem jeziku, in to na prvem mestu v isti velikosti, v kakršni je napis v drugem jeziku. Posebno imajo to odredbo upoštevati lastniki tur-

stovskih koč in hotelov v Krkonoskih. Tudi jedlini listi morajo imeti češko besedilo na prvem mestu. — Tudi pri nas bi bila taka naredba na mestu!

Svetosavska proslava. »Bratstvo« priredi dne 27. januarja 1923 v proslavo praznika narodnega posvetitelja Sv. Save svečano slavnostno akademijo z zelo peštrimi in zbranimi sporedom. Ker bo ta prireditev prava narodna svečanost, prosimo narodna društva v Ljubljani, naj se na to ozirajo, ko bodo določevala čas za svoje prireditve.

Dr. Peganova zloga. Poročali smo svoj čas o obsodbi dr. Pegana, ki ga je zadel na ta način, da je tožil ljubljanske trgovca Remica zato, ker mu je le ta zabrusil v obraz na česti in v posebnih vlogi na odvetniško zbornico psovko »moralna propalca«. Remic je bil ob obtožbe oproščen, ker je smatralo okrajno sodišče dokaz resnice, ki ga je Remic nastopil in dognal po svojem zagovorniku dr. Oblaku, doprinešenim in očitek moralne propalce upravičenim. Pegan se je pritožil ter zavlekel zadevo do včera (prva sodba datira od 21. aprila 1921) na ta način, da je ponudil za pričo svoje nedolžnosti dr. Šušteršiča. Čim pa je imel biti zaslišan dr. Šušteršič, je Pegan vzklik uamaknil! Oprostila obsodba je torej postala pravomočna.

Skandalozne poštne razmere. Iz Gornjega grada nam pišejo: Tu imamo sodišče, davkarijo, škofijsko oskrbništvu je tudi sedež okrajnega zastopa gornjegradskega. Človek bi torej sklepal, da bo v Gornji grad vozila vsaj enkrat na dan pošta. Pred vojno je dohajal semkaj poštni voz po dvakrat do trikrat na dan. Danes poštne voze sploh ne poznamo. Pošto pripelje iz Radmirja poštni sel samotež v veliki samokolnici. Da ta pošta nikdar redno ne dohaja, je jasno. Ljudje, ki so se preje komodno vozili k sodišču in davkariji v velikih prostornih vozovih, morajo sedaj hoditi po 6, 8, da celo po 10 ur peš. Primerjajo nekdanje urejene poštne razmere s sedanjimi skandaloznimi ter proklinjajo Jugoslavijo. In temu se ni čuditi, ker je res prava sramota, da je poštna uprava v zadnjem času poštni promet tako zanemarila in potisnila na tako nizko stopnjo, da se vse zgraža. Od tod pri nas naraščajoča mržnja proti Ljubljani. Ker nobene pritožbe ne zaležejo, se obračamo na g. pokrajinskega namestnika Hribarja, ki pozna naše kraje in pozna tudi razmere, s prošnjo, naj on posreduje, da se enkrat napravi že vendarle konec tem nevzdržnim poštno-prometnim razmeram v gornjegradskega okraju.

Pošta o božiču in novem letu. Poštna direkcija je odredila, da se mora pri vseh poštah uradnih došla pošta v nedeljo pred božičem 24. t. m. in v nedeljo pred novim letom 31. t. m. dostavljati naslovnikom.

Darilo kraljevske dvojice bivšim ministrom. Kralj in kraljica sta vsakemu odstopivšemu ministru darovala svojo sliko z lastnoročnim podpisom in okraščeno z lepim okvirjem.

Odklikovanje. Z redom Sv. Save V. razreda je bil odklikovan ravnatelj državne trgovske šole g. Matej Dolenc v Mariboru. — Izpit za rez. peš. poročnike so položili vsi Slovenci podnar. -dijci VI. partije djačkog bataljona v Valjevu: Aleksa Benkovič, Dokležvoje (Prekmurje); Ivan Cesen, Ljubljana; Lofze Cik, Vič; Ivan Fregel Fram; Franc Gabrovšek, St. Vid; Jože Kovačič, Bizelsko; Ivan Kranjc, Šiška; Jože Lednik, Kočevje; Drago Leskavar, Libelče; Jože Piano, Redča ob Paki; Pavel Potokar, Radomlje; Vlado Rihter, Šiška; Boris Šega, Jesenice; Ivan Štupar, Kamnik; Bogomir Trepenčnik, Radeče.

Prijetelstvo Ivanu Trdinu v spomin. Brez bogastva barv je minula letošnja jesen v dunajski okolici. Bilo je to počasnno in žalostno umiranje v trobnici. — Pogosto so mi hodile misli vasovati tja daleč v domovino. In sem se nekoč domislil: cvetje po zelenih gorenjskih planinah in bele kraljevske rože po sivih pečinah imajo le po smrt. V svinčeno — težko odelo se zgostijo sive, mračne megle; čez ostre robove čerov zasika strupen veter; gosti roji mehkih snežink se vsujejo med poslednje cvetje in bilke — in umirajo v naglici njih strasten trepet. Mahoma postane obtok življenjskih sokov len in skoro zavladava smrtni mir, pokoji. — Pa vsakdo ve: v igred se povrne! Kako se je zgodilo s teboj, Ivan? — Pred seboj si imel le še neznaten košček strmege pota; za veliko noč, ob prvem zelenju gozdov bi se bil vrnil v domovino — dominus lausatus. — Ali — Ivan — kraljevske rože. — V torkel majhna, malenkostna praska na tvoji desnici; za tvojim hrbtom ob pečici v kotu je neskončno zlobovno zasijala brezobza čeljusti smrti. — V četrti kratko pred polnočjo sem prejel listek, pisan s tvojim smrtno bolno roko: »Dragi! Obišči bolnika na št. 77.« — V petek opoldne je bila že zlatenica v tvojih očeh. — Vedel si, kaj se je zgodilo, kako se bo izvršilo. Pa si bil junak! Vkljub nepretrgan, silni vročini si jasno mislil in si odgovarjal nad vse hladnokrvno in mirno na naše tolažilne besede: moja diagnoza je, najkasneje v dveh dneh smrt; eden preje drugi kasneje; le reci mojim domačim, da sem lahko umrl. In blo je s neverjetno naglico mavzold. Rapidno je pojela življenjska sila v tebi. Tvoj duh pa je ostal do zadnjega trenutka jasen. Dve uri pred smrtjo si me tako lepo hudomušno vprašal: koliko pa je že na čemul? In si se dobrodružno zasmejal. Kma-

lu na to je zastalo srce in je utonila tvoja zadnja misel v brezkončnosti. O Ivan junaki! Za tebe končano; za nas pa? — V srčni bolešči se mi je roka krčila v trdo pest: pa zakaj ravno on? — Zakaj posega smrt — neusmiljena tako rada v vrste mož, ki zastavljajo svoje sile v prvi vrsti le v blagor naroda, v blagor sočloveka? — Ni jih dosti — in tako zgodaj padajo! — Strašna pravica, strašen zakon! Globoka domovinska ljubezen ti je, Ivan, narekovala tvojo devizo: moji domovini treba moč — poštenjakov — delavcev, ki bodo znali biti dobri učitelji — in dobri učenci, Ivan, ti bi bil brez dvoma med njimi! Ti moč — poštenjak, jekleni značaj, neutrudljivi delavec! Ti fant od fars; širokopleč, ves zdrav in močan z jasnim pogledom in dobrobrinim smehom; s tvojimi plemeniti čustvi in s krasnimi idejami! — Ob tvoji borni postelji je visela mala slička tvojega velikega strica: močno bodrilo, lep simbol značajnosti, marljivosti, poštenosti! — Vzor — moč si bil! — Ne brani se, Ivan Prosvetna akademika društva v Ljubljani, Zagrebu in na Dunaju in vsi tovariši, ki so te poznali, bodo brez pridržka potrdili mojo sodbo o tebi. — V igred se povrne — o Ivan, ti se ne vrneš nikoli več! V meni je ostal močan in blag spomin na tebe. Iz domovine ti bom prinašal rož — na tvoj grob. Pod večer pa ti bo donesal veter pozdrave naših zlatih žitnih poljan, skrivnostno šušetih, bogatih gozdov in divje penečih se, sinjih morja valov. — Z lepo mislijo v srcu in s rožami se posklavljam od tebe, ljubi tovariš in prijatelj.

Dr. Vinko Zdobinar.

Gladijoče ptice. Pretekli teden po stavila je mestna uprava kot prejšnja leta po javnih nasadih krmilna koritca za krmiljenje ptic v zimski. A glej, mesto da bi se pokladala v nastavljen koritca krmne, je nekdo v noči od 10. do 11. decembra 1922 prevrnil in polomil v Tivoljskem in Trubarjevem parku 10 takih korit. Ljudstvo tarpa nad dragino itd. a soditi po nestavilnih pljuncih, bi človek nehotel aklepal, da živimo v vsem izobilju. Res je, da je v volni marsikdo posuroval, da se znaša nad vsako, četudi najedolžnejšo stvarjo, ali da bi kratili celo pticam ono malo drobtinice, ki jim jih poklada dobra roka, bi ne bili pričakovati. Prosimo ljubljansko občino, da polaga pticam semena in drugo krmno kamor pač more, a kr. polje pa, da pazi na nočne razgrajanje ter zlasti kvarnice najstrožje kaznuje in tudi ovadit drž. pravduštvo.

Kap je zadel poštnega kontrolorja g. Josipa Zentricha. Njegovo stanje je zelo nevarno.

V blejskem jezeru je v nedeljo 17. t. m. utonil 16letni Franc Rogac v prisotnosti več ljudi. Jezero je imelo take ledeno skorjo, led je »živžgal«, če se je vrlo kamenček nanj, a mladina ne more pričakati, da postane led dovolj močan, temveč sili na tenek led, ki se kaj hitro udere in smrt v ledeni globlini je neizogibna. Tudi imenovanemu se je udril led, in drugi, mesto da bi ga rešili, so bežali domov. Zakaj ne preprovo županstvo drsanje po tankem ledu, vsako leto je kakšna nesreča zgolj radi brezbrzičnosti v to poklicanih organov. Rešilnih priprav pa sploh ne pozna, tudi poletji je radi tega utonil jurist Kovač.

Štiti na Dolenskem. Dne 20. dec. je tukaj umrl po komaj tridnevni mučni bolezni na vnetju črev — gosp. vpkod. deželno sodni svetnik Maks Langer in sicer v 66. dobli svoj. Svetnik Langer je bil že več let radi trdolušnosti upokojen. Svoječasno je služboval na več krajih bivše Kranjske in v poslednjem času v Novem mestu. Kot uradnik je bil jako sposoben, v vseh strokah verziran mož, milosrdnega in kulturnega značaja. Ker je bil še sramec, je živel tukaj v Štiti pri svoji sestrji g. dr. Podobnikovi. Po običajnih cerkvenih molitvah in sv. maši so ga odpeljali v Šmihel pri Novem mestu, kjer so ga pokopali v družinski rakvi. Naj mirno počiva med svojimi, katere je zelo ljubil!

Ubog železničar z ženo in 6 otroki prosi v svoji skrajni bedi milosrdne ljudi za dobrohotno majno denarno pomoč. Darila sprejema uprava našega lista.

Zahvala. Povodom 25 letnice svojega delovanja kot vodilni monter mestne elektrarne sem prejel nebroj čestitk od vseh ljubljanskih in zunanjih krogov. V prijetno dolžnost mi je izreči tem potom vsem spoštovanim čestitcem svojo najvda-njem zahvalo za čestitke. Predvsem pa mi je čast izraziti svojo najgloblje občutno zahvalo bityemu svojemu vrhovnemu šefu, visokorodnemu gospodu pokrajinskemu namestniku ministru Ivanu Hribarju, ki mi je blagovolil pismeno izraziti svoje čestitke. — V Ljubljani, 23. dec. 1922. Fran Kodolja, vodilni monter m. elektrarne.

Delegatno združenje vojnih invalidov se znanja, da se vrši konferenca v svrhu predelave novih jugoslovenskih pravil v torkel dne 26. t. m. ob 9. uri v čitalnici invalidskega doma v Ljubljani. Polnoštevilo.

Veselo božično prazniko in srečno novo leto žele vsam fantom in dekletom ter bralcem »Slov. Naroda« slovenski vojak 42. pešpolka v Belovaru. — Frano Keber, D. M. v Polji. Martin Dolničar, Brezovica. Jost Rajer, Trebnje. Valentin Hlebec, Trebnje. Franc Planinšek, V. Loka. Vekoslav Fabjančič, Sejenice. Janko Lumar, Naklo.

Mestni nadzornik v Celju bres razlike kategorij, so dobili ob konca leta izredni nabavni prispevek v smesku 25% celokupne plače. Upravni aparat mesta stane mesto okoli pet milijonov kron na leto.

Občinski odbor v Celju je nakazal društvu za zaščito dece prispevek 1000 dinarjev in za nabavo knjig in učil revnim otrokom deklishe mečanske šole 2500 din.

Zborovanje, spremljano z ogorčenimi klici in živahnimi, vse nadloge vsebujočimi debatami in govori, je podalo zanimivo sliko o nezadovoljstvu in bojnem razpoloženju teh krogov na eni strani in na drugi strani sliko o raznih strujah med hišnimi posestniki. Glavni vodilni govornik Ivan Frelli, predsednik ljubljanskega Društva hišnih posestnikov je v zelo obsežnem govoru navajal ugodnosti in neugodnosti, dobrote in krivice novega pravilnika, ki jih daje hiš. posestnikom kot lastnikom. Neumesteno je bil njegov vehementni napad na zastopnika sodnikov, zastopnika Trgovsko-obrtno zbornice, zastopnika industrije radi njih izjav, ki so jih podali na neki stanovanjski anketi pri pokrajinski upravi. O stanovanjskem vprašanju se je razvila dolga in živahna debata. Govorili so mnogoštevilni govorniki, nekateri resno in stvarno, drugi humoristično osoljeno. Neki govornik je predlagal izvolitev akcijskega odbora, ki naj po treznem razmotrivanju stopi pred vlado: »Ali storiti to, ali pa storimo mi to!« Končno je bila sprejeta resolucija, v kateri je izražen protest hišnih posestnikov: 1.) proti nekaterim določbam stanovanjskega pravilnika, 2.) proti novi davčni obremenitvi hiš, kakor je predlagana v novem zakonskem načrtu e neposrednih davkih in 3.) proti naredbi o pobiranju občinske davščine na nezazidane parcele.

Onim, ki potujejo v Ameriko.

»Zadnje čase se dogaja, da ameriške oblasti na Ellis Islandu ali zveza prevoznih društev (Atlantic Conference v Bruslju) vračajo izseljence iz naših krajev, ki se nameravajo naseliti v Zedinjenih državah, ker niso zadostili pogojem ameriškega zakona za priseljevanje odnosno ker nimajo t. zv. register-številk, brez katere nobena naših koncesioniranih prevoznih družb ne more odposlati nobenega izseljenca. Zaradi tega se priporoča vsem izseljencem, ki se hočejo naseliti v Zedinjenih državah ali v katerikoli drugi prekomorski državi, naj se, ko potujejo skozi Zagreb ali pa pred odhodom, javijo pri upravi Državnega prenočevališča (konačlišča) pri državnem kolodvoru v Zagrebu, kjer se jim bodo pregledali potni listi, ali odgovarjajo zakonom naše države in one države, v katero potuje izseljenec. Izseljeniški nadzorni organi bodo brezplačno vidirali potne liste ter pripomnili, da ni nobene zapreke proti odpotovanju dotičnega izseljenca. To se priporoča ne samo onim, ki potujejo s posredovanjem v naši državi koncesioniranih družb, temveč tudi onim, ki potujejo z listki nekonceioniranih družb (Cosulich, Faber Line itd.), ki veljajo le do 31. decembra t. l. ker se pač pri teh potnikih največkrat dogaja, da jih ameriške oblasti zavračajo. Ta prijava se priporoča v splošnem vsem izseljencem, ki se nameravajo naseliti v prekomorskih krajih (Južna Afrika, Kanada, Južna Amerika). Potni listi, ki ne bodo vidirani z vizumom imenovanega nadzorstvenega izseljeniškega organa, bodo strože pregledani po železniških komisarjih na naši meji, ki imajo stroga navodila, koga naj puščajo preko meje, koga pa naj vrnejo v domovino.«

Slovenci dilaške čete vzhodnoplovnega arzenala v Petrovaradinu želijo cenjenim čitateljem »Slov. Naroda« vesele božične praznike in srečno novo leto. Davorin Tratnik, Odovčič: Ivan Pirnat, Ljubljana; Ivan Mabič, Vrhnika. Ivan Vrbič, Sodražica; Ljudevit Mlakar, Joško Pavček, Novo mesto; Ivan Šenk, Ljubljana; Rudolf Rudolf, Šiška; Viktor Kavčič, Ljubljana; Viktor Gračner, Maribor; Anton Reiser, Ljubljana; Dimitrij Ličen, Ljubljana; Ljudevit Gruden, Šiška; Anton Verželj, Šiška; Avgust Stalovsky, Šiška.

Smodniščno obzidje v Kamniku. Iz Kamnika nam pišejo: Vskako, kdor je bil že v Kamniku ali v Bistrici, pozna dolgi zid, ki obkroža državno smodnišnico. Zid je pokrit s strešno opeko. Mestoma je ta opeka padla na tla, a nihče se ne briga, da bi to opeko nadomestil. Dež in sneg opravljata svoj posel in če bo šlo tako naprej, bomo imeli v kratkem krogokrog smodnišnice same razvaline. Popravilo bi sedaj morda stalo par stotakov, ako pa se bo čakalo s popravili do spomladi, bodo stroški znašali stotisoče.

Zgodovinska najdba pri zidanju mosta v Novem Sadu. Pri kopanju temelja za nov most preko Donave so našli v globlini nekakih 15 metrov star meč, sekuro in razne predmete s turškimi napisi. Histo-rični predmeti so bili v svrhu ugotovitve starosti oddani v beogradski muzej.

Polnočnice ne bo v Zagrebu. Nadškofski ordinarijat v Zagrebu je sklenil, da se letos ne vrši nobena polnočnica, ker je preteklo leto v raznih cerkvah prišlo do škandalov. Pripadniki narodno - hrvatsko, katoliške cerkve bodo imeli polnočnico 3. dvornih društev »Kolo«.

Razglednice s sliko ministra dr. Nika Zupanića. Na razpolago imam razglednice s sliko g. ministra dr. Nika Zupanića. Ko je bil član Jugoslovenskega odbora, je dne 28. aprila 1916 v Auerkih izjavil: »Čili vsake prave in poštene politike mora biti, da stori narod zadovoljen in srečen.« Razglednice se dobivajo lahko vsak dan od 12. do 2. Fran Simenc, druž. I. dun. hlg. pral. in svetilol. Kolodvorska ulica št. 8.

Veselo božično prazniko in srečno novo leto 1923, vsem prijateljem in znancem žele slovenski fantje pri 6. konjičkom puku »Kneza Arsenija« v Sarajevu.

Nedeljskem počitku 24. in 31. t. m. ne bo. Ministrstvo za socialno politiko je izdalo dovoljenje, da so lahko trgovski in obrtniška podjetja v nedeljo 24. decembra, kakor tudi v nedeljo 31. decembra ves dan odprta, s pogojem, da se obojba nedeljski počitek dovolji na drug način.

Nekatera poglavja iz higijene »druženja« za praktično zdravilne! Gospod dr. Matija Ambrožič priredi v okvirju organizacije sekundarje za Slovenijo v Ljubljani naslovno predavanje in sicer vsak ponedeljek od 19.—20. v predavalnici med. oddelka javne bolnice v Ljubljani skozi šest tednov. Začetek 8. prosinca 1923. — Za nečlane organizacije stane cikelus 150 dinarjev. — ODBOR.

Iz mariborskega občinskega sveta. V proračunski debati je poročevalac Bahua zavrčal mnenje, da je 16 milijonov primanjkljaja za Maribor previsoka številka in dokaz slabega gospodarstva, češ da izkazuje 8 milijonov primanjkljaja. Višji izdatki so potrebni a. pr. za plinaro. Treba bo popraviti še šole, kopališče, kanalizacijo itd. Glede doličse rabi tudi izdatno podporo, rešilna postaja in razne druge socialne naprave. Vzdrževanje vojašnice zahteva ogromno izdatke. Deficit naj se krije s novimi občinskimi davki, nikakor pa ne s posojilom. Dr. Verstošek je v splošni debati kritiziral mestno gospodarstvo na svoj način, in menil, da bo stranka SLS skušala spraviti občinske zadeve v bolj urejen tok. Podžupan Roglič je poudarjal pomankanje tehnične oseboja za kontrolo. Kopališče naj bi se rati vednega deficita oddalo privatniku. Včera je bilo treba voliti novega člana v mestni svet namesto odstopivšega Stanovca. Navroč je bil tudi vladni zastopnik, vladni tajnik Mulaček. Izvoljen je bil demokrat Keždar. Dr. Verstošek je predlagel raspravo o zadevi Kolbeznove provizije. Predlog je bil sprejet. Kolbezen odlaga svoje mesto in pride v občinski svet skla-diščni mojster Josip Ozmeč. Radi znanega Kolbeznovega postopanja je mestna občina, kakor je izjavil dr. Serneč, oškodovana za 60.000 K. Zebot je imenovan klub SLS predlagal, da se izreče županu Grčarju nezaupnica, češ da je v Kolbeznovi zadevi preveč površno nastopal. Bahua je trdil, da socialističnega kluba ne zadene nobena krivda. Tudi podžupan Roglič je priedal za nezaupnico. Bahua trdi na to, da imajo pri tej kupčiji odgovornost vsi člani mestnega sveta. Zebot je končno umaknil svoj predlog za zahtevo, da se vrne višja kupnina in provizija, utemeljeval pa upravičeno nezaupnico. Za nezaupnico je končno glasovalo 7 klerikalcev, 4 narodni socialisti, proti pa 12 socialistov. Klerikalni predlog je tako s 1 glasom propadel. Specijalna proračunska debata se prične prihodni teden.

Stanovanjska beda v Mariboru. Pišejo nam iz Maribora: Nenavadno huda in zgozdnja letošnja zima je šele razgalila vso stanovanjsko mizerijo v Mariboru. Da prebiva po 10 oseb v zatohlim prostoru v izmeri 12 m², med njimi po dve družini, otroci razne starosti, to so še srečni slučaji. Mar - Stanu pa se dan na dan prijavljajo tudi slučaji, ko ljudje sploh nimajo nobenega stanovanja in se potikajo po hlevih, skednjih itd. Mnogo teh revežev tudi nima niti odeje, niti slame, kamor bi legli počivati. Gospod okrajni glavar je za te reveže Mar - Stanu podaril odeje in slamine. Strašno so številke žrtve tuberkuloze, ki se je v Mariboru v zadnjih letih razpasla v nenavadnem obsegu. Okrajni zdravnik g. dr. Podlesnik je po uradnih podatkih Mar - Stanu poslal tole statistiko umrljivosti na tuberkulozi: leta 1914. 36 slučajev, leta 1915. 26, leta 1916. 48, leta 1917. 64, leta 1918. 66, leta 1919. 68, leta 1920. 63, leta 1921. pa še 132 slučajev. Najbolj prizadete so: Koroska cesta, Meljska cesta, Milnska in Strossmayerjeva ulica. V sled prenapolnjenja je okužena tudi sicer tako zdrava okolica na desnem bregu Drave. In vendar se našljajo ljudje, ki bi pod žrtvami živih grobov Maribora radi pokopali tudi Mar - Stan, ker v Mariboru čimdalje bolj umira smisel za socialno delo in ker je glavnih krivcev in sokrivcev postalo strah, da prihajajo na dan obtožitelji iz živih grobov.

V pojasnilo. K včerajšnji naši dnevni notici, da je začel pretekli teden nov dr. Gosarjev list »Pravda« glasilo »Zveze delovnega ljudstva« izhajati v Zvezni list-karni popravljamo v toliko, da omenjeni list ne izhaja v navedeni tiskarni nego se tiska v »Združni tiskarni« v Ljubljani.

Vremensko poročilo. Jugoslovenski znanosportni savez je sprejel sledeča poročila: Iz Kranjske gore in Bohinja javljajo južno vreme in dež, med tem, ko sporočajo iz Kamnika, da je na Veliki Planini in na Kamniškem sedlu snežilo ter je varjetno, da bo tamkaj smuka ugodna.

Senzacionalna afera župnika Leo-nyja. ki je bil pred vojakim sodiščem obsojen na dve leti leče radi nenravnosti, še ni končana. Kakor poroča »Zagreb Tagblatt«, se je župnik potem, ko je vložil ničnostni priliz na stol sedmorice, nastanil v Vožinu, kjer je v cerkvi nemoteno bral mašo in sploh opravljal vse duhovske funkcije. Sedaj pa je zagrebški nadškof do pravomočnosti razsodbe stola sedmorice izključil od izvrševanja duhovniške službe.

Velik vliom v Zagrebu. V stanovanje vodje importne družbe v Medulovicvi ulici v Zagrebu je bilo 20. t. m. vliomljeno in odenoeno raznih srebrnih in zlatih predmetov, nadalje raznih dragocenosti in kožuvinasta suknja, vsekupaj v vrednost 368.000 kron. O storilcih dosedaj še ni sleda.

Posledice alkohola. V Dolenji Bistrici v gostilni Marka Godine je bil v nedeljo 17. septembra ples, katerega se je udeležilo, kakor je navada, več fantov. Med temi je prišlo do prepira in končno tudi do pretepa. Pri tej priliki je Ivan Žalik udaril s kolom fanta Matijo Jakšiča tako močno dvakrat po glavi, da je ta izgubil zavest in dne 22. septembra umrl. Pri dne 14. septembra vršči se porotni raspravi se je zagovarjal Ivan Žalik radi hudodelstva uboja, trdeč, da so drugi njega udarili in da se je branil. Kakor sta izvedenca dr. Zorjan in dr. Jurečko pri raspravi izjavila, je moral dobiti umrli Matija Jakšič udarec z veliko močjo, da pa je rana obtoženca Žalika malenkostna. Žalik se je zagovarjal, da se je branil in da je le svoj slobodan prekoraz. Njegov zagovornik dr. Jrgolič je govo-

ril v enakem smislu in je prosil porotnike, da naj zanikajo vprašanje na uboj in naj potrdijo drugo vprašanje na prekoračenje silobrana. Porotniki so zanikali prvo in potrdili drugo vprašanje. Ivan Žalik je bil obsojen na 11 mesecev poostrege zapora in na povrnitev stroškov.

Bodočnost države. Na drugem mestu smo že podali glavne misli iz znamenitega govora češkoslov. ministra dr. Rašina tu probčujemo še nekatere zanimive odstavke: »Če listamo nazaj po zgodovini češkega naroda in preiskujemo, kaj smo storili za našo svobodo in samoupravo v preteklosti, najdemo, da so bile začasa Avstrie pred vsem občine, ki so z ustanavljanjem šol in kulturnih zavodov storile svojo dolžnost za razvoj češkega naroda. To je bilo pa mogoče samo na ta način, da si je narod sam naložil prostovoljne žrtve in da so bili v teh občinah ljudje, ki so, ne da bi zato zahtevali plačila prav radi in požrtvovalno se posvetili tej nalogi, ker so vedeli, da delajo za boljše bodočnost svojega naroda. Zoper ta ideal smo pa v naši svobodni državi hudo grešili. V narodu in državi, ki ceni rek »kulturo do svobode«, bi ne smel vladati preprij, ali naj se plačujejo uradniki in nastavljeni po tem, kar vsak zna in dela za svoj narod in državo. Pri nas se godi žalibog vedno nasprotno. Fr. L. Rieger je svaril v svoji politični oporoki češki narod pred zavistjo, največjo nevarnostjo za vsak narod. Mi pa vidimo v svojem javnem življenju toliko zavisti, toliko stremljenja, naj ne velja pravilo, da odločijo o kvalifikaciji dela in uspeh, temveč čisto drugi razlogi namreč število družinskih članov število glav. In vendar stoji izven vsakega dvoma — temu je bilo vedno tako in bo ostalo vekomaj — da bodo vodili junaški narod oni, ki so najboljši in najpopolnejši. Pri vsej demokratični enakosti ne more biti drugače, kakor da vodi oni ljudstvo, ki je najbolj izobražen, ki najrazločnejše gleda v bodočnost in jo pripravlja. Če kdo misli, da demokratija pomenja vladno maso, se odločno moti. Vlada mas pomeni vladno demagogov, kajti vlada oni, ki se zna najbolje prilagoditi različnim slabostim in zmotam mas. To more pa samo demagog. V celnem javnem življenju sta samo dve metodi. Ena se priljubljuje, druga govori resnico. Po mojem mnenju je za naš narod drugi način boljši in se tudi mnogo bolje sklada z vso našo zgodovino. Stremljenje našega naroda je vedno bilo idealno in borilo se je s celim svetom za resnico. Naše javno življenje se deli na stranke in kdor bi imel kaj nepopolnega povedati, jemlje najprej oziroma na to, ali se eden ali drugi ne bo kregal... Naš narod je razumel v času zatiranja dajati prostovoljne prispevke poleg državnih davkov. Danes ko imamo svobodno državo, pa počemo plačevati davkov. Jaz sem mnenja, da rabi država nacionalizem da vzgaja svoj narod, da podpira občutek, da se moramo v tej državi izživeti in doseči popolnost, ki jo sploh more doseči kak narod. Pravi demokrat ni s tem zadovoljen, da je z drugimi vred pred zakonom enakopraven, temveč stremi za tem, da postane prvi med enakimi.

Trgovski gremij v Mariboru priredi v soboto dne 13. januarja 1923 v Götzovi dvorani »Trgovski ples« v prid trgovski nadaljevalni šoli in Trgovskemu domu v Mariboru.

Otvoritev kleti v Kazini. Danes zvečer se odpre pod kazinski restavracijo klet, ki je silajno opremljena in preskrbljena z dobrih vin in jedil. Opozarjamo na današnji oglas v listu.

Pooblaščenec ruskih akademikov naj se zgleda v sredo 27. t. m. v upravi Slov. Naroda.

Lekarna v Sp. Šiški. Dne 1. t. m. je na Celovski cesti 26. otvoril Mr. Ivan Jošt novo, javno lekarno za šišenski okraj in okolico. Mnogo let so se zavzemali za lekarno, ker je bila in je lokalno jako potrebna. Želje so se naposled uresničile in prebivalstvo okolice je jako zadovoljno s to novo pridobitvijo.

Koncert v hotelu Tivoli. V ponedeljek dne 25. in torek 26. t. m. od 15. do 20. ure. Godba dravske divizije. Vstopnina prosta. Se priporoča Vek. Dolničar.

Največje zaslugi, da se je na kontinentu razširilo zauživanje čaja, ima Bonetko, telesi zdravnik kneza Brandenburgskega. Že leta 1667. je pisal, da ima čaj na naš živčni sistem, osobito na možgane, ki jih ohrani vedno sveže, neprimerno blagodejnejši vpliv, kakor kava. Čajopitje zelo povzdigne, sposobnost in možnost pridelati zadolžene vtise. Človeka obide občutek zadovoljnosti in živahnosti. Stojš pred rešitvijo težkih vprašanj, ali družabni ozirte silijo, da se udeležijo gledališke predstave, plesa, družabnega večera itd., pa si vsled naporne dnevnega dela duševno utrujen, popli čašo krepkega aromatičnega čaja, kmalu boš občutil, kako zginja dušev, na utrujenost, čilost možganov se ti povrne, zadovoljnost in dobrovolnost se ti vseli v tvoje srce. Priporočamo edinele čajne mešanice znamke »Buddha«, ki so garantirano najboljša.

VELIKA TATVINA MANUFAKTURE.

Tatovi zaprli. Neka ljubljanska veletrgovina z manufakturnim blagom je opazila, da že dalje časa izginjajo iz njenega skladišča cele bale blaga. Policija, ki ji je bila zadeva zaupno naznanjena, je zasedla čedno organizacijo tatov, ki je imela svoj delokrog skoraj po vsej Kranjski. Nekega lepega dne so policijski agenti zasedli na semnju v Logatcu nekega Antona Jeleniča, ki je tam na neki stojnici moško kričal: »Zvrstno blago in poceni, samo bližje! Tona je bil kupcev vesel, a žalosten je postal in preplašen je spoznal policijske agente, ki so nakupili celo stojnico in še njega vzeli povrh. Na dan je prišla kmalu zanimiva epizoda. Tona je priznal, da je prodajal ukradenno blago in sicer ga je dobival od sluga. Polajnar je zapleten tudi v velike tatvine blaga po raznih prodajalnah. Polajnar je vporabljal pri izkanih blaga tudi specialne metode. V tem poslu je bil mojstrsko izurjen. V njegovih rokah je bila blaga kar spozela kot riba-jegulja skozi roko. Veselo in brezskrbno živeli Polajnar je skoro dnevno napravil večji ali

manjši »sunek«. Svojim prijateljem, ki so bili v zvezi, je samo dal povelje »sun!« In že je bilo po blagu. Blago je nato romalo v roke njegovega brata in gori omenjenega Jeleniča, ki sta poskrbela za podrobno razprodajo po raznih sejnih. Aretirani Polajnar je bil velikodušen kavalir in dobitnik, pravi mecen. Ljubici je pošiljal vedno bogat delež kupčije v obliki srce deklislo razveseljajočih daril. Dobri Polajnar se je večkrat spomnil tudi svojih prijateljev na lgu. Ožja družba je odlikovala Polajnarija z naslovom »častni dobavitelj«. — Oškodovana tvrdka trpi nad 100.000 kron škoda. Nekoncesionirana tvrdka Polajnar & tovariši pride pred ljubljansko poroto.

Društvene vesti.

Društvo slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov v Celju se je lani, pa tudi v teku letošnjega leta s spomenicami ponovno obrnilo na gg. odvete in notarje celiskega okrožja ter jih prosilo, da bi naj plače svojemu uradništvu vsaj v toliko zvišali, da bi se moglo dostojno in stanu primerno preživljati. Te spomenice žal niso imele onega uspeha, kakoršnega se je pričakovalo; kajti le majhen del delodajalcev je, čuteč s svojim uradništvom, od časa do časa povišal plače, dočim so bili ostali za zahteve uradništva nepristopni, se izgovarjajoč, da pisarne zvišanja plač ne zmorejo. Da je bil ta izgovor prazen, pač ni treba poudarjati. Enketa za zvišanje tarife se je pričela pred več kot enim letom, draginja je vedno naraščala, pa delodajalci se, kakor vse kaže, niso dovolj pobrigali, da bi se nova tarifa čim prej uveljavila, kar je pač najlepši dokaz za to, da so pisarne lahko tudi po stari tarifi svojemu uradništvu plače zvišale. S 1. novemb. 1922 pa se je tarifa znatno zvišala in zaslužilo sedaj pisarne po novi tarifi toliko v dinarjih, kakor so prej po stari tarifi zaslužile v kronah; poleg tega pa imajo sedaj pisarne tudi več opravil. Dobročki pisaren so se torej počutili ali vsaj potrošili. Ako pa je temu tako, potem tudi uradništvu upravičeno zahteva, da se mu mesečni prejemki primerno zvišajo. Društvo je izdelalo spomenico, v kateri zahteva te plače: za kandidata 2700 do 3000 D, za pisarniške vodje 2700 do 3000 D, za stroje pisce in stenografe 1200 do 1500 D in za stroje pisce 600 do 1000 D, končno še novoletno darilo ene mesečne plače.

Maribor. Silvestrov večer. Narodno železničarsko glasbeno društvo Drava priredi 31. decembra t. l. Silvestrov večer v vseh prostorih Narodnega doma. Sodelujejo vsi društveni odseki. Od 20. do 24. ure izključno zabave spored pri pogrnjenih mizah. Po polnoči ples v veliki dvorani. V čitalniških prostorih divno urejen »Silvester-bar«. Opozarjamo slavno občinstvo, da bo to edina večja narodna prireditev na ta večer. Da gneča ne bo motila zabave, se bo prodalo le toliko vstopnic, kolikor je sedežev razpoložljivih. Vstopnina 10 Din. Predprodaja vstopnic v trgovini Zlate Brižnik, Slovenska ulica.

Društvo jugoslovenskih medicincev v Ljubljani priredi 20. januarja 1923. v veliki dvorani hotela Union ob 9. zvečer svoj običajni medicinski ples pod pokroviteljstvom gospe dr. Bleiweis pl. Trsteniške v prid svojemu društveni knjižnici. Vstop le proti vabilu. Plesni odbor D. J. M.

TURISTIKA IN SPORT.

Sport v Čehoslovaki. V Pragi, ki je oficijelna reprezentanta češkega sportnega življenja, so se dosedaj odigrale skoraj vse prvenstvene tekme. Trd boji, ki se je bil med obema favoritoma Sparto in Slavijo za prvo mesto, je končal s težko priborjeno zmago Sparte in sicer je v osrednjem pred Slavijo za dve točki. Tretji klub Čechie Karlin stoji na tretjem mestu s 17 točkami, kar dokazuje, da sta Slavija in Sparta brezdvomno najlažji močviri na Češkem in smelo trjeto tudi na kontinentu. Moštvo za reprezentančne tekme se ponavadi sestavlja iz igralcev obeh klubov. Najboljši moštvo Prage in duša Sparte je svetovni internacionalac srednji krilec Kada (izgovori Kadia), katerega lovovrke so kronane v nešteto sportnih kritikah, domačih in inozemskih. Njegova tehnična dovršenost je naravnost idealna in njegova premišljena igra briljantna. Skratka: Kada je fenomen v nogometu. Ostalo moštvo Sparte sestoji iz sledečih internacionalcev: Peyr, Hojer, Pospisil, Červeny, Pernar, Sedlaček, Pilat, Dvořák, Janda, Šroubek. Eden najboljših igralcev je bil Janda, ki je nosil v Pragi pridevek »Bombac«. Sedaj se pa zelo malo udeležuje aktivnega sportnega delovanja in njegova zvezda je zopet počela bledeti. Starost... Sijalen je nadalje robusten branilec Hojer. Pred goalom dela s silnimi osvobodilnimi udarci vedno »luft«. Up in nada Sparte sta vratar Peyr in leva zvezda Dvořák. Pilat, Šroubek in Janda imajo prislovico »stari kanoni«. Drugo moštvo je Slavija, pri kateri se odlikujejo internacionalni vratar Chana (Hanja), srednji napadalec Vanik, ki je nekaka »Bomba številke 2«, napadalec Šapl, halfa Burger in Kolenaty ter branilec Seifert, ki je tehnično na visoki. Kolenaty, ki je sličen Kadu po načinu igre, je pred kratkim izstopil iz Sparte v Slavijo. Približno sta si obe moštvi enaki. Sparta ima svoj plus v krilski vrsti. Slavija v nekoliko boljši napadalni. Vsekar so Čehi, ki jih odlikuje popolnoma angleški način igranja (kratki pasovi in oster start na žogo), zlasti imenovana kluba, najboljši igralci na kontinentu in za cel razred boljši od Dunajčanov, kar je dokazala zadnja tekma v Pragi, kjer so bili Dunajčani poraženi 6 : 4 in tekma Amateure : Slavija 0 : 3.

KATASTROFALEN POŽAR V GLEDALIŠKI ULICI.

Danes dopoldne ob 11.30 je v Gledališki ulici št. 10 izbruhnil požar, ki bi imel lahko katastrofalne posledice. Zada je omenjeno hišo je postavil inženir Dukl le-seno barako, last Pokrajinskega zavoda v Ljubljani. Okoli pol 11. ure je opazil gospod prof. Majcen, ki stanuje v hiši, da se iz omenjene barake vali močan dim in je takoj obvestil policijo in telefonično požarno brambo. Ugotoviti moramo, da je požarna bramba dospela šele nekako več kot pol ure po pozivu. Med tem je ogenj že zavzel obširno dimenzijo. Plamen je švignil od barake na tik poleg stojee poslopje in bliskoma so bili leseni balkoni v objemu divjega elementa. S parterja je švignil ogenj v prvo nadstropje in od tam v drugo. Blizala se je katastrofa. V tem momentu se je oglašil rešilni glas trobente požarne brambe. Ognjegašci so šli takoj na delo in so se najprvo omejili na lokaliziranje požara na poslopju. Po skoro eno uro trajajočem gašenju se je posrečilo ogenj deloma omejiti. Požar je napravil ogromno škodo, namreč ne toliko ogenj, kakor pa voda, ki je preplavila celo poslopje od II. nadstropja do parterja ter povzročila štirim strankam veliko škodo, ker je pohištvo radi mokrote precej poškodovano. Škodo trpijo stranke: Štefan Gombač, Anton Umberger, profesor Davorin Majcen in Marta Praprotnik. Tudi poslopje, last poselnika Jakila je silno poškodovano in je bo treba temeljito popraviti. Poslopje je zavarovano. Škoda pa znaša sigurno več stotisoč kron. Baraka je pogorela do tal.

Skolstvo.

Silvestrov večer ljubljanskega Sokola vrši se v nedeljo dne 31. dec. 1922 v telovadnici Narodnega doma. Vstopnina določena je za lastno članstvo na Din. 10.—, toda samo v predprodaji, za nečlane in zvečer pri blagajni Din 20.—. Ker je število vstopnic omejeno, opozarjamo na predprodajo, ki se vrši v soboto dne 30. t. m. od 3. do 7. ure zvečer in v nedeljo dne 31. t. m. od 10. do 12. ure opoldan v odborovi sobi Narodni dom.

Sokol I. Bratje — sestre! Opozarjamo Vas, da priredi naš gospodarski odsek v nedeljo na sveti večer božičnico za ono članstvo, ki nima prilike božičevati doma. Tombola, šah, Marjanca, rabutanje božičnega drevesca, čaj. Silvestrovali bomo tudi na Taboru. V petek, dne 5. jan. pa imamo letni društveni ples v dvorani Filharmonije. Tolklo v obvestilo, sicer pa veselo praznike vsem skupaj. Zdravot! — Predsednik zabav. odseka.

Sokol II. priredi v torek 26. t. m. (Stefanova) popoldne ob pol 4. uri v telovadnici na realki svojem naročanju božičnico s sledečim sporedom: Glasba, deklaracije, petje telovadni ter dramatični nastop, nagovor in obdaritev. Vabilo se vsi starši naših malih ter članstvo, da se radujemo skupaj. Vstopnina ni. — Zdravot!

Sokol na Vču priredi na praznik Sv. Stefana dne 26. dec. t. l. svojo vsakoletno božičnico s sledečim sporedom: 1.) Dramatska slika: »Vsak praznuje Božič svoje 2.) Božično drevo. 3.) Deklaracije. 4.) Obdaritev sokolskega naročaja. 5.) Prosta zabava in ples. Vstopnina je za odrasle 4 Din. za otroke 1 Din. Začetek točno ob 7 uri zvečer.

Društvo jugoslovenskih Tehničarj. Praha, imalo je dne 6. XII. t. g. svojo sedmu redovitu glavnu skupštino, na kojoj je bio izabran sledeći odbor: predsednik: Dimovč Slavko, can. ing.; potpredsednik: Nerančič Petar cand. ing.; tajnik I: Jutro-nič Nebodar. st. ing.; tajnik II: Perin Ivo, st. ing.; blagajnik I: Pavletić Oskar, st. ing.; blagajnik II: Stamenković Nadežda, st. chem.; knjižničar I: Kovač Nikola, cand. ing.; knjižničar II: Stajić Milivoj, st. ing.; organiz. ekskurz I: Saks Leo, st. ing.; organiz. ekskurz II: Spornjak Milenko, st. ing.; Revizori: Juranović Vladimir, cand. ing.; Trobel Slavko, abs. ing.; Dimitrijević Dimitrij, cand. ing.

Darila.

Uprava našega lista je prejela za: **Tovariša Petra Mrkonjića, stareza bosanskega ustaša J. Merlika.** Uradništvo ljubljanske kreditne banke daruje zbirko Din. 253 kot božični dar ter ključ zaslužnemu narodnemu borcu: »Na mnogala letala! Revne ruske akademike. Rodbina Žura iz Podcerkve pošila Din 12.50. **Ubožo železničarjevo rodbino.** N. N. daruje Din 50. Srčna hvala!

Borzna poročila.

— **Curij.** 23. dec. Današnja predborza: Zagreb 1.45. Dunaj 0.0075. Praga 16.25. Budimpešta 0.2215. Milan 27.02. Berlin 0.077. London 24.52. Pariz 39.25. Newyork 5.2775. Bukarešta 3.75.

ČRNI PAPEŽ RUSIJE.

— **Berlin.** 22. dec. (Izv.) Londonski »Daily Mail« priobčuje daljši članek o značaju rusko-sovjetskega komisarja Džerdžinskega pod naslovom »Črni papež Rusije«. Londonski list obdoljuje omenjenega komisarja notranjih zadev, da je dal tekom svojega uradnega poslovanja do danes umoriti 1.766.186 oseb. — Kakor smo že pred dnevi javili, je bil Džerdžinski glavni vodja proslule »črezvičnice«. Ba je odpotoval v Carigrad, da organizira tam sistem črezvičjake.

Najnovejša poročila.

GRSKA IN MALA ANTANTA.

— **Beograd.** 23. decembra. (Izv.) Na sestankih v Lausanni med dr. Ninčičem, romunskim zunanjim ministrom Ducom, čehoslovanskim zunanjim ministrom dr. Benešem in grškim delegatom Venezelosom se je definitivno razpravljalo o sprejemu Grške v malo antanto. Sprejem Grške se tekom prihodnjega leta oficijelno izvrši.

VPRASANJE DNEVNIC POSLANCEV.

— **Beograd.** 23. decembra. (Izv.) Administrativni odbor narodne skupščine je imel večeraj sejo, na kateri je razpravljalo vprašanje dnevnic dosedanjih narodnih poslancev za dobo od razpusta narodne skupščine do novih volitev. Finančni odbor v sporazumu s tem odborom, je določila ustave to-mačil tako, da imajo poslanci pravico na plačilo dnevnic do volitev.

DEMOKRATJE ZA SPORAZUM S S. K. S.

— **Beograd.** 23. decembra. (Izv.) Na večerajšnji seji demokratskega kluba se je razmatrivala taktika demokratske stranke v volilni borbi. Na eni strani se je priporočalo sodelovanje demokratske stranke z zemljoradniško stranko v Srbiji. Nekateri so tudi priporočali, da demokratska stranka skupno nastopi s »Samostojno kmetijsko stranko« v Sloveniji. Definitivni sklepi o tem še niso bili storjeni.

POLOŽAJ NA POLJSKEM.

— **Varšava.** 23. decembra. (Izv.) Predsednik poljske republike, Woiciechowski, je naprosil, da general Sikorski ne poda demisijo kabineta.

VSI UREDNIKI TRŽAŠKEGA »LAVORATORA« — ARETIRANI.

— **Trst.** 23. dec. (Izv.) Politična oblast je večeraj odredila aretacijo vseh »Lavoratorovih« urednikov. Ob 19. se je izvršila preiskava na stanovanju glavnega urednika in potem v uredništvu in v tiskarni. Nato so bili aretirani in odvdeni v zapor vsi uredniki. Zakaj pravzaprav se je to zgodilo, niso hoteli zastopniki oblasti povedati.

VELIKE POVODNJI V ITALIJI.

— **Milan.** 22. decembra. (Izv.) Silno deževje je popolnoma poplavlilo okolico in mesto Spezzio. V Sarzani so vse tovarne in hiše pod vodo.

PRED ŽELEZNIČARSKO STAVKO V NEMČIJ.

— **Berlin.** 22. dec. (Izv.) Vlada pripravlja načrt za redukcijo uradnikov in uslužbencev na železnica. Namerava odpustiti okoli 20.000 oseb. Železničarske organizacije pripravljajo za ta slučaj generalno stavko železničarjev.

ARETACIJA RUSKEGA VOHUNA.

— **Bern.** 22. dec. (Izv.) Na švicarsko-francoski meji je bil aretirani ruski vohun Kirschbaum, ki je v kovčegu nosil važne vojne dokumente francoskega vojnega ministristva.

Za kulisami diplomatov.

Wilsonov tajnik Ray S. Baker opisuje mahinacije, ki so se vršile začetkom vojne za kulisami evropske diplomacije. Od pariške konference prehaja na londonsko, ki se je vršila v aprilu 1915 in pravi, da je bila na njej sklenjena tajna pogodba, po svojih posledicah obsežnejša in najbolj dalekosežna med vsemi tajnimi zavezniškimi pogodbami. Ona je bila tudi največja ovira na mirovni konferenci.

Ko je izbruhnila velika vojna, je bila Italija nevtralna in je mešetarila z obema skupinama veseli. Nudila se ji je lepa prilika, uresničiti svoje narodne težnje. Tedanja Italija je bila prepojena s čutom »svetega egoizma«, kot se je izrazil njen min. predsednik, in ta čut, je dejal on, jo mora voditi pri pogajanjih z veselilami. Sonmino je izjavil 19. aprila svetu četvorice, da je Avstrija ponudila Italiji Adijo in otoke. Očividno pa so se zavezniški v Londonu sporazumeli za bolj primerne pogoje kot so jih ponujali Avstrijci in Nemci. Pri tej priliki je izjavil angleški ministrski predsednik, da so se v času, ko je bila sklenjena pogodba z Italijo, Angleži in Francozi borili na življenje in smrt na zapadni fronti. Pogodba z Italijo, za katero ni odgovoren samo on, marveč prav tako tudi Francija in Rusija, predstavlja pogoje, pod katerimi je bila Italija pripravljena pridružiti se antanti s svojo armado. Ta pogodba brezdvomno pomeni, da bi Italija v slučaju zavezniškega uspeha zahtevala velik prirastek ozemlja. Kratkotako ta pogodba je izročala Italijanom tržaško in tridentsko okolico, grofijo Goriško in Gradiško, istrsko ozemlje in mnogo otokov. Izročala jim je del Tirolske, kjer je živelo 200.000 Nemcev in je pripadala Avstriji že od 14. stoletja. Prav tako je bila tudi v Istri, Gorici in Gradiški večina prebivalstva slovanska, ne pa italijanska. Pogodba je izročala Italijanom tudi dal-

matinsko ozemlje z najlepšimi pristanišči (razen Reke) na vzhodni obali Adrije, mesto Valeno z okolico in Albaniji in poskrbela je tudi za nevtralizacijo vsega ostalega ozemlja, da bi napravila iz teh voda »italijansko morje« in izročala Italiji nadzor nad vsemi pristanišči (razen Reke) na katera je navezana večina veletrgovine jugovzhodne Evrope. Avstro-Ogrska bi morala biti s to pogodbo popolnoma odrezana od morja in več sto tisoč Slovanov, Nemcev, Albancev in Grkov bi moralo priti pod italijansko vlado. To pa še ni bilo vse. Italijani bi morali dobiti še dodekanski otočje v Vzhodnem Sredozemskem morju, ki ga imajo Grki, in v slučaju razdelitve Turčije pravico do enakega dela kot Angleška, Francija in Rusija v obsegu Sredozemskega morja, to je obširno ozemlje v Mali Aziji, kjer žive Grki Turki in drugi orijentski narodi. Ob-ljubljeno jim je bilo tudi razširjenje njihovega ozemlja v Afriki za slučaj, če Francija in Angleška razširijo svoje kolonialne države na račun Nemčije. Poleg vseh teh teritorialnih obljub naj bi Italija dobila del vojne odškodnine (tu se prvič omenja vojna odškodnina), od Angleške pa posojilo v znesku 50 milijonov lir. Tako je bila kupljena za časa vojne italijanska pomoč. Zadnji člen (16) te pogodbe določa: Ta pogodba se mora držati v tajnosti.

Šele 20. aprila 1920 je bila službeno proglašena in je sploh edina tajna pogodba, ki je bila dosedaj objavljena. Ne glede na to pa so jo proglasili 1917. leta boljševiki in njeni splošni pogoji so bili že davno znani v Nemčiji in Avstriji. Avstrijski generali so jo razširjali z namenom, da bi razvneli hrastov in slovensko sovraštvo proti Italijanom, da bi Hrvat in Slovenci, ki so upali na združitev s Srbijo v novo državo, videli v zavezniških svoje prijatelje, spoznali, da se Italiji daje kot odškodnina ozemlje, katero smatrajo za svojo lastnino. Brezdvomno je ta pogodba povzročila razočaranje in ozlovoljila ves balkan. In najbrž je bila ona odločilni povod, ki so ga izrabili Nemci za to, da pregovore Bolgarijo, naj se udeležijo vojne na strani centralnih držav. Tudi ni dvoma, da je ona veliko vojno še bolj razvnela in podaljšala.

Prof. Beloševič:

Politička ekonomija.

»Jugoslovenski Lloyd« v Zagrebu je založil drugo izdajo prof. Beloševičeve knjige: »Politička ekonomija (kratka uputa u sistem)«.

Smelo lahko trdimo, da se široka publika v prejšnjih časih ni nikdar toliko bavila s problemi nacionalne ekonomije kakor v današnjih, v gospodarstvem oziru prežalostnih dneh. Stalni in mirni razvoj predvojne gospodarstva tega tudi ni zahteval. Niti si pridobitveni krogi niso motili dragocenega časa s proučevanjem teh problemov. Par praktičnih, njihovega poklica direktno odgovarjajočih naukov jim je zadostovalo.

Danes pa se vrstijo gospodarske krize ena za drugo in ena poleg druge. Splošna nesigurnost v gospodarskem oziru sili in navaža ne samo pridobitvene, temveč tudi najširše kroge, da razmišljajo o problemih »nacionalne ekonomije«. Ampak na kakšen način se vse to dela? Z eno samo gesto se skuša rešiti valutni problem. Ali pa se na dolgo in široko razlaga in prorokuje bodisi razmah v gospodarstvu bodisi njega katastrofo. Z eno besedo: prorokuje se!

Spomnim se izreka velikega nemškega učenjaka Ostvalda: »Keine Wissenschaft taugt etwas, die uns nicht in die Zukunft sehen lässt...« Danes pa presoja in prorokuje marsikdo, prorokuje večina — brez temeljne znanstvene podlage, brez poznavanja temeljnih principov nacionalne ekonomije.

In ravno poznavanje osnovnih načel naše ekonomije je res predpogoj za presojanje aktualnih gospodarskih vprašanj. Hvaležni moramo biti tedaj vsakemu, ki nas v tem oziru pravilno in dobro pouči. In hvaležni tudi g. prof. Beloševiču za njegovo delo.

Strokovno premetrena, ne prinese knjiga nič novega. Prinese pa stare resnice v kratki in praktični obliki. Skrbno so sestavljeni vsi pojmi in problemi gospodarstva na 170ih straneh. »Kratka uputa« jo imenuje avtor in kot tako jo je treba oceniti. Kdor pozna zelo obširno literaturo nacionalne ekonomije, mora priznati, da je vrlo težko na 170ih straneh prinesiti dobro in eksaktno vse pojme te obširne znanosti in razmotrivati v dobro razumljivi obliki. In to, lahko rečemo, se je avtorju posrečilo.

Najtežje je pri pisanju takega eks-trakta držati se srednje poti in razložiti vsak poim le v toliko (ne preobširno in ne preskromno), da spada istovredno v format podane tvarine. V tem oziru se mi zdi, da je poglavje: »dio 2: Produkcija« nekoliko oškodovan na račun poglavja: »dio 3: kolanje dobara«. Za-

jasno pojmovanje današnjega gospodarstva, posebno industrijskega razvoja bi bilo umestno, poglavje o produkciji širše zasnovati. Pogrešam pri razmotrivanju takozvanih »produkcijjskih faktorjev« (poglavja: priroda, rad, kapital) poglavje o t. zv. »tehnični ideji« kot četrtem produkcijskem faktorju. To poglavje je nadomeščeno s poglavjem: doba rada (delodelitev). Ne odgovarja pa pojmu »tehnične ideje«, to je tistega primernega faktorja, ki je ustvaril predpogoje temu, kar danes imenujemo moderna industrija. Ni dobro uvrstiti skrajno delodelitev kot produkcijski faktor. In ne bi se smelo pozabiti na produkcijski faktor: »tehnična ideja«. Na ta način bi se dala doseči večja jasnost in boljše razumevanje moderne produkcije.

V poglavju »korisne pojave dlobe rada« bi bilo dobro poedine točke v kratki formi podpreti s številkami in statističnimi podatki.

Poglavje o »maltuzianizmu« prinaša le netočno in neeksaktno kritiko »Maltusovega zakona«.

Kompimirati tako obsežno materialo v tako malo in kljub temu pregledno in lahko razumljivo obliko res ni lahko. Moramo pa reči, da se je avtorju, to težko delo prav dobro posrečilo. Meni ni znana knjiga tuje literature, ki v tako kratki formi poda tako jasno in izčrpno sliko. Priporočiti jo je treba ne samo trgovcu, trgovskim šolam in akademijam, temveč tudi najširšim krogom v svrhu razumevanja aktualnih gospodarskih vprašanj. H.

Republika Daljnega vzhoda.

Med najbolj zanimive po vojni na teritoriju stare Rusije nastale države spada takojenovana Daljno - vzhodna republika, ki se razprostira na ogromnem prostoru od Bajkala do Tihega oceana in mongolske meje proti severu do Ledenege morja. Ta republika datira kot neodvisna država od 1920 leta. Nastala je zbog potrebe, ki jo je čutila sovjetska vlada, ko je njena vojska prodirala na vzhod in se bližala sferi japonskega vpliva. Sovjeti so dobro vedeli, da Japonska ni Denikin, da je njena armada predobro organizirana in premočna, zato pa so sklenili postaviti med dvema nasprotujočima si silama pregrado, ki bi onemogočala neposredni stik in eventualne konflikte med sovjetsko Rusijo in Japonsko. Ta republika je edina na ozemlju stare carske Rusije, (izvzemši poljski del) ki de facto ni v federaciji s sovjetsko Rusijo, vendar pa je tudi ona orodje v rokah sovetov, ki se ga poslužujejo v obrambo proti nevarnosti od strani Japonske. Ona je sicer na papirju demokratična, v resnici pa je le filijalka komunistične Moskve.

Aktivno in pasivno volilno pravico v tej republiki ima celokupno prebivalstvo, ženske in moški, brez razlike na položaj, ki ga zavzemajo v socialnem življenju, ki so dovršili 18 let. Faktična vlada, ki se voli za dobo dveh let potem splošnega, enakega, neposrednega in tajnega glasovanja, je narodna skupščina, ki pa ni permanentna, temveč voli iz svoje srede vrhovni državni svet, ki zavzema v republiki mesto predsednika. Ta imenuje s svoje strani ministrski svet, obstoječ iz predsednika vrhovnega sveta, 11 resortnih ministrov in drž. kontrolorja. Ministr. svet se sicer peča z administrativnimi in političnimi vprašanji in državnem obsegu, vendar pa nima tistih funkcij kot v drugih demokratičnih republikah. Teh funkcij konstitucija natančno ne določa. Vrhovni svet kakor tudi ministrski svet vršita državno upravo, sklepata in razveljavljata mednarodne pogodbe, skrbita za obrambo teritorija, sestavljata proračun in določata ustavo. Vendar pa je ministrski svet podrejen vrhovnemu svetu in je le njegov izvršilni organ tako, da so vsi sklepi veljavni šele tedaj, če jih sankcionira vrhovni državni svet.

V sedanjem ministrskem svetu pripada deset ministrov komunistični, 3 pa nobeni politični stranki. Te visoke državne funkcije pa niso preveč dobro plačane. Tako prejema ministri 120 zlatih rubljev mesečno, njihovi zastopniki pa 80 do 100. Sedež vlade, ki je kot vidimo, v resnici komunistična, je mesto Čita. Sestav vrhovnega državnega sveta z ozirom na politične prepričanje je isti kot podrejenega mu ministrskega sveta. V prvem in drugem slučaju izjeto komunisti v državi prvo vlogo. Glavno besedo in največji vpliv v ministrskem svetu imajo Nikiforov, Janson, Pietrov in Kozminski. Druženje se položaj v narodni skupščini. Med 400 delegatov skupščine, ki je bila sklicana 1. novembra je bilo samo okrog 70 komunistov. Najmočnejšo parlamentarno gruppo tvorijo kmetje, ki so imeli v zadnji narodni skupščini okrog 200 delegatov, torej polovico vseh članov skupščine. S tem se seveda komunistom zagotavlja uspeh. Vzrok, da kmetjska stranka voli v najvišje izvrševalne organe vlade komuniste, je njihova zmerenost in pametna politika, ki se blizeno razlikuje

od moskovske komunistične trdovratnosti. Sibirski komunisti stojijo na stališču, da bo ustvarjanje njihovega programa mogoče šele v bodočnosti. Zato ne priznavajo samo osebne posesti, marveč so njeno nedotakljivo zaščitili tudi potom konstitucije. Osebna last zemlje po tej konstituciji ni priznana, marveč je vsa zemlja državna last in tvori narodni zemski kapital. Zato pa je ostala v veljavi osebna posest zemlje, in popolna svoboda prodaje poljedelskih pridelkov, kar sledi iz priznanja pravice do izkoriščanja zemlje samo onim, ki jo faktično obdelujejo. Ta reforma je uničila seveda vsa veleposredstva, ni se pa dotaknila individualnega kmetijskega gospodarstva. To pa je bila tudi edina želja kmetijskega prebivalstva, ki je zahtevalo, naj se zemlja razdeli tako, da bodo imeli korist od nje samo oni, ki jo obdelujejo. Z druge strani pa je nastala med komunisti in kmetovalci tesna družba iz čisto političnih motivov. Komunisti so bili edina stranka v Sibiriji, ki se je konkretno borila proti raznim reakcionarnim vladam in carskim generalom in je odločno nastopila proti vmešavanju tujih držav, predvsem Japonske, ki jo smatrajo kmetje za največjega sovražnika. V istem času pa so se borile druge stranke predvsem social-revolucionarji in socialdemokratje proti komizmu in so dejansko podpirali Kolčaka, Semjonova, Ungerna in druge reakcionarne generale. V teh strankah vidi sibirski kmet pristaše one struje, ki hoče vzpostaviti stari režim. Kajti pod firmo socialdemokratov in social-revolucionarjev je nastopalo po prevratu v Rusiji veliko število zagrnjenih reakcionarcev, ki so v resnici delovali za protirevolucijo. Socialistične stranke so zategale v narodni skupščini v manjšini, poleg njih, kmetjske stranke in komunistov drugih strank sploh ni. V vrhovnem ministrskem svetu pa socialistične stranke sploh ne pridejo v poštev. Svoj čas so bili komunisti združeni s socialisti, ker pa je praktično življenje pokazalo, da je sodelovanje med tema dvema strankama nemogoče, so socialisti v zadnjem času izbrubili vsako inicijativno in ne prihajajo kot stranka sploh več v poštev.

Če upoštevamo še gospodarsko stran te nove republike, ki ima velikansko množino rib, raznovrstnih zverj z dragoceno kožuhovino, mnogo zlatih rudnikov, gozdov in posebno bogato poljedelstvo, je treba konstatirati, da je med vsemi sovjetskimi federacijami republika daljnega vzhoda, če tudi še ne popolnoma konsolidirana, vendar pa gospodarsko in politično najmočnejša. Ta fakt potrjujejo tudi vsi ponesrečeni poskusi stvoriti iz te republike bazo protiboljševskega gibanja, ki so se vršili do zadnjega časa in istotako tudi neuspeh Japonske, ki je bila končno prisiljena, da ugrizne v kislj jabolko in definitivno zapusti Vladivostok in njegovo okolico.

Guglielmo Oberdan.

Dne 20. t. m. je poteklo 40 let, odkar je bil obočen v Trstu Guglielmo Oberdan na dvorišču vojašnice. Katera nosi sedaj po nem ime. Viljem Oberdan je bil rojen v Trstu kot nezakonski sin Slovenke Oberdankove, doma iz Sempasa na Goriškem. Bil je zelo nadarjen, in ko je absolvirao realko, je šel študirat tehniko na Dunaj. Združeval je v sebi kreposti obeh plemen, prijetno živahnost slovensko, izboljšano z latinsko vpludnostjo. Tako pravi »Piccolo«. Po svoji zunanosti in vedenju je bil videti nekako bojazljiv, kar je zelo kontrastiralo z markantnimi in ostrimi črtami njegovega obraza. Dočim so bile njegove višnjeve oči zatrite z nekako stalno melanholično meglo. Ko se je mudil nekaj časa v Jakinu, je odšel nato v Rim na višjo inženirsko šolo. Julijska emigracija v Rimu se je zbirala s »Tržaško istrskim komitejem«. Ustanovilo se je leta 1879 »Društvo za Julijsko Alpe«, katero je svoje delovanje razširilo na »neodrešene pokrajine«. Član tega društva je bil tudi Viljem Oberdan, ki je imel najtesnejše zveze z glavnimi voditelji irendentistične akcije. V takratnem političnem položaju, ko je Italija jadrala proti trozvezji, se je morala italijanska vlada odločiti, da ustavi irendentistično gibanje. Tako se je v Italiji umaknilo širše politično zanimanje za Trst in Trident. Entuziastični mladi ljudje pa so toliko bolj goreli za to, da bi prišlo do odrešitve provinc, katere so smatrali za svoje. Italijanska taina politika je prispela pod oblast centralnih držav. Kralj Umberto je šel na Dunaj, prišlo je do sklepa, ki je molče odvzel Italiji pravice do Trsta in Trienta. Avstrija je hotela to izbrabiti za svečano manifestacijo povodom spomina na čas, ko se je Trst iz svoje volje podal pod Habsburžane. Peta obletnica se je proslavljala. 2. julija je umrl Garibaldi. Za proslavo, ki se je napovedovala v Trstu, se je razvila med irendentisti in Italiji živahna agitacija. Hoteli so nekaj storiti. Slednjič je Oberdan zbral okoli sebe svoje dobre tovariše in znanca ter jim povedal, da se je od-

ločil iti v Trst in storiti, kar mu velevala srce. Dne 2. avgusta se je ob navzočnosti Karla Ludvika otvorila v Trstu avstrijska razstava. Na povorko z godbo in razsvetljavo je bila vržena bomba. Veliko oseb je prišlo v zapor. Franc Jožef in njegova vlada sta hotela na vsak način svečano proslaviti petstoletnico, odkar je bil Trst pod Avstrijo. Oberdan je prišel v Ronke v Furlaniji in si tam najel sobo za prenočišče. Kmalu pa ga je zasledila avstrijska žandarmerija in nenadoma se je pojavil avstrijski žendar v njegovi sobi. Spoprijela sta se in Oberdan je ranil žendarja z revolverjem. Pri preiskavi so našli dve bombi in nekaj smodnika. Oberdan je bil aretiran in priveden v Trst, kjer je čisto odkrito izjavil, da je z zaplenjenimi bombami po nalogu komiteja tržaške mladine hotel pozdraviti cesarja. Pred vojaško sodnijo je bil obsojen na smrt na večalihi. Najvišji vojaški tribunal na Dunaju je obsodbo potrdil 4. novembra in 20. decembra se je izvršila. Oberdan je mirno poslušal zadnje čitanje obsodbe. Ko je bil izročen krvniku in oproščen verig, je vrgel raz sebe vojaško sukno, se postavil pred navzočimi in izrazil še enkrat svojo zvestobo in svojo ljubezen do Italije. Oberdan je sodil, da je Fran Jožef zatratil italijanstva in svobode tržaškega mesta. Hotel je zadržati Avstrijo v srce, stoječ pod iluzijo, da samo Fran Jožef drži še enotnost monarhije po koncu. Sedaj iščejo za Oberdankom sodne spise. Nekaj policijskih aktov so dobili Italijani v Trstu v svoje roke, o sodnijskih pa menijo, da jih je odnesel znani avstrijski konservator Gnirs, ki je služboval v Puli in je odpeljal pred prevratom zelo mnogo raznovrstnih važnih stvari v Avstrijo na ukaz z Dunaja. V Trstu mislijo, da se morda nahajajo sodni akti, zadevajoči Oberdanka, v Ljubljani. Mussolini je pisal v Trst posebno pismo, v katerem je naročil Tržačanom, da naj časte »velikega mučenika«, za Trst kakor za služjo. On se mu zdi začetnik one silne spomladati Italijanskega naroda, ki je sedaj v polnem razvoju. Njegova žrtve ni bila zaman, kajti Italija, kakršno je sanjal in kakršno je s svojo prostovoljno žrtvijo priznal, danes obstoji. Oberdan postavijo v Trstu velik spomenik. Na dan obletnice je bilo zelo mnogo Italijanov na kraju, kjer je bil obočen Oberdan. Položenih je bilo tudi mnogo vencev. Venec je položila tudi češkoslovaška delegacija, ki se mudi v Trstu na gospodarski konferenci. Napis se glasi: Češkoslovaška mučeniku Svobode.

O krizi na Češkoslovaškem.

(Iz govora češkoslovaškega finančnega ministra dr. Rašina.)

Češkoslovaški finančni minister dr. Rašin je nastopil pretečeno nedeljo v Pardubicah z obširnim in zanimivim govorom o najaktualnejših problemih današnjega gospodarskega življenja Češkoslovaške republike in načrta ono pot, po kateri mora stopati češki narod, da si pribori lepšo bodočnost. Glavni vzrok težkega gospodarskega položaja vidi tudi dr. Rašin v svetovni vojni in v tem, da so nekatere države po vojni nadaljevale slabo gospodarstvo. Vojna in zanemarjeno gospodarstvo je povzročilo krizo v razpečevanju, ki obstoji v tem, da za industrijske izdelke ni odgovarjajočih tržišč. Ta kriza pa ne obstoja samo na Češkem, marveč tudi Angleška, Belgija, Amerika in druge države se nahajajo danes v položaju hiperprodukcije, ki ima dalekosežne posledice. V vojnem času so bile države prisiljene skrbeti za svojo lastno industrijo, da nadomestijo one izdelke, ki so jih prej uvažale. Angleška ni mogla izvažati svojih izdelkov v kolonije, ker ji je primanjkovalo ladij, ki so večinoma služile v vojaške svrhe, zato se je razvila v Avstraliji, Kanadi in Indiji nova industrija, ki je prej ni bilo. Isto je z Ameriko. Poleg tega pa je važno dejstvo, da je izstopila iz števila konzumentov Rusija. Turčija in vse one države, kjer prebivalstvo zaradi slabega gospodarstva ne more kupovati toliko kot je kupovalo v normalnih razmerah. Zato je neupravičena trditev, češ da je zvišanje kurza krone povzročilo gospodarsko krizo. Vzroki tiče bolj globoko, so svetovnega značaja in jih ne more odstraniti nobena vlada. Oni morajo biti odstranjeni polagoma in edino le na ta način, da se bo bogastvo narodov povečalo potom dela in varčevanja. Mislite si, da smo kot Robinson, ki mu je razburjeno morje svetovne vojne razbilo ladjo in je prišel na pusti otok. Kaj je delal Robinson? Moral je delati in to ne samo zato, da bi se najedel, marveč si je moral zgraditi breg, napraviti si orožje za pobijanje zverj, moral je igrati in pokriti kraviko, ki bi mu dajala mleko, moral je pripraviti na zimo seno, kratkotalo, moral je delati več, kot bi mu bilo treba doma, kajti moral je zbrati s svojim delom to, kar imenujemo kapital in sredstva za produciranje. V istem položaju

je danes ljudstvo celega sveta. To, kar so nakupili tekom stoletij naši predniki in mi sami, je uničila svetovna vojna. Mi smo danes siromašni, in to siromaštvo lahko odpravimo edino le — z delom. V parlamentu smo ustvarjali zakon za zakonom, ker smo določali, kako veliko plačo mora imeti vsakdo, od okrajnega cestarja do najvišjega državnega uradnika, ustvarili smo raznovrstne druge zakone, nihče pa ni skrbel, kdo bo vse to plačal. Karakteristično je bilo pri tem, da ni nihče skrbel za one, ki bodo morali to plačati, in nihče jih ni vprašal. Posledica naše gospodarske politike je bila ta, da smo začeli več uvažati nego izvažati, da smo imozemstvu več plačevali nego ono nam, in naša krona je morala pasti. Izdatki za izplačevanje državnih administracij rastejo v strašnem razmerju. Vsakomur je jasno, da je današnji položaj nevzdržljiv in edini izhod je ta, da naložimo visoke davke ali pa da si denar izposodimo. Recimo, da si izposodimo letno dve milijardi od prebivalstva naše republike. To bi pomenilo, da bi država vzela trgovini, industriji in obrti dve milijardi, da bi prihranke, ki jih je imelo ljudstvo, izpremenila v svoje državne papirje. S posojilom bi samo poosttrili sedanjno krizo. Tudi zvišanje davkov ni mogoče, marveč nasprotno, naše gospodarsko življenje zahteva, da se davki celo znižajo. Nadaljevanje takega gospodarstva je nevzdržljivo, prav tako pa je tudi nedopustno, da se kriči z agitacijskim namenom: država, znižaj davke, namesto da bi celokupno prebivalstvo enodušno zaklicalo vladi in parlamentu, da je treba v vseh državnih, zemskih in občinskih proračunih čim največ štediti, da morajo vsi oni, ki izsesavajo republiko in ljudstvo, ven. V ospredje naše gospodarske politike stopi v prihodnjih dneh tudi vprašanje o znižanju plače državnih uradnikov in javnim namencem. Po mojem mišljenju državni uradniki nimajo povoda, niti pravice do stavke ali pasivne resistance. Med njimi in delavci, ki delajo po kolektivni pogodbi, je ogromna razlika. O tem se lahko prepriča vsakdo, ki je videl tisoče delavcev brez dela. Za uradništvo skrbi država, ona skrbi tudi za njihove rodbine. Komur zakon določa sredstva za življenje, nima pravice posluževati se meznega boja. Stavka ali pasivna resistance je v tem slučaju kršitev službene prisige. Pravim naravnost, da bi nič ne imel proti temu, če bi se državno uradništvo odločilo za uredbo svojih dohodkov potom kolektivne pogodbe mesto, da jih urejata zakon in pragmatika. Ker pa vem, da je to nemogoče je treba iskati drugi izhod, kjer si morata vlada in parlament reči: Do zdaj smo skrbeli samo za one, ki jim dajemo, sedaj pa moramo malo pogledati, kako se godi onim, ki morajo to plačevati. Znižanje uradniških plač je potreba, ki jo diktira gospodarski položaj države. Dolžnost vsakogar pa je, da po svojih močeh prispeva k gospodarskemu procvitu države.

Pri nas ljudje mnogo govore o tem, da mora država znižati davke. Jaz pa pravim, kaj naj počnem, če ne bom imel denarja? Država lahko zniža davke šele takrat, ko se bodo znižali njeni izdatki. Letošnji proračun smo skrhili proti lanskemu za 729 milijonov. To pa še ni dovolj, marveč bo treba znižati število državnih uradnikov, kar bo sicer težka stvar, vendar pa se mora izvesti. Pri tem nas mora podpirati celokupno prebivalstvo. O današnji krizi se mnogo govori in piše, nihče pa se ne vpraša, da li ta kriza morda je ni končana. Mislim, da bo naš razvoj v bodoče miren, če ga ne bodo motili inozemski vplivi in komplikacije. Kdor je opazoval mezdno gibanje našega delavstva, je moral priti do zaključka, da je ono vstrajno in pametno. Naša trgovina, obrt in industrija se je prilagodila znižanim cenam, tekom štirih mesecev smo prilagodili notranjo nakupno silo krone njenemu zunanjemu kurzu in če primerjamo isti proces na Angleškem, kjer je bil dosežen z ogromnimi stavkami delavstva, lahko trdimo, da je v našem narodu mnogo sil, ki jamčijo državi za procvit. Končno bi rad uresničil eno stvar: Hotel bi našemu prebivalstvu, ki je tako marljivo zbiralo 50 vinarov, 20 vinarov novce in krone, dati nekaj denar, ki bi bil vreden, da ga ljudje hranijo, hotel bi da bi kovali češkoslovaški dukat s kraljem Vlacavom in napisom »Ne daj poginuti nam, niti našim potomcem« na eni strani in s češkim levom z napisom »Češkoslovaška republika« na drugi strani. Hotel bi ta zlat denar stisniti v roko češkega naroda kot simbol, da smo se približali onemu poslednjemu dukatu, ki je bil kovan s Sv. Vlacavom in ga je zamenil avstrijski orel. V tem dukatu bi videl, da smo se približali naši dobri stari preteklosti, kajti v zlatem denariju je končno dokaz, da smo samostojna suverena država. Čekin bi rad dal v roke našemu prebivalstvu in nič bi me ne jezilo, če bi si slehri Čeh shranil po en dukat, kajti tolika je moja vera v patriotizem našega ljudstva, da sem prepričan, da bi se v slučaju težkih časov in nevarnosti za dr-

žavo ti dukati kot zlat zaklad takoj vrnili v shrambo, kjer so se poprej nahajali. Verujem v idealizem češkega naroda, verujem vanj, ker sem ga videl pri prvem posojilu in pri zbiranju za državni fond. Je pač škoda, da je ta idealizem ubila stanovska in razredna agitacija in peljanje za mamonom, da je bil ubit tako hitro po onem velikem trenutku 28. oktobra. Naša naloga je vzbuditi zopet ta idealizem in vero v bodočnost češkega naroda.

IZVIRNO SLOVENI.

— »Viseči nemški dolg. Iz Berlina: Po dekadnem izkazu o denarnem prometu pri državni glavni blagajni od 1. do 10. t. m. se je viseči dolg za 122 na skupno 962 milijard papirnih mark zvišal. Od teh je bilo 950 milijard diskontiranih pri državni banki.

— Madžarska hoče na vsak način revizijo trianonske pogodbe. Kakor poročajo češki listi, se je vršilo te dni v Budimpešti zelo dolgo tajno zborovanje med raznimi poslanci in drugimi zastopniki ljudstva, na katerem je vojni minister izjavil, da pride prav gotovo do revizije trianonske pogodbe. Ako ne dasta konferenci v Lausanni in v Bruslju takega rezultata, bo treba prijeti za orožje in eventualno izvršiti kak napad, da se doseže, kar hoče madžarski narod, to je revizijo trianonske pogodbe. Zahteval je, da morajo poslanci brezpogojno odobriti ves proračunski provizorij, ki vsebuje tudi svote za oboroževanje. Poslanec Friedrich je naznanil, da odpotuje v Italijo, kjer se bo posvetoval z Mussolinijem in drugimi fašistovskimi voditelji, nato pa poseti Kemal - pašo, vse v ta namen, da se doseže revizija trianonske pogodbe.

— Trocki o rdeči armadi. Pred rdečim generalnim štabom je Trockij govoril o nalogi boljševiške armade. Vloga rdeče armade se po njegovem mišljenju podcenjuje. Večina vojaških strokovnjakov misli, da je razlika med rdečo in carsko armado samo v imenu. To je seveda zmotno. Rdeča armada je organizirana izrecno z namenom, pospešiti svetovno revolucijo. Dejstvo, da mnogi smatrajo, da ona izvršuje samo nacionalno misijo Rusije, ni naša krivda. Mogoči so slučaji, in taki so bili, da so se krili cilji stare Rusije s cilji rdeče internacionale. To pa so samo poedini slučaji. Naloga rdeče armade je bolj obširna in odgovorna. Ona mora biti opora sovjetske vlade dotlej, dokler ne bo naš radio oznanil prevrata v vseh prestolnicah sveta. Za nas je važno, da obdržimo pod vsako ceno vlado zaradi vlade, zaradi socialne revolucije. Ni dvoma, da stopamo v epoho vojn. Evropa ne preda svojih pozicij brez boja. Vsak korak na poti k socialni revoluciji bo treba izvajevati s pomočjo rdeče armade.

— Otroci proti krušni materi. »Nove Vremia« poročajo, da je bila zaključena seja kongresa tretje internacionale posvečena vprašanju o kolonijah in je predstavljala ogrožanje angleških in francoskih interesov. Tovariš Bodenga, zastopnik Severne Afrike, je izjavil, da je nemogoča revolucija v Afriki, dokler se ne začne revolucionarno gibanje v Franciji. Zahteval je intenzivnejše delovanje komunistov v Alžirju, Tunisu in Maroku in njihovo dopustitev kot posebnih delegatov v izvrševalni odbor tretje internacionale. Tovariš Roja, zastopnik komunistov Indije, je stavil predlog o organizaciji splošne vzhodne fronte proti buržuaznim državam, ki je bil z navdušenjem sprejet. Delegata Egipta, Rozni in Arabi, sta v svojem govoru v arabskem jeziku izjavila upanje, da bo rdeča zastava kmalu vihrala nad piramidami. Turški delegat Orhan se je pritoževal na aretacije in preganjanje turške sovjetske špijonaže obdolženih komunistov, ki jih zasleduje kemalistična vlada. Končno je nastopil Radek in izjavil, da je vzhodni proletarijat za revolucionarno gibanje bolj primeren kot evropski, kar potrjuje Turčija, kajti njena revolucija je takoj podrli evropsko ravnotežje. Turške zmage pomenijo obenem zmage sovetov. S tem, da podpiramo angorsko vlado, je dejal Radek, niti za trenutek ne pozabljamo razredne borbe na vzhodu in smo pripravljeni za slučaj, da bi turški paša hotel prodati Turčijo buržuaznim državam za steklenico vina. Turčija se mora zavdati, da so edino komunisti njeni resnični prijatelji.

Spominjajte se „DRUŠTVA SLEPIN“

Liubljana, Wolfova 12.

— Covili za zimsko vreme, močni, za lovec itd., se dobe na glavni zalogi tovarna Peter Kozina & Co., Liubljana, Breg 20. Kupujte jih, dokler še zaloga traja.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMEK.
Odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Priloga „Slovenskega Naroda“.

V sveti noči.

Pod visokimi gorami, kjer gnezdi širokokrili planinski orel, je živila lepa deklica Danila. Ob bistrem potoku v beli hišici je bivala in se razvijala in razcvitala kot dišeča junijska roža. Mladenci iz devetih far so se ozirali za njo in hrepneli po njeni bližini in lepoti.

V tihih, sanjavih nočeh je zado- nela vesela fantovska pesem in trkala na okna hiš in koč, da se je zdrnil in zganil cvet deklet — zeleni rožmarin in rdeči nagerlin.

Izzvenela je pesem, zaorilo je vriskanje iz krepkih grl, so odbijalo ob stenah gor in se ustavljalo in izginjalo sredi vrto in polj v pozdrav deklicam, ki so prisluhovale glasu in koraku. Zazvenelo je steklo; tihe, pri- tajene, sladke besede so prosile odziva in odmeva. Ponekod se je odprlo okence, ponekod je ostalo nemo in zaprto, kot vrata v paradizi izgnancema.

Danilina hišica je stala na samoti, kot breza sredi polja. Dosegala jo je fantovska pesem, našel korak. Danila se ni zganila, ni se oglašila; spavala je v svojih sanjah, spala zdravo in trdno, kot sito in previto dete v zibel.

Prihajali in odhajali so klicanci, vasovalci v vedno novo nado v srcu, s sladko besedo na jeziku. Skušali so premotiti lepo ptičico, da bi naslonila svojo glavo na okence in zapela pe- sem o ljubezni.

Danila ni čula besed polnih hrepe- njenja, uspal jo je večer, zbudila zlata zora.

Na badnji večer ni legla k počit- ku. Čakala je, da se odpravi s smolnato plamenico k polnočnici, uro hoda od njene koč.

Oglasili so se zvonovi podružnic in oznanjali spomin betlehemske noči, ko je Krista rodila sveta Devica, ga povila v plenice in položila v jaslice. Zvonovi so brneli in peli v sveto noč in vabili v hišo božjo počastiti in proslaviti rojstvo Mesijevo.

Danila se je odpravila na pot. Na temnem nebu so trepetale in migljale zvezdice, kot svetice na ogromnem božičnem drevesu.

Pot je vodila čez potok. Sredi brvi je postala, dvignila plamenico in zrla v mirno vodico. V čudežni moči svete noči je zagledala v vodi obraz mlade- niča in nenadne groze ji je srce hitreje poglano kri po žilah.

Izginilo je lice, le žarki plamenice so odsevali na vodni gladini.

Po strmih potih, čez polja in ceste so se premikale luči, kot kresnice v Ivanji noči, se približevale križišču, kjer so plapolale plamenice in se zdru- ževale v en sam žar in čar zimskega kresa.

Polnočna procesija se je razvršče- vala. Gruča starčkov s palicami in rokal, s kučmami na glavi, odeta v opisane in orisane kožuhe, se je po- zdravljala med seboj in zahvaljevala Bogu za doživetje te svete noči božje.

Možje so modrovali po svoje, žene po svoje, ponajveč o navadah, običa- jih in vražah v sveti noči, ki minevajo in izginjajo.

»Lejte, žene«, je povzela besedo Grgaška, kateri nikdar ni zmanjkalo besede in sapa: »Ko sem dekletovala, smo imeli dekličji prava veselja na badnji večer. Vse smo vedele, kako in kaj. Koračila sem ob mraku na Druž- nik, kamor ni segal petelinji glas in poslušala. In glejte, od naše hiše se je razlegala muzika, harmonika in klari- net, kot da bi oba Cahevzeva najlepšo ubirala. Kot bi odrezal, muzike ni bilo več, temveč jok in stok. Zgodilo se je tako. Na Kraljevo sem imela snubače, na same svete Neže dan sem se omo- žila, na Jurjevo pa smo zakopali sta- rega ujca, Bog mu daj sveta nebesa. Rečem in pravim vam, vsaka noč ima svojo moč, sveta noč vseh noči!«

»Bo tako, bo, ljuba botra«, se je oglašila visoka, močna ženska. »Zve- dave smo bile, zvedave, kot vse ženske na svetu. Snubcev sem imela na vsak prst deset. Kako bi dognala, kateri bo moj mož, sem si mislila in se postila k samemu svetemu Tomažu Neverni- ku. Težko se je bila postiti na semanj dan, pri nas pa gostilna in fantov na cente, ki so vabili k mizi in prinašali sladke odpustke. Nagnil se je moj postni dan. Ob Zdravemariji sem šla k potoku, čez katerega nosijo mlirice in se umila. Doma sem se obrisala, dala otirač pod gljavje in legla k počitku. Predno sem zaspala, so mi bili v mislih najlepši fantje. Zjutraj sem se zasmejala. I, kako ne? Sveti Tomaž Nevernik mi je pripeljal v sanje pleša- stega, bradatega Feliksa. Kaj, ta dedec bo moj mož? Ne, nikdar, sem si pri- digovala! Na badnji večer pa sem pogoltnila tri pšenična zrna in prosila vse ljube svetnike in svetnice božje, da mi pravega pokažejo. In lejte, zopet je bil Feliks v sanjah.

Na Štefanje je prišel k nam, po- klical bokal vina, mi ponudil venec

fig, srce od poprovega kruhka in me- denih kolačkov. Grizla sem v lect in razdirala figov krancelj, on pa se je smejal. Lahko se je smejal, ker mi je zaval in naredil. Zmenila sva se in vzela, in lepa, mlada Cila je bila žena plešastega Figarja.

»Znate žene in sosede«, je nado- ljevala Vojskulja, »tisti sveti večer, ko je šel stari Macko k studencu pit in prišel baš v trenutku, ko se nataka v kupico samo zlato in srebro namesto vodé, sem šla tudi jaz. Macko je vri- skal v svojo kolibo, jaz pa sem gledala v vodo. In lejte, prikazal se mi je Juretov obraz tako natančno, da ga nikdar ne pozabim. Še klobuk-zajček s krivci je imel na glavi, kot k poroki. V sveti noči se gode čudeša, tako vam povem jaz, stara Vojskulja.

Danila je čula to pripovedovanje in se zamislila.

Procesija je zavila čez vas k cerk- vi, kjer so čakali svojih tovarišev sta- siti fantje.

Po končani polnočnici se je raz- kropila množica na vse strani in kraje. Blagoslov svete noči je kraljeval vse- povsod, razlival svojo tajinstvenost vsenaokoli in sveti mir božji je obje- mal vso široko prebello naravo, lebel nad skrivnostnimi lozami, nad poljem, nad vasi, in se potapljaj in izgubljal v brnenje in zvonjenje svetonočnih zvonov.

Danila je sama hodila in dospela zadovoljna in vesela v svojo koč. Lučica pred jasicami je sanjavo raz- svetljevala toplo sobo. Danila je sedla za mizo, da bi zadremala. Rano v jutro je bilo iti k svetim mašam k podruž- nici svete Majdalene.

Zazvenelo je steklo cin, cin, cin. Danila se je zganila in obrnila k oknu.

»Svetonočni romar sem, odpri, Da- nila, hišo in stan, da se odpočijem in odpočijem in ogrejem!«

»Vstopi, odpočij se in ogreje«, je velela.

Vstopil je stasit mladenič in ob- stal sredi sobe. Danilin pogled je ob- visel na njem. Stresnila se je, ko je gledala strmečih oči na podobo, ki ji je sevala iz vodne gladine.

»Ne boj se me, Danila. Leto in dan sem hrepnel po tebi, nocoj sem prišel, da ti povem povest svojega srca. Prisedel bom k tebi, ti pa poslu- šaj. To sveto noč božjo kraljuje mir vsepovsod, le v mojem srcu je nemir. Prišel sem k tebi, reci mi samo eno besedico in moje srce bo umirjeno in ozdravljeno. Hrepnel sem po tej noči, ko pojo zvonovi, hrepnel po tebi, hrepnem po bodočnosti s teboj. Koga si pričakovala, da nisi zaprla vrat?«

Nikogar nisem pričakovala. V sveti noči se ne zapiram, da ima blagoslov svete noči prosto pot v hišo.

»Odpri, Danila, svoje srce, da sprejme vse moje besede, mojo povest. O tvoji hiši sem sanjal, ki stoji na samoti sredi vrta. Okence je bleščalo v mirni svetlobi, za mizo je sedela deklica smehljajočih se lic, rdečih ust in temnih oči. Stal sem pred oknom, nisem si upal potrkati, odšel sem in zopet prišel. Noč za nočjo sem vso- val pri tebi, hrepenenje je stopnjevalo in se dvigalo. Vse noči sem sanjal o beji, samotni hišici in o deklici, ki živi v njej, vse noči sem prihajal pod tvoje okence, na katerem je cvetel nagerlin in dehtel zelen rožmarin. Moja ljube- zen je objemala tvoj rožmarin, tvoj vrt in tebe, hrepenenje me je vodilo pod tvoje okence. Kaj nisi čutila moje ljubezni?«

»Kaj je to ljubezen?«

»Poglej mi v oči, Danila, čutila jo boš v vsaj toploti in lepoti!«

Danila je pogledala v oči plame- teče in žareče in švignil je plamen v njene oči in se potopil v njeno deviško in čisto srce. Zatrepetala je in naslo- nila glavo v dlan.

Svetonočni romar je sedel tik nje, ovil roko krog njenega vratu in ji po- ljubil rože na licih.

»To je ljubezen, Danila, vsa svetla in lepa, ko se potaplja srce v srce, duša v dušo. Tvoje ustnice drhtijo v tajnem trepetu. Klic mojega srca je vzbudil tvoje srce, moja ljubezen je poklicala tvojo v življenje in obstoj. Ljubezen je večna!«

»Bog je večni!«

»In Bog je ljubezen! Lej, Danila, razodeva se v vsaki cvetici, oglašja se v vsakem sladkem ptičjem spevu. Plodno, blagoslovljeno polje, šuma, temna loza, bistra, čista reka, žuboreči potoček, dehteča ravnina in dolina, visoka, snežna gora, zelena planina, sinje, brezbrežno morje, tiho, sanjavo jezero, cvetoči gaji, zlato solnce, srebrna luna, milijoni zvezdic, solnčen dan in temna noč, silen vihar, ognjeni blisk in bobneči grom, uničujoča toča, oživljajoči dež in biserna rosa, šarena mavrica in vsa veličast narave, nebo in zemlja, vse svedoči o večni ljubezni,

Zasajena in vcepljena je bila tudi v prvo človeško srce, ki je zatrepetalo v ognju ljubezni. Ta ogenj se je širil iz srca v srce, iz duše v dušo, iz človeka v človeka, iz roda v rod. Objemala bo tudi srce zadnjega bitja, a z njim ne bo umrla. Dvignila se bo k večnemu Bogu, tam bo žarela in blestela, kot Večni sam, dokler ji ne določi novega pota in kroga.

»Lepo govoriš, toda jaz mislim, da je ljubezen greh.«

»Prava, čista, globoka ljubezen ni greh, Danila. Greh je izkoriščanje lju- bezni v strast in pohoto. In to je ob- sodil sam Bog in dal zapoved; kdor se pregreši, se kaznuje sam, umrje na duši in pogubljen je.«

»Kako naj razložim pravo ljube- zen od nepravde?«

»Danila, v tvojem srcu dehti bela lilija in moja ljubezen jo ovija. Meni naj dehti, čuval jo bom kot najdražji zaklad. Spoštoval in cenil bom tebe in tvoje čisto srce. Vidiš, to je prava lju- bezen! Ta hodi med zvezdami, dviga se k solncu in nikdar ne pade v moč- virje in blato. Kaj hočeš, Danila, kaj me ljubiš?«

»Lepe sanje sem sanjala, zbudil si me v sveti noči. Povej, kdo si, ne poznam te!«

»Ive sem, iz Dragovanja, iz Mar- kovega dvora.«

»Koliko let že služiš bogatino, ki meri zlato in srebro na kepljenike?«

»Ne služim, Markov sin sem!«

»Mar — kov sin? In prišel si to sveto noč božjo k meni siroti, ki ni- kogar nima na širnem svetu? To koč sem si ohranila z delom svojih rok, vrt in njiva je še v plačilu žuljev in znoj. Idi, Ive in Bog s teboj! Ne šali se z menoj, ki drugega nimam, kot svoje poštenje in delavne roke. Kako bi se ozrl sin premožnega gospodarja na ubogo deklico?«

»Gospodar sem jaz in Markov be- li dvor je moj. Hlevi so polni, polne senice, polna je kašča, klet in shram- ba. Kaj nisi čula, da smo o Mihelje- vem zakopali očeta?«

»Nisem čula! K meni nihče ne pride, jaz nikamor ne grem. Na poti v cerkev sem sama, sama doma in na polju.«

»Tudi jaz sem sam, med hlapi in deklarji vedno le sam. Prišel sem k tebi, da mi poveš, ako hočeš z menoj na moj dvor.«

»Kaj bom delala na tvojem dvo- ru?«

»Mar ne razumeš besed, Danila?«

»Kako bi razumela revna deklica bogatino?«

»Danila, pusti bogatino na Mar- kovem dvoru, odgovori siromaku, ki je pri tebi in trka na vrata tvojega srca. Odpri jih in sprejmi mojo ljubezen, rdečo rožo k svoji liliji. Reci, Danila: — tvoja sem, in ozdravljeno bo moje srce.«

»Nocoj je objel mir božji širni svet, naj objame tudi tvoje srce«, je dahnila Danila, kot v sanjah.

Visoko na nebu je žarel Jupiter, na tisoče zvezd je migljalo in trepe- talo, iz stolpov podružnic, posejanih po hribeih in dolinah, je donelo pri- trkavanje zvonov in vabilo v hram božji.

Ive in Danila sta stopila na pot k cerkvi sv. Majdalene, da popelje po opravljenih daritvah svojo nevesto na Markov dvor na ogledovanje.

Čudila se je Danila bogastvu Mar- kovega dvora in sama sebi se je zdela neznačajna in majhna. Podvomila je, da se preseli od tesnih lesenih sten v ob- sežne prostore bogatinove in pri srcu ji je bilo tesno in hudó. Zamislila se je nazaj na nežna otroška leta, preži- veta v večni bedi in pomanjkanju po- leg svoje bedne in bolne matere. Srce se ji je stisnilo ob spominu na mrtvo mater, na njen siromašni pokop, na grob matere-mučenice, na zlato srce, ki jo je blagoslovljalo še v zadnjem trenutku, predno je zastalo in nehalo utripati za svojo edinico.

Ive je opazil roso v očeh in rekel: »Bodi vesela in srečna Danila, kot sem vesel in srečen jaz, da je stopila tvoja noga na moj dvor, kjer boš go- spodovala.«

»Ko ogle-lujem tvoje imetje, ču- tim veliko razliko med tvojim boga- stvom in mojim siromaštvom. Vidim, da ti pristojna nevesta iz bogate hiše. Ive, po doti in bali me nisi vprašal!«

»Tvoja dota in bala je tvoja kre- post, Danila. Tega bogastva ne od- tehta zlato in srebro, ne težki tovari blaga. Glas o tvoji lepoti me je prite- zal k tvoji koč, tvoja krepost je užgala plamen ljubezni v mojem srcu. Iskal sem lepote in kreposti in našel oboje pri tebi in v tebi. Danila, ali veš, da nima deviška lepota para na svetu? Ne podcenjuj sebe in svoje koč, ki je skrivala dragocen zaklad. Kaj nisi nikdar mislila na to bogastvo?«

»Moja misel je bila vedno pri ma- teri, od zore do mraka je objemala njen grob, druge misli so bile delo, delo in zopet delo, da poplačam zadnji dolg krutemu Maklenu, ki me je zaga- njal iz koč. Vse dni sem hodila na dnino, da se je znižal dolg, a nekaj ga

je še vedno. Na svete Lucije dan je prišel k meni in zahteval obresti. »Ko- čo ti zapalim nad glavo, ako mi ne plačaš obresti«, je kričal in divjal. Pro- sila sem ga, naj počaka do košnje, da prodam krmo, toda ni se dal prepro- siti. Dala sem mu zadnji denar, kate- rega sem hranila za popravilo in olep- šavo materinega groba.«

»Kaj so res tako neusmiljeni ljud- je na svetu?« je kričnil Ive.

»Za siroto, revno in zapuščeno, nima nihče usmiljenja, niti srca. Ti ne veš, kaj je hudo in gorje. Treba je, a ni s čim, ne kod, ne kam. Sprva sem se obračala na sosede. Kmalu sem opa- zila, da so dobre le na videz, samo zato, da me odpravijo od praga. Bolelo me je, zapirala sem se v koč, trpela in molčala. Vsa moja mladost je ena sama težka veriga trpljenja, a sem se navadila, da me je težila in stiskala in tudi v svojem trpljenju, bedi, pomanj- kanju in osamelosti sem bila zado- voljna.«

»Na mojem dvorcu boš gospodi- dinja in pozabljala na vse to, kar je bilo.«

»Kako bi pozabila, Ive? Rane za- sekane in visnjene v mladosti se nikdar ne zacelijo, vedno znova krvave, ker je spomin nanje krut in trd, neusmi- ljen in neizogiben.«

»Danila, novo življenje boš živila pri meni in z menoj. Zakopli spomin

M. Z.

Ta prokleti razbojnik.

Zvečer sem v kavarni gledal sliko nesrečnih grških ministrov, kako sede pred revolucionarnim sodiščem, ki jih je pet poslalo v smrt. In gotovo so bili ravno tako dobri grški patrioti, kakor njih sodniki. Morda celo boljši.

Pa sem šel zaspan domov in po glavi mi je krožilo ime Hadžianestis. Hadžianestis — Hadžianestis — nisem se mogel otresti imena grškega genera- la, kakor se včasih ne moreš otresti melodije ali verza, ki si ga slišal.

Stegnil sem se v postelji, zazebló me je, potem je pa začelo postajati pri- jetno in vturiem sem skoro začutil ono mešanje misli s fantastičnimi podobami, ki je predhodnik spanja. Toda: Hadžia- nestis —

Hadži — kako se že zove tisti raz- bojnik v znani opereti »Knežna?« Iličić ga je pel pri nas. To je bilo pred vojsko. Hadži — ?

No, kako že vendar? Hadži — — Pusti to neumnost, pa zaspaj, sem si dejal. S krčevito zatisnjenimi očmi sem krčevito mirno ležal in počasi globoko dihal.

Pa me je naenkrat zasrbelo na pr- sih, zdaj zopet za levim ušesom, zdajci na desni meči, kakor bi bil poln bolha. In nisem mogel zaspajati. Vse telo mi je postalo pravcato gomezišče, kakor če bi bil na meni mednarodni vsebojšji zlet. Živci.

Hadži — ?

Prižgal sem luč, zapušil cigareto, vzal knjigo v roke. Pa med vrsticami je stalo povsod: Hadži — Hadži — Hadži. Pa sem spet luč ugasnil in mižal. Ure po stanovanju in bližnjih cerkvah so bile četrt na dve, pol dve, tričetrt. Vedel sem že, katera bo prva bila, katera zad- nja. Prav tiho se je čulo iz drugega sta- novanja uro, ki je bila za pet minut po- zneje. Na to sem posebej čakal, kdaj začne.

Hadži — ? Ta prokleti operetni raz- bojnik! Kostu so me začele boleti in vsa- kih par minut sem se drugače obrnil. Včasih zleknen, včasih eno koleno ali obe skoro ob prsih. Pri vsakem predru- gačenju lege sem imel občutek: No, zdaj šele dobro ležiš. Skoro petdeset let hodiš že spat, pa si šele danes prišel na to, kako se edino dobro in blaženo leži v postelji. Toda čez poldrugo mi- nuto me je kljub patentirani legi že zo- net vse bolelo in predejal sem se v še bolj patentirano. Seveda z istim uspe- hom.

Toda stoj! Kako si mogel na to po- zabiti! Saj imo tistega razbojnika nekaj pomeni, in sicer »Sveti križ«. »Hadži« ali »haglos«, to je »sveti«, križu se pa po grško pravi — ?

Kako že? — Skušal sem v naskoku zavzeti nesrečno ime, izgovarjajoč je mehanično, ne da bi pri tem mislil. A sem se vendar vselej ustavil po »Hadži«. Na »ds« se končava, to sem vedel. Ali je Hadžihristós? Ni! Hadži-ds — — Tristo hudičev! In samo en zlog pred — »ds mi manjka.

Ure so bile pol treh. Vedel sem, da leži v zaboju pod streho moj grško — nemški in nemško- grški besednjak. Če bi mogel zdaleč od njega, pozimi, o poltreh zjutraj. Niti ne vem, kje imamo podstrešni ključ.

Brez upa sicer sem vendar zlezel iz postelje, obul copate, si odel domačo haljo in šel v sosedno sobo brskat po omari s knjigami. Ko dobro vem, da ni tamka, ne ene grške črke. In še lačen sem začel postajati, ker je bilo izza ve- čerje že šest in pol ure.

na prestalo gorje. Moja ljubezen bo zacejela rane in izločila vse bole- čine.« —

»In moja koč, njiva vrt in mate- rin grob?«

»Vse to bo tvoje in Markov dvor in jaz!«

Prišel je dan, ko je pripeljal Ive svojo lepo, mlado ženo na svoj dvor. Dolga vrsta voz je zakrivala belo ce- sto. Pokanje topičev, vriskanje veselih svatov in glasovi harmonike se je raz- legalo daleč naokoli. Na dvoru so se šibile mize sedem dni in sedem noči, donele so vesele pesmi v zoro in dan, v mrak in noč in ples je razpaljal lica in ogreval srca.

Iz vseh strani in krajev so se na- trpali, natekli in natepli prežachi in be- rači. Starešina je velel prinašati ostan- ke mesnine na rešetih in retah, kruh in potico v jerbasih in koših, dal je na- polniti čebre in kadi z vinom, da so pili iz kozarcev. Svet naj ve in pomni, kdaj in kako se je ženil bogati Ive na Markovem dvoru.

Ive in Danila sta živila srečno, presrečno. Imela sta mnogo otrok in potomcev, ki so podedovali srčno in dušno lepoto in plemenitost svojih starišev. Rod se je razmnoževal in širil, a izginjal v dobi in času, ko ni bilo vsake deklice Danila in vsak mladenič Ive iz Markovega dvora...

Mara Tavčarjeva.

Čakaj no! Saj je tukaj-le Mayerjev mali konverzacijski leksikon, v treh knjigah. Izluščil sem iz police eno; na usnjenem hrbtu se je bliščala številka 2, pod njo pa divni besedi »Grabengans-Pharaoschlange«. Poiskal sem besedo »Kreuz«. Izvedel sem, da eksistira križ, ki se mu pravi Antonjev, drugi je An- drejev, potem je vilčast ali razbojniški križ, grški, latinski, lotarinški, in so tu- di še drugačni, ki so odpravljani s črka- mi »t. d.« Potem je še enkrat zapisa- no »Kreuz« in razloženo, da je to zna- menje v glasbi in kaj pomenja. Prebe- dasto; to vendar vsako ve.

Pa še enkrat se ponavlja ta beseda debelotiskana. Ljudje, ki prav ničesar ne vedo, se tamkaj lahko informirajo, da se naziva s križem blesteče ozvezdje na južni polovici nebeškega svoda. »Glej tudi pod: Južni križ.«

Napoved se »Kreuz« pojavlja še v četrti s pretresljivo novico, da je to mestce na križišču Berlin — Königs- berke in Poznanj — Stargardske želez- nice.

Le o grškem imenu križa nič! In vendar so Grki poznali križ, ko se Nemcem o kaj takem še sanjalo ni. Že zaradi tega bi jim spodoben leksikon iz- kazal spoštovanje in povedal, da se križ po grško tako in tako imenuje. Pa seveda, ti Nemci! Čisto navadni boš; še pri sestavi popolnoma nepolitične knjige.

Divje sem treščil »špeh« nazaj v police. Ker sem pa slabo meril, mi je padel na tla z ropotom, ki je učinkoval v masivnosti nočne tišine kakor strel iz topa. Za sosednjimi vrati je zastokal moj sinček, in ker ima oslovski kašelj, je začel s to boleznijo razgrajati na vso pretege.

To je zbudilo mamico, ki ga je tola- žila in sama začela močno kašljati. Iz poselske sobe se je oglašilo kakor da- ljen odmev kašljanje kuharice. V pred- sobi pa je domača mačka dvakrat krep- ko zakihnila, nekam skočila in nekaj prevrnila.

Stal sem s potnim čelom in trepe- tajočima nogama, kakor vlomilec, ki je po nerodnosti vzbudil pozornost. Da se iznehim te muke, sem še sam začel kaš- ljati, kakor bi s kladivom razbijal.

Ves ta kralval mi je pa povzročil blagodejen živčni šok. Naenkrat mi je postalo res čisto vseeno, kako se piše kak razbojnik, tako vseeno, da bi bil ne- šel niti pogledat, čeprav bi vedel, da imam kje zapisano črno na belem.

Samo lačen sem bil. V shrambi je bila nova štruca kruha. Toda shramba zaklenjena in ključ bogveje v varstvu izvrstne domače gospodinje.

V kredenci sem pa našel vendarle zadnji roglji štruče, suh in lahak kakor »Bimsstein«, za katerega žalibog ne vem, kakšno slovensko ime so mu pro- fesorji dali in če sploh že. Če ga še niso, naj se podvzajo zamašiti to sramotno luknjo slovenske kulture.

Potem sem se spomnil, da je opol- dne padlo mojemu sinu na tla jabolko in je je muca znogometila pod omaro, ne da bi se bil kdo pozneje ponje po- trudil.

Stopil sem v predsobo po dežnik, legel plošč na tla in z žveplenko posve- til pod kredenco. Pa nisem mogel ničesar zapaziti, samo levi palec in kazalec mi je žveplenka opekla.

Jezno sem začel z dežnikom dre- gati v temno podomarje (to je nova be- seda; vsekakor boljša nego »čeznjice« za »Überschuhe«, ki sem jo našel v sod- nem aktu).

Odpri so se malo sobna vrata poleg kredence in me vdarila ob mečo. Ko sem dvignil od napora višnjevkasto lice, sem se srečal s prestrašenim licem svoje žene.

»Kaj pa počenjaš, za božjo voljo?!«
»Saj vidiš, da na trebuhu ležim. To bom pa vendar še smel v svojem lastnem stanovanju?«

Užaljena je zaprla vrata.
Napoleon sem jabolko zasačil med zadnjem nogo omare in zidom. Bil je gambovec, malo večji od oreha.

Ko sem ga s tistim razsušenim kruhom pojedel, mi je prišel naposled mir in spanec.

»Ali danes ne pojdeš v pisarno?«
To vprašanje me je vrglo o poldevetih iz svinčenega spanja. Planil sem iz tople postelje po nezakurjeni sobi k umivalniku, pomarkiral, se oblekel, zli kavo v grlo in se kakor pijan opotekal v urad.

Ko sem se sesedel na stol pred pisalno mizo, sem imel prvi prijetni občutek tega jutra: da je soba lepo topla. A glava je bila butasta, srce mi je utripalo, v vratu in pod sklečnimi očmi sem čutil vreče, kakor jih je imel Metuzalem zadnja svoja leta. Polagoma mi je prihajal spomin, da s spanjem nekaj ni bilo v redu to noč.

»Hadži — — — Ojlojlojlojme!«
Seveda, Hadži — — —! Pa sedaj moram vendar priti na to nesramno ime! Saj mi je na jeziku!

Zaman!
Stopil sem do tovariša na drugem koncu urada. Ta mož se še dandanes rad pobaha s tem, da citira, če je le mogoče, kar po sto ali še več stihov iz raznih spevov Iliade in Odiseje na pamet.

»Ti, klasični filolog na razpoloženju, kako se imenuje po grško križ?«

»N-ne vem.«

»Tako. S Homerjem nas znaš moriti, kadar bi raje poslušali najnovejšo dovptje. Take navadne stvari pa, kakor je križ, ne pozna tvoja grščina. Čemu si se je pa tako gnil? — Že vidim, ti bi najbrže niti ne vedel, kako se telefonu po grško pravi, če bi te kdo vprašal!«

»Telefonu? Seveda bi ne vedel, saj stari Grki telefona sploh poznali niso.«

»Magarac, kateri si, seveda ga niso poznali, toda grško so znali. Ti pa najbrže misliš, da je »tele« slovensko, »fon« pa nemško. Magarac!«

Prijemal se je ravno presenečen za lastno glavo, ko sem zaloputnil njegova vrata.

Pred mojo pisarno me je čakal starejši Ljubljčan nemške narodnosti. Skromno me je poprosil male usluge, katero sem mu mogel izkazati ali pa odkloniti, da bi v kateremkoli slučaju obremenil svojo uradno vest.

»Prav rad,« se mu dejal, »toda le, če mi takoj poveste, kako je ime tistemu razbojniku v opereti »Das Fürstentum«. Saj jo poznate; saj ste imeli gotovo ložo v bivšem nemškem gledališču in pitali so vas z vsemi operetami.«

Prestrašen me je pogledal in malo odmaknil svoj stol. Kakšna naj bo zveza med mojo prečudno željo in njegovo prošnjo? Ali se temule nemara —?

»Seveda sem to opereto videl, toda kako naj to vem?« Zlagal sem se, ker me je tako čudno pogledoval: »Gre za neko stavo, veste, in jaz moram ono ime še danes dopolne izvedeti, če ne, izgubim. Sicer pa oprostite mojo neravnost; to, česar želite, vam seveda takoj napravim.«

Lice se mu je objasnilo.
»Hvala vam lepa, gospod doktor. Toda, zdaj, ko vem, kako je stvar, vam moram pa tudi pomagati. Moja hči ima klavirski izveček. Ime vam takoj sporočim.«

Mesto da bi me pomirila, mi je ta obljuba šele vse živce nanovo nategnila, da je v meni drhtelo, kakor v zakurjenem parnem kotlu. Vendar enkrat! Pa če ne bo kmalu, res eksplodiram!

Cez dvajset minut je hlapec prinesel pisemce. Skoro si ga nisem upal odpreti; kar slabo ni je prihajalo. Zdalje, oh zdajle boš odrešen!

Preberem: Zelo občalujem, da je moja starejša hči, ki je omožena v Gradcu, vzela ravno ta klavirski izveček seboj, ko je bila poleti tukaj.

O ti kanaliža vseh kanaliž!
Stisnil sem roke pred lice, zobe so mi zašklepetali generalmarš in čakal sem smrti. Mesto nje pa je vstopil kolega, ki me je hotel nekaj vprašati. Obstal je sredi sobe.

»Ali si bolan?«
»Ne, samo umrl bom, če ne izvem v zadnjem hipu za neko ime. Prijatelj, poglej, bodi usmiljen! Ti si se vedno stiskal okrog našega gledališča. Povej mi, kako je ime onemu razbojniku v opereti »Knežna«, ki ga je illič pel? S Hadži — se začne.«

»Čakaj malo,« je dejal čisto mirno in se zagledal v tla. »Že vem! Hadži-stavros!«

»Hadži-stavros, Hadži-stavros, Hadži-stavros! — — — sem začel kričati in skakati po sobi, kakor bi bil goddeval milijon dolarjev.

Še sem skakal, ko sta dve dami, ki sta brezuspešno trkali, pogledali v pisarno.

Kdor je imel to dopoldne še z menoj opraviti, je odšel v prepričanju, da sploh ni boljšega človeka pod solncem od mene. In popoldne sem vlekel celo svojo familio v kinematograf, potem pa še k Brezovški na ljutomercana.

Žena me ni nič vpraševala, kaj je bilo ponoči. »Boš že v »Narodu« brala,« sem ji dejal, uganivši njeno radovednost.

»Kaj bom brala?«
»Kaj je bilo danes ponoči z menoj.«
»Tega pa vendar ne boš v liste delval, kako si v sami srca na tleh ležal in pod omaro gledal?«

»Bom!«

S tem je bila stvar dognana. Ta prokleti razbojnik!

Rad. Peterlin—Petruška:

Božič Ivana Srečnika.

Tri dni in tri noči je bil pisatelj Ivan Srečnik na delu. Mudilo se mu je tako, da ni skoraj nič jedel in nič spal. Tisto jutro pred Božičem je za hip zadremal, a takoj nato vznemirjen skočil po koncu, pogledal na uro, zbral hitro po mizi in stolihi razmetane popisane liste papirja, jih vtaknil v malho, pogledal na speče otroke, poljubil ženo in se po prstih splazil iz sobe.

Bila je jasna topla noč. Lahen veter je pihal od Ljubljane in šepetal v golih vejah obcestnih jablan in hrusk. Iz dalje je pridrla vlak, hušnil mimo in utihnil za gričem.

»Kaj je bilo Srečniku na duši, zavrtikal bi v noč, da bi odmevale stene Begunščice in Stola, toda v prsih mu je nekaj tičalo, kar mu ni pustilo niti svobodno vzdihniti. Zato je le zadovoljno zamrmral:

»Tako ko pridem v Ljubljano, odnesem rokopis Pavliču; on mi našteje kopo bankovcev; hitro nakupim vse potrebno za dom, igrač in sladčice za otroke, okraske za božično drevesce in o polodne se že odpeljem nazaj.«

Na postajo je prišel ravno o pram času, da si je mogel kupiti vožni listek in skočiti v voz. Odrinil je človeku, ki je spal zleknen na klopi noge in tiho sedel. Sum hitečega vlaka ga je paval v sladke sanje iz katerih ga je zbudila šele tišina: Vlak je stal na južnem kolodvoru.

»Zgodaj je še,« si misli Srečnik, »in uredništvo je še zaprto; stopim raje na stanovanje k Kotarju, da se kaj pomenim.«

Kotar pa je stanoval v gostilni zunaj mesta in je vstajal zgodaj. Sreča ga na potu v kavarno: »Dobro jutro prijatelj!« »Dobro jutro! Kam greš?«

»K tebi!«
»Dobro, pojdiva raje h predci na golaž... Tako nekako pusto mi je v ustih.«

Pri litru vina sta prijatelja potožila drug drugemu svoje težave. In ni jih bilo malo! Blizu je bilo polodne, ko se Srečnik spomni na svoj opravek.

»Počakaj me tu, takoj se vrnem!«
Bežal je v uredništvo, a čez par minut je bil že zopet pri prijatelju.

»Prepozno sem prišel, vse je že zaprto,« vzdihne globoko.

»Nič ne obupaj, Ivane!« ga tolaži Kotar »saj imam jaz še par kronc. Potlej pa pride tako Peter semkaj, a on je dobil trinaesto plačo in se kar po denarju valja.«

Pride Peter in — vesele se do noči. Pozabljene so težave, gre jim le še za ideale.

A gostilna se polni in šumi kot uljak. Trojci se pridruži še par prijateljev in vsa množica se odpravi kupovat božična darila.

Vsi so židane volje. Ko korakajo čez cesto, se mora ustaviti tramvaj sredi pota, tako, da skoči občinstvo v vozu preplašeno s sedežev in zre v strahu skozi nadahla okna na ulico.

Z združenimi močmi natlači Ivan vse žepe z razno drobnarijo in še v dežniku in pod pazduho mu tičita precejšnja zavitka.

Kotar gre z dolgimi koraki spredaj, maha zadovoljen z rokami in poje: hoja, haj! Za njim stopica Ivan v varstvu dveh sladko ginjenih tovarišev, a vse skupaj poganja Peter s svojo debelo gorjačo.

Srečno jo in o pravem času prilo mastijo na kolodvor. Poslove se iskreno.

»Adijo, prijatelj!« pravi Kotar in zamahne s klobukom. »Ostani zdrav, srečno pot in doma pozdravi vse!« doda Peter.

Sprevodnik zaživlja, stroj zapiska in vlak se umakne izpred žalostnih oči spremljevalcev...

A Ivana Srečnika spremlja blagoslov prijateljev na vsem njegovem potu. Komaj stopi v voz, mu že zadoni nasproti zadovoljen klic: »Zdravo, Srečnik! Kako se imaš, korenina?« in dobro gojena, debela roka se v njegovo.

»Dolgo se že nisva videla. Sedi k nam in pij z nami na veselje svidenja!«

In Janez sede k prijatelju — carniku in pije, pije na žive in mrtve.

»Kaj pa imaš tukaj v tem le papirju?«

»To so moji rokopisi!«

»Res? Daj mi kaj za spomin!«

»Poglej in izberi!«

In Srečnik pomoli prijatelju Klepcu neprodane rokopise.

Nežne ročice njegovih prijateljev pa mu jih iztrgajo iz rok in jih začno radovedno prebrati.

»Ah, to so pa lepe pesmice!« se sliši s sladkih ustec.

»Evo ti za te-le dve!« reče carnik in sune Srečniku v žep stodinarski bankovec. Potem sname klobuk z glave in gre od človeka do človeka, nabere za »našega velikega pisatelja« celo perišče papirnatih novcev in mu jih vtakne z vso pazljivostjo v žep.

Kaj se je dalje godilo z njim, tega se je spomnil Srečnik še-le par dni potem.

Na postaji L. ga je Klepec oddal v roke znanega voznika, kateremu je naročil naj pelje Ivana domov in mu je takoj odšel na roke zahtevano svoto. Ko se je Srečnik pripeljal v vas, kjer je stanoval, je ustavil kočijaža pred prodajalno, poklical trgovca in polnočnega spanja, da mu je odprl ter je nakupil raznega tovara za ves denar, kar ga je imel pri sebi.

Doma so seveda vsi spali. Božično drevesce, ki je stalo na mizi še skoraj popolnoma goło in pričakovalo darov iz mesta je Srečnik pri vstopu podrl s hrupom na tla. Žena je še oblečena skočila v strahu s postelje in z žalostjo opazovala drugega moža.

»Kaj se vlačite po tujem stanovanju?« je zakričal naniž. »Spravite se mi izpred oči! — Žena! Kje je moja žena? Žena naj pride!«

Nato se je zvrnil na posteljo in trdnos spal. In prespal je ves Božič.

Tone Gaspari:

Božično pismo.

Sveti večer 1922.

Moj sin!

Nocoj sem imel težke sanje. Kakor da so prišle v snežnem mraku preko razburjenih zametov, so bile ledene, tuje in strahotne. Zase se jih nisem ustrašil; za vas tri sem se jih zbal: zate, za Ivana in za Tončka. Branil sem se jih vso dolgo noč s sunki izrvanimi vzdihli, pa se jih nisem ubranil. Vem, odkod so se prikradale te grozne sanje. Povem ti, ker si najstarejši. Ne razodeni pa tega Tončki, ki je bolehnega srca in prozorne kože; kajti ena sama grenka kapljica ji škali mlado kupo do dna.

Veš, v kotu pri omarici, kjer je visela še lani dragocena starinska slika, tam je letos prazno. Lani nam je bil ta kot svetišče. Saj se spominjaš! Zunanaj debele, goste kosminke kakor večer plaz, znotraj visoko, svetlo okno; toplo božajoča peč je tipala po vseh omilih predmetih in našo rahlo in smehljajočo objemala; kanarček je vriskal: midva sva molče prepletala s srebrno pajčolanasto vrstico božično drevesce.

Ivan in Tončka sta se tačas vozila domov.

In ko je zamižal mrak in se je začel od daleč žvižg vlaka, se nama je zazdelo, da so se odprla skrivoma vrata. Nekdo je vstopil po prstih, dvignil čiste bele roke in blagoslovil drevesce. In ko je tiho odšel, so vstopile za njim šepetajoče družice mraka, božične pravilice in sanje, in legle počasi pod drevesce.

Prižgala sva svečice...

Kmalu nato se je razbegnil na dvorišču smeh. Ivan in Tončka, moj kodrolašček in moja golobica, sta planila v sobo in se obesašila nama okrog vratu...

Tako je bilo lani!

Nocoj so pa privrele v mrzlo, temno sobo strašne sanje. Raztegnile so dolge, gnusne roke po vseh kotih. Tudi na mojo odelo so padle te roke težko in neusmiljeno; grgrajoče so mi s spačenim obrazom vsiljevale misli o vas treh. Sam sem se jih zaman otepal. Ni bilo blagoslovljenega drevesca, ni bilo smeha mojih dragih, ni bilo kanarčkovega vriska; tudi tvojih umernih in treznih oči ni bilo. Sam sem bil in nesrečen!

In te misli so me dušile za grlo, da sem jekal vaša imena; dušile so me in popuščale, dokler ni pozvonilo skozi globoke snegove: Tončka je bila lučka, ki jojema in ugaša v zimskem metehu; Ivan je bil konštrunček, ki kliče privezan v ledeno burjo; ti, Ciril, si bil okostnjak, stoječ sredi moje mrzle sobe.

Vsi trije ste moji otroci. Ti veš, Ciril, bil sem vam skrbni oče. Ojfil sem vam kakor očesne zenice, dajal sem vam vso ljubezen do zadnje kaplje neizčrpnega srca, gladil sem vaše prve stopinje v svet.

Nocoj je spet sveti večer.

Tončka sedi zamišljena in blede daleč od svojega očeta, še dalje od ranke matere. Tako je prepolna žalosti, da ji ne morejo solze iz globočine. Bojim se, da se jih nabere preveč... ma-

homa se bodo razlile in razrazile bodo prozorno mehko kožico na njenem mladem srcu. Povesila bo glavico... doma bodo tedaj zazvonili zvonovi... O, moja Tončka!

Ivan je pri teti. Tetino srce je kakor vetrnica. Danes je toplo in čustvuje, jutri se okrene in pozabi, in težko in hladno je v njeni bližini. Ivan je koštrunček, ki ima tudi misli naokrožene, vesele, včasih razposajene. Nocoj je tih in z razprtimi poslušaj, če začuje od daleč domače zvonove... Ivan, moj najljubši!

Ti, Ciril, si že dorasel! Tebi zapram svoje sanje, tebi sporočam svojo bol in revščino.

Omarice v kotu ni več. Okno je zastirto. Peč samuje mrzla in raztrgana kakor zlojedna čarovnica. Povsod diši po prahu.

Nisem oče, ki bi pustil deco v tujih rokah, sam pa izpil sveti večer v dimu in opoju; ti me poznaš, Ciril. Doma sem, stisnjen v temo; niki ena lučka ne brli; smrečna vejica visi osamljena nad posteljo.

Odpusti mi, Ciril, da sem te oddal pred tremi leti tujemu velemestu. Že takrat se mi je zdelo to mesto kot bahat prekupčevalec z mladimi, nezrelimi življenji. Tako življenje je bilo tudi tvoje. Danes si v mislih star in po trpljenju izkušen in bolan. Zato me razumeš!

Nocoj je sveti večer. Ti tavaš zaviti v mojo ponošeno suknjo pod brlečimi obločnicami, da zbežiš pred zasledujočimi bolestmi in pred nemočjo izstradanih udov. Glej, da ne omaga tvoja noga v blatu, da ne omahne tvoja roka v zlo; zakaj tvoj oče te neguje v mislih kot rešitelja družine, ki razkropljena bega v letošnjem božičnem nemiru.

Ciril, tebi ni treba mnogo besed, ker si jih čul in čital mnogo, mnogo. Pa tako žalostne besede še nisi čul, da bi ti vzela pogum in samozavest; nisi še čital besede, ki bi ti presunila voljo. Zato shrani vase to pismo in ga spet prelistaj v svoji duši tedaj, ko bo nam vsem že bolje.

Potopi vase mojo in svojo bridkost. Iz nje izobliči in izvsebihi le ono, kar je lepo in razveseljivo. Zataji vso bol in piši Ivanu in Tončki o velikem, lepem mestu, o bleščočih dvoranah, o razkošnem sijaju, o nebeških drevescih, polnih božičnega veselja, o toplih zimskih kožuhih in o sanjah z glasnimi kraguljčki.

Četudi v solzah, pridruži svoj jok, Ciril, in sporoči Ivanu in Tončki, da ti je dobro daleč od doma, daleč od svojega očeta in še dalje od ranke matere. Ti znaš vlti v besede toplote in resničnosti; napiši jima čudovito pravljico o zvonovih, ki pojo mir ljudem na zemlji. Meni pa izkleši na trdem papirju svoj resnični obraz, nepobeljen in neolepšan, da bom videl na tebi svoje težke sanje v pravi luči.

Ti nisi moj najdražji, zato te v tem pismu žrtvujem obema mlajšima.

Odpusti mi, Ciril!

Tvoj oče.

Božično-politična satira.

Osivel v izvrševanju visokih finančnih problemov, v obupu in nervozni je iskal finančni minister neke države, kjer je začela valuta z devizo silno padati, kljub temu, da mu je bankir Plausibilis dvignil valuto s pomočjo težko plačanih dolarjev, — novih svetovalcev in podpornikov. Zaman. V skrajnosti je finančni minister sklenil, da povpraša za modri in tehtni svet — visoke predstavnike vseh veroizpovedanj, ki so bila v tisti državi ustavno priznana.

Nekoga dne je finančni minister pozval na posvet veleugledne in učene predstavnike treh glavnih veroizpovedanj. V sprejemni dvorani onega dne stali patriarh, nadškof in višji rabinec. Hladno oficijelno so si stisnili roke, a se ljubosumno mrko spogledovali. V kabinet finančnega ministra je bil najprej pripuščeno srebrnosivlasi patriarh.

Finančni minister, polasnulo mu svoje težave v akciji za dviganje valute, ga je sladkosljudno vprašal za končni predlog.

Patriarh je dvignil roke in svečano izrekel:

»Ekselencija! V državi z zvonovi zvoni, zvoni, zvoni, da čuje svet!«

Minister je razkašlel skočil s stola ter z gromkim glasom odgnal patriarha skozi stranska vrata:

Zvonim že dve leti! Vse zabadaval Ajdi ven!

Vstopil je katoliški nadškof z resno, jezuitskočeno gesto.

Finančni minister je rezko stavil nadškofu vprašanje:

»Kako, prečastita visokost, naj dvignemo valuto in devizo? Gospod Plausibilis ah dal!«

Nadškof mu je po raznih citatih iz svetega pisma svetoval:

»Vaša ekselencija! Povsod v vsaj državi naj se pripride za dvig valute in devize — prvič procesije, drugič procesije in tretjič procesije. Ljudje pri tem pozabijo tudi na draginjo.«

Finančni minister je še bolj raztogoten s prstom pokazal vrata rekoč:

»Prosim, tu ven! Procesije ima minister za socialno politiko, ki pobija draginjo! Prihujeno, mežikajoč je končno vstopil v ministrov kabinet star a zviti višji rabinec s klasično sivo in židovsko zavito brado. Skozi ključavnico je preje škilil in je videl usodo svojih verskih kolegov. Globoko se je priklonil finančnemu ministru, ki mu je stavil enako vprašanje, kakor njegovima prednikom.

Višji rabinec Levic si je odvážno in napol smehljivo pogladil brado, govoreč:

»Finančni minister! Tatalabeu! Odlaži onamo, kuda su pošli ona dvojica... Finančni minister je togoten in obenem osramočen odkorakal iz kabineta skozi stranska vrata, a v ministrstvu je ostal — rabinec.

Razne stvari.

• Ameriška zgodba. Iz Londona poročajo, da je neki Harry Gardner praznoval svoj 98 letni rojstni dan in je prijateljem, ki so ga obiskali, pokazal svoje nove zobe, ki so mu zrastle. Tudi ne nosi več očal, samo ima nekoliko pomanjkljiv sluh. Zdravniki so izjavili, da je Gardner popolnoma preroden človek. Poročilo pa ne omenja, kje živi ta srečni človek in kakšnega stanu je.

• Zelenite ponudba. Iz Carigrada poročajo, da lovi kemalistični guverner za 15 leptotic iz sultanovega harema može. Vse so stare od 17. do 35 let, po poklicu »brezposelne« in brez premoženja. Kakor javljajo nekateri listi, je bilo dosedaj malo ponudb.

• Najstarejši mož na svetu. Najstarejši mož civiliziranega sveta je po poročilu pariškega »Tempa« nekdanji Napoleonov seržant Jean Krasinsky. Kod mlad mož 32 let star se je boril pod Napoleonom pri Borodinu in je bil od Rusov vjebl. Skoraj do preobrata stoletja je služil nato »stari seržant« pri Rusih. Udeležil se je nešteto vojsk. Starček je še danes zdrav in čil, kot kak osemdesetletni mož. Pri navalu na babilon v Parizu je bil star 15 let. Njegova žena je umrla leta 1921 v visoki starosti v Rusiji. Stari veteran se bo sedaj naselil v Poznanju, kjer Poljska naseljuje svoje koloniste in tam hoče zaključiti bilanco svojega življenja.

• Začija smola! Včasih pravimo pasja smola! Neki tatovi so pa doživeli res začinsmo. V Rostoku v Nemčiji je bilo ukrađenih iz tamošnje univerzitetne bolnice, 17 zajcev, ki so bili v svrhu preiskušeni cepljeni z legarjevimi bacili. Kako so tatovom teknil, tega kronika ne pove.

• Prošnja za smrtno obsodbo. »Prosim, obsodite me na smrt. Usmrtil sem svojo ubogo nečakinja in želim smrti, doživljenjski zaprejo je zame neznosna. Te besede je napisal pismonoša Vignaron na košček papirja in oddal predsedniku sodišča v Angouleme v Franciji, kjer je bil obtožen umora. Prošnja mu je bila uslišana.

• Velik nasprotnik žensk. K ameriško-mu inženjeru A. B. Seeju je pred kratkim prišla deputacija in ga prošila, naj prispeva nekaj denarja za zgradbo velike dekliske šole. Mr. See ni dal nobenega vinarja in je celo drugi dan v listih objavil, da se ženske v visokiholah ne izobražujejo v znanstvih, pač pa v koketiranju in raznih modnih neumnostih. Njegov napad je povzročil med dekletki silen prah in malo je manjkalo, da ni bil na cesti tepen.

• Stroga obsodba. V Londonu se je pretekli teden vršila zanimiva obravnava. Poročni pekovski pomočnik Edward Seymound je bil obsojen na smrt. Imel je ljubavno razmerje s hčerko svojega mojstra, ki pa ni ostalo brez posledice. Da se odtegneta vsemu, sta sklenila skupno umreti. Vrgla sta se pod brzovlak. Deklica je bila mrtva, medtem ko je njemu odtrgalo obe nogi. Ko je okrevl, so ga prinesli pred sodišče. Po angleškem zakonu je bil obsojen na smrt, vendar pa je upanje, da ga pomilostijo.

• Srečen človek. Pretekli mesec se je vrnil v Ameriko Henry Gurgenson, ki je bil pred desetimi leti dijak univerze v Heidelbergu. Leta 1913 je v dvoboj ustrlel nekega dijaka, kakor je bil obsojen na 10 let ječo. Listi poročajo, da je šele pred nekaj tedni, ko je prišel iz zapor, izvedel, da se je vršila svetovna vojna in da je Nemčija premagana. Časnikarjem je izjavil: »Hah! gar niks g'wust voam Krieg.« Če je to res, potem se lahko Ganderson šteje za srečnega človeka.

• Trpežni čevlji. V državi Illinoisu je policaj Izak Parry iznašel metodo, s pomočjo katere se bo dalo obrabljene podplate obnoviti, da bodo zgledali kot novi. Čevlje ima lahko ene in iste potem za 10 let. Njegov izum je sledeči: Kupite si malo žaganja in namažite podplate z lepivom. Pustite potem čevlje sušiti čez noč. Drugi dan jih lahko obujete. Če kupite lepivo, ki mu voda ne škoduje, lahko nosite čevlje tudi v mokrem. Baje bo vzel na svoj izum »patent.«

• Poroka po radiofonu. Amerika, kjer je tudi nemogoče mogoče, je iznašla nov način poroke s pomočjo radiofona. Župnik Hobson v državi Newyork je dovolil, da lahko ženini izjavi svoj »da« in priče svoje potrdilo potom radiofona, če jim ni mogoče priti tja, kjer se nahaja nevesta. Civilna oblast pa je to poroko preprečevala, češ da zakon zahteva navzočnost poročencev in prič. Temu nasproti pa je župnik izjavil, da slušna izjava, popolnoma zadostuje za veljavnost poroke, če tudi se da s pomočjo brezžičnega brzojava. Sedaj je vprašanje, bo li zmagal napredni župnik ali civilna last.

Pravni vestnik.

SILOBRAN IN STANJE NUJNE SILE.

Po kratkem odmoru je društvo »Pravnik« priredilo zopet predavanje o načrtu kazenskega zakonika, ki se je vršilo v soboto dne 16. t. m. Predaval je gospod odvetnik dr. Krivic, to pot o silobranu in stanju nujne sile.

Kaj je silobran? Načrt pravi, da je to ona bramba, ki je neobhodna, da se od sebe ali koga drugega odbije istični protipravni napad. Tako obramba ni protipravna. S to formulacijo je prišel načrt v sklad z literaturo, ki je stala na tem stališču že zdavnaj, pa tudi z avstrijskim in češkim načrtom, namreč da je silobran dopuščjen proti napadom na vse pravne dobrine, torej tudi na čast. To je dobro. Zato je silobran upravičen tudi proti napadu, ki ima svoj izvir v prekoračenju zakonite meje pri izvrševanju uradne dolžnosti. Obramba pa je dopustna le proti istočasnemu napadu. Ta izraz pa ni dovolj precizen, bolje bi bilo »neposreden«. Popolnoma zgrešeno je tudi, ko dopušta načrt neobhodno obrambo. Kje so postavljene meje »neobhodni obrambi«? Motivi iz leta 1910 nam povedo, da zahtevajo to mejo jakost in trajanje napada ter zadržanje napadalca. Ni pa treba, da bi bila obramba sorazmerna vrednosti napadene dobrine. Napadeni sme odbiti napad na tudi najneznatnejšo dobrobo z najhujšim protinapadom. Tako neopravičeno obrambo pa je označil že leta 1812 Gayer kot sankcijo morilne moralke. Zato moramo tako določbo odklanjati, kajti motiv obrambe mora biti bramba pravnega reda ne pa egoizma. (V debati se je podarjalo, da pomeni »neobhodno« samo neobhodno potrebno obrambo proti napadu.)

Po načrtu ni kazniv, kadar izvrši kako dejanje, da odvrne od sebe ali koga drugega istočasno in drugi način neodklonljivo opasnost za življenje, telo, svobodo, čast, imovino ali drugo dobrobo, ako poškodba, učinjena s tem dejanjem, ni večja od opasnosti. Ne pušča pa načrt neoznanje, kdor je naravnost dolžan, izpostaviti se opasnosti. Kakor vidimo, tudi v sili kakor pri silobranu pravne dobrine, katerim preti nevarnost, niso omejene. Toda tako dejanje je v sili dopustno le tedaj, če se naravnost ne da odstraniti na drugi način. Dopustno je torej le subsidiarno, dalje mora biti s tem dejanjem učinjena poškodba v pravem razmerju s pretečo opasnostjo. V tej formulaciji pa tiči hiba. Opasnost se z vrednostjo uničene dobrine ne da primerjati. Primerjamo lahko le vrednosti obeh dobrin, ogrožene in z dejanjem v sili poškodovane ali uničene. Izraziti bi se moralo to torej tako, da povzročena poškodba ni večja od vrednosti ogrožene dobrine.

Tudi določba, da ni prost kazni, kdor je dolžan izpostaviti se nevarnosti, če more torej nevarnosti uteči le na ta način, da uniči (poškoduje) drugo dobrobo, ni vedno pravična. Pomislimo le na gorskega vodnika, ki si more rešiti življenje v pečinah le, če prereže vrvi, na kateri visi turist, ki mu je izpodrsnilo. Če vrvi vodnik ne prereže, padeta oba v prepad, če jo prereže, uide smrti vodnik.

Razlikovanje, da dejanje izvršeno v silobranu, ni protipravno, dočim ostane dejanje v sili samo nekaznivo, nima praktičnega pomena. Tudi sicer naj bi odpadlo, kajti kazenski zakon naj določa le, kaj je kaznivo in kaj ni. Posebno treba še poudariti, da nastopi sila, ko ni mogoče govoriti o pravomernem izvršenju dejanja. Razlikovanje med pravomernostjo silobrana in samo nekaznivostjo dejanja, izvršenega v sili, bi utegnilo imeti v teh slučajih težke posledice za prizadete.

PREVARA PO NAČRTU KAZENSKEGA ZAKONIKA.

Društvo »Pravnik« je dne 20. t. m. nadaljevalo diskusijo o osnutku kaz. zakonika. Predaval je dr. Milan Škerlj o vplivih, ki bi jih imel novi kazenski zakonik na promet in prometno pravo. Omenil je, da razvoj sodobnega gospodarskega življenja sili zakonodavca vedno česče odstopati od načela klasične gospodarske šole »laissez faire, laissez passer«. In to na polju civilnega prava (določbe neugibnega značaja, neučinkovitost pravnih poslov), kakor tudi na polju kazenskega prava (popolnjevanje in moderniziranje kazenskih norm po potrebah gospodarskega razvoja). Ravno na tem polju ima zakonodavec posebno težko stališče. Treba je namreč zadeti pravilno mejo, da zakon štiti pošteništva pred širokovestnim človekom, nerodnega pred pretkancem, da pa vendar ne ovira potrebne podjetnosti in gospodarskega razvoja. Naloga je tu tem težja, ker ravno glede zaslitte imovine zakonodavec v današnjem zapletenem gospodarskem življenju ne more toliko računati s splošno znanimi in pr. znanimi etičnimi načeli kakor n. pr. glede zaščite življenja in telesne varnosti.

Predavatelj je na to opozoril na nekatere neskladnosti v normah o tatvini. Priznal pa je kot dobro novost, da se elektrika, parna in vsaka druga sila (energija) smatrajo v kazenskem oziru za premoženje in tako uživajo isto zaščito kakor telesne premoženja. Podrobno se je predavatelj bavil s pojmom prevare x osnutka.

Poudarjal je, da je osnutek modern, v kolikor omejuje pojem prevare na dejanski stan, po kojem kdo s namero, sebi ali drugemu pribavi protipravno imovinsko korist koga zavede v zmotu ali vzdrži v zmotu, tako da le-ta kaj stori ali ne stori, kar ima za posledico imovinsko škodo. Grajal pa je, da je norma o prevari v podrobnosti premalo jasna, da zakon od baš navedenega dejanja ne loči strožje onega dejanja, s čimer kdo na enak način drugemu povzroči imovinsko škodo, vendar pa brez namere, naperjene na imovinsko korist. Za ponesrečeno je smatral predavatelj zlasti normo, ki nabraja določbo, v katerih primerih se more prevara izvršiti pri pogodbah. Zahteval je, da se pod posebno zaščito zoper prevaro postavijo ne samo državne nabave, nego tudi nabave drugih ali vsaj še nekaterih javnopravnih korporacij.

Pojem prevare pri zavarovanju naj ne ostane omejen na zavarovanje zoper požarno škodo in nekatere vrste transportne škode, nego naj se razširi tudi na druge vrste zavarovanja zoper škodo in naj se sploh bolje precizuje. Prevare x izdelovanjem in razpečevanjem surogatov, ki niso označeni kot taki, ali sploh blaga, ki so se mu pridelala svojstva, katerih nima, naj se, ako je res prevara v smislu splošnega pojma, kaznuje kot taka. Sicer naj se pa z redkimi izjemami, ki bi spadale v pojem nečedne konkurence, prepusti ureditev obrtni policiji.

V diskusiji se niso pojavila nasprotna mnenja. Predavanje je napravilo vtis, da posebni del našega osnutka potrebuje v marsičem še temeljite podrobne predelave. In morala bi se izvršiti, predno se osnutek predloži skupščini.

Diskusija se ima še nadaljevati. Na vrsto pridejo v istem okviru še nečedna tekma, zaščita poslovne tajnosti, ponarejanje prometnih listin in krida.

Kreuz und quer durch den slawischen Süden.

Od Maribora do Bitolja. — Od Beograd do Bakra. — Kranjski dnevi.

Herman Wendel.

Ne popis potovanja, marveč spomin na prežite ure, po tem navodilu Alfreda Kerra se ravna naš dober nemški znanec Herman Wendel, ko piše o naših deželah in o našem ljudstvu. Najprvo je sestavljal svoje spomine od Maribora do Bitolja iz avgusta in septembra 1920, nato od Beograda do Bakra iz avgusta in septembra 1921. Ta dva spisa sta bila kmalu razprodana. Sedaj je sestavljal svoje nove spomine iz avgusta in septembra 1922 pod naslovom »Kranjski dnevi«. Vse tri spise je izdal v Frankfurtu a/M. Societätsdruckerei G. m. b. H. Abteilungs Buchverlag v lepo opremljeni knjigi pod naslovom »Kreuz und quer durch den slawischen Süden«. Stane 6 M plus 400 % pribitka za inozemstvo.

Wendel pravi v svojem uvodu, da ne gre za čisto nepolitično knjigo. Ako se hoče, se jo po lahko smatra tudi za povsem politično, toda samo v tem pogledu, da hoče malo poznane in pogosto sporne Jugoslovence postaviti v pravičnejšo luč. Služiti ima sporazumevanju med narodi. V knjigi je polno zanimivih slik iz vse Jugoslavije.

Dela »Od Maribora do Bitolja« in »Od Beograda do Bakra« sta našim čitateljem že znana, nov je tretji del »Kranjski dnevi«. Wendel se je »mudil ob lanskem velesjemu v Ljubljani ter je prepotoval ob tej priliki Kranjsko.

Ljubljana.

Nad strehami in stolpi belega mesta Ljubljane, nad gradom, ovitim z zelenjem, se razteza višnjeva svila čisto italijanskega neba... Skozl revno Avstrijo smo se peljali v stiskah kakor pod visoko lavino. Sedaj pa imamo v veselju, kakor že marsikatero leto prej, ljubljanski grad za svojim hrbtom in gledamo na klepetajoče sejmišče Vodnikovnega trga. Ugaja mu Vodnik, ki je pred štirimi generacijami prvi uvedel zaničevano govorico slovenskega kmeta v dvorane literarnega jezika. Sodobniki pripovedujejo o Vodniku, da je imel najboljši tobak, in Prešeren, katerega nekoliko nagromadeni spomenik stoji par sto korakov dalje na drugem bregu Ljubljane, je Vodnikovo bitje opisal z dvorastnico: »Preoblečen sem meniše bil in rad sem pel, še rajše pil...« Z zadovoljnim razmišljanjem si ogleduje Wendel Ljubljano, gleda na okoli, stopi v veže in na dvorišča, vedno pa se mu obrne korak, kakor sam obsebi, proti Ljubljanci, ki se vije skozl mesto v obliki velikega vprašanja. Od kod naj priteče danes denar za nadaljno delo? Kdor si ogleda hiše na desnem bregu Ljubljane, razvidi iz teh hiš in iz marsikaterih skrite krive ulice, kakšna je bila stara Ljubljana. Leta 1895 je prišel potres. Pogled si za preizkušnjo nove Ljubljane, v kolikor se izraža v zgradbah, hotel Union ali pa velike... »Steinkätsen« levo in desno Stritarjeve ulice, o tej, o tej, vzbudi se ti zla želja po novem potresu...

Na severni robu mesta Ljubljane z dolgimi prostori in malimi paviljoni je razvit ljubljanski veliki sejem. V nemški republik, dragi prijatelji, kako se izvrši taka svečanost? V nemški republik potegnejo vrvi in posade tja redarje, za povabljen obiskovalce postavijo deset vrst stolov, natančno x

sredi prvih matematično izračunano se šopirijo trije baržunasti stoli s pozlačenim naslonjalom za to, kar se imenuje: civilni, vojaški in cerkveni dostojanstveniki; zraven in zadaj se natlači vse po činovnih razredih, po službenih letih, po redovih, po gumbih, po pavovih peresih. Toda pri teh Jugoslovenih dihamo v resnici demokratični zrak. Vrvi, redarjev, vrst stolov in baržunastih stolov ni. Tudi ni nikakega svečanega prihoda. Vsakdo pride, kakor hoče in se postavi, kamor hoče. Ministerialni ravnatelj stoji poleg kogarsibodi, divizijski poveljnik gleda čez rame dveh pred njim stoječih novinarjev, okrogli kleriški klobuk škofa Jegliča najdemo nekje v tretji vrsti...

S povdarmom deluje semen, kazoč, da je Slovenija obrtno najrazvitejši del jugoslovenske države. Iz Zagreba in drugih hrvatskih mest je seveda več tovarnen poslalo na sejem svoje industrijske izdelke, tudi že iz Dalmacije, iz Bosne, iz Vojvodine se dobre redki izstavljalci, Srbija, Makedonija in Crnagora niso imele mejnega čisto agrarno ocenile sploh ničesar povedati. Toda Gorenjska! Toda Dolenjska! Toda Štajerska! Na tisoče rok se je tu zganilo, da pokažejo, s kako verno se trudijo, da bi dohitele velike strojne dežele. Upajo se že do najprednejših nalog, vlivajo zvonove, postavljajo turbine, izdelujejo dinamno - motorje, gradijo električne centrale, fabricirajo kavčukove podpetnike, mešajo parfume, destilirajo eterična olja. Na najtrdnjših tleh pa stoji slovenska industrija, ki temelji na takorekoč od samega Boga danih predpogojih domačega ljudskega gospodarstva. Dve petini slovenske dežele sta pokriti s starimi gozdovi. Zato pa uspevajo vse vrste lesnega izdelovanja, od malega zobotrebniaka preko umetniških parketnih desk do svetloakiranege pompoznege koleslja se na sejmu lahko vse občuduje, karkoli je nastalo iz lesa in ravno zadruge so v tej vzorini deželi kooperativnega sodelovanja na tej produkciji marljivo udeležene. Sicer mora kljub vsemu temu obilno prispevati inozemstvu. Bljuznji prijatelji Čehoslovaki imajo cel svoj paviljon zase in ne sme se jih prezreti z vzorci njihove industrije, ki je zelo napredovala, tudi po drugih prostorih. Kdor bi iskal zapadne antantne dežele, ne najde razven Belgije, nobenega sledu o njih in tudi Italija se pojavlja le plaho. Toliko bolj pa naletiš zopet in zopet na dunajske izdelke in dočim je stala Nemčija na sejmu zadnjega leta z dvema ali tremi tiskami čisto ponižno ob strani, se čitajo danes pri pregledovanju razstave imena znanih tisk iz Berlina in Breslave, Frankfurt in Lipskega, Essena in Nürnberga, Düsseldorfa in Bielefelda, Ludwigshafna in Zittave. Led je prebit. Tudi neka draždanska eksportna družba za Balkan je izpolnila svoj posebni paviljon. Mali chimborazo z žico prepletenih mišnic te vzpodbuja k filozofičnemu premišljevanju. Poprej je prešerna ošabnost nemških »Spissbürgerjev« zaničevala narode tega ozemlja kot narode, ki tržijo z mišnicami. Sedaj so postale mišnice nemške izvozno blago. Exempla docent! In ako pojde tako naprej z našim obuboževanjem, ko plačujemo dinar že s 25 markami, bomo mi Nemci nekega dne z mišnicami, naloženimi na hrbet, romali po slovenskem jugu, gledali na okna in po slovensko in srbo - hrvatsko klicali: »Mišnice, mišnice, mišlovke!«

Sicer se razdeli slovenska dežela v dve provinci, Ljubljana in Maribor, toda tudi po tem si staro glavno mesto Kranjske vojvodine ne da odvzeti mase s kruha. Možgani gospodarsko naprednejšega jugoslovenskega deželnega dela so tu in ker ni potreba predaleč iztegniti roke, da zagrabijo po italijanski in avstrijski meji, ostane tu vedno važno nabiralništvo trgovine. Predvsem pa pušča Ljubljana s svojo silno izraženo duševnostjo pojme province in 70.000 prebivalcev daleč za seboj. Kajti karkoli je pogumno in kpleto mladih sokov v malem, toda žilavem in po bodočnosti hrepencečem slovenskem plemenu, so se jim tu razvili vršiči in kroge. Samonikli pesniki, slikarji in glasbeniki, uvaževani časopisi, društva in gledališča odpirajo muzej široko pot, tudi neka ekspresionistična revija, »Rdeči pionir« je zažarel. Skupno s sejmom se odvijata retrospektivna razstava slovenske slikarske umetnosti, ki sega daleč v 13. stoletje.

Kaj opravičuje Ljubljano za »Extrawurst«? Pri »Kolovratu« je cviček svetel in golaš oster. V teh starih meščanskih gostilnah z nepogrnjenimi lesenimi mizami pri »Kolovratu« in »Pri bellem volku« in po drugih gnezdih v oblikih dima mnogo prijetnosti. Stari Ljubljančan je ponosen na to, da mesto nima barov, ki so res le prazni kraji ne veselosti, marveč »obrata«, ne zabave, marveč »amusementa«. Toda zelo modri magistrat, slavno policijsko ravnatelstvo ali kdor pri vas sploh določa policijsko uro, ali je res potreba, da se iz nedolžne gostilne meščane požene ta-

ko zgodaj v zakonsko postelj? Ako sedimo v gosto spojenem krogu in pogovoru o umetnosti ali o francoskem vplivu v ilirskih provinciah ali o bodočnosti slovenskega jezika, točno ob 11. se odpro vrata, par rdečih nasitkov se posveti skozi tobakov dim, roka se razvije do službene kape in razlega se gromčea beseda: »Policijska ura!« V zgodnjem jutranjem svitu pa ropota mnogo trdih podplatov po ulicah, katere bo treba še pretlakovati. Delavci in služničad hiti k zgodnji maši pred svojim dnevnim delom. Kajti radi neprestanega dokazovanja protireformacije je Ljubljana eno izmed najbolj katoliških mest krščanstva.

Gorenjska.

Herman Wendel podaja na to svojo ugodno vtiske o naši čaroviti Gorenjski. Gorenjska je velika, ogromna, polna grozečega Veličastva. Pesnik Zupančič primerja njeno kipečo gorovje z razburkanimi valovi, ki so se strdili v skale v svojem vzdigovanju. Imenuje jih »Okameneli zanos domovine«. Bohinjsko jezero, Sv. Duh, Sv. Janez, Bled, Sv. Marija, Brezje. Tržič tiči že čisto pod maso Karavank. Tam vrta in tolče industrija. V Kranju je narodna slavnost. Na odru se gibajo honoracijori, hčere in žene notablov, ki so si nadele staro izumirlo kranjsko deželno nošo, ognjegasnno društvo je postavljeno v vrsto in rdeče garibaldinske srajce Sokolov se odražajo med črnimi sukni in sivimi poletnimi žaketi. Vrši se svečanost. Med govori in živio-klici ter godbo ognjegascev, ki svira vse tri himne, se polaga temeljni kamen za Narodni dom. Zvoki veselih instrumentov se lomijo tudi ob hiši, v kateri je France Prešeren, prvi veliki lirik Slovencev, kot advokat tako zgodaj preminul. Od leta 1849 leži zunaj pod cveticami na domačem pokopališču. Ne daleč od njega ima Simon Jenko svoj kameniti spomenik. Tudi on pesnik in pevec one »Naprej zastava slave!«, ki zveni kot slovenska narodna himna z nebroja usten... V Selcih je slavnost v proslavo dr. Janeza Kreka. On ni nikak krščanski socialc, v tistem izrazitnem smislu kake stranke, ne, on je apostol krščanskega socializma brez vsake utesnitve, zgovoren bodrilc k idealizmu, neumoren vzpodbujalec k delovanju, velik, svoboden, človeški, nepozabljeni človek. Kmečke zadruge, delavske organizacije, rokodelska društva, vse je ustanovil, preobličil in navdal s svojim duhom. V dunajskem parlamentu je naznanil zahteve slovenskega plemena jugoslovenskega naroda, da so ga poslušali kakor brez diha in na Sv. Joštu je vsejal miselsko setev v duše mladih katoliških akademikov. Odkriva se spominška plošča ob udeležbi godbe Orlov in Orlic. V elegantnem govoru dr. Korošca se zrcalijo zasluge njega, ki je umrl pred petimi leti. Slava - klici se razlegajo v Krekovo čast. Vrstijo se govorniki. »Narod, ki nima knjig, ki noče knjig, ne spada v vrsto narodov, ki na svetu kaj veljajo. Brez vina se lahko živi, toda brez knjige se posušimo.«

Dolenjska.

Motto: Cviček, cvička, Der Zwiitschek.

Posetil je Dolenjsko. Prijatelja čara je dolenjska pokrajina, rodovita je in vesela. Iz zelenja na obronkih se svetiljo beli zvoniki in vasi, drevje, koruza, trta, rože in nageljni, sadno drevje, po njivah kozolci, ob cestah gostilne. Pijmo! Tako kliče kategorični imperativ. Na Dolenjskem raste cviček, nikak grand vin, pripravljen za izvoz, marveč pošteno lahko nekoliko kisle vino, svetlo rdeče, ki oživi kri in oveseli duha. Ako ima Dolenjec hitreje noge, ako hodi bolj brez skrbi in živahnijeje kakor Gorenjec in ako nima v žepu smole, na katero bi se nalepili bankovci, za to ne gre zadnja zasluga cvičku. Cvičku sploh, cvičku na drobno, našemu cvičku hvala in priznanje! Posetil je Rašico, kjer se je rodil Primož Trubar, bil je v Laščah, v katerih obkrožju sta se rodila Franc Levstik in Josip Stritar, v Muljavi je zrl na nizki kmečki hiši na napis, da se je tam rodil pisatelj in pesnik Josip Jurčič, klasik slovenskega ljudskega pripovedovanja, graditelj slovenskega romana. Obširnejše omenja njegovega »Descetega brata«.

Bil je še po drugih straneh Dolenjske, pripoveduje celo o višnjegorskem polžu.

Slova.

Prišel je čas ločitve. Minuli so, ož, kranjski dnevi. Hvala ti, slovenski jug, za vso dobroto, toploto in jasnost, ki si jo razsiral razkošno nad mano. Sedaj se vračam, podložen sili, proti severu, proti revni izkravneli domovini, proti hudi, zlo naznanjajoči zimi, proti brezplodnemu delu v samotnem mlinu. Bil sem samo kaznjeneec na dopustu, kajti vsak Nemec vlačil danes za seboj železno kaznilniško kroglico. Dopust je pri kraju. Postanek na Jesenicah. Se zadnji cviček, zadnji golaš, zadnjič še sejem prisrčno v roke dr. Lajovicu, ki je opravljal houeure svoje dežele do meje, in otopno se smehljajoč stopam v vlak. Polno je v njem Jugoslovenov, ki se vozijo veseli, z dinarji v žepih proti ozemlju nizdol leteče valute. Se en zaničujoč žvižg, kolesa potegnejo hrešče in v par minutah nas je požrla tema predora skozi Karavanke. Jelnika vrata se hrumeče zapro za kaznjencem...

Herman Wendel vrši veliko zblifovalno delo. Z ljubeznijo do našega juga tudi hodi med nas in govori odkrito, kakor mu srce velela. Odkritosrčnost visoko spoštujemo. Želimo uspeha njegovemu trudu in skoro naj se vrne nam brez »kaznilniške kroglice«.

Mednarodni ženski mirovni kongres.

Mednarodni mirovni kongres, ki so ga sklicale ženske pretečeni teden v Haagu, se je vršil v duhu predbožnega razpoloženja. Na oficijelni konferenci je govorila glava evropske javnosti, na tem kongresu na srce, ki je povedalo to, kar veli razum. Angleške žene so poslate 36, holandske 30, ameriške 20, nemške 14, francoske 12, ogrske 3, irske 1, norveške 2, poljske 4, švedske 4, bolgarske 2, kanadske 1, avstrijske 4, belgijske 4, ukrajinske 3, češke 5 in italijanske 1 delegatko. Nemške delegatke so takoj začetku izjavile, da hočejo nastopati v vprašanjih pacifizma skupno z delegatkami češke narodnosti. O mirovnih pogodbah se je na kongresu razpravljalo s stališča vojne, miru, financ in psihologije. Mir mora temeljiti na dobrih medsebojnih odnosih in spoznavanju posameznih narodov, na skupnih interesih in spoštovanju pravičnosti, ki je izraženo v pogovoru naših pradedov: »Proti dobremu sosedu ni treba ograje.« Češka delegatka Plaminkova je naglašala, da je izhod iz današnjega egoizma mogoč edino na način, ki ga premagamo najprej sami v svoji rodbini. Ko govorimo o neomajanosti mirovnih pogodb je dejala Plaminkova, spominimo se, da je minilo letos 250 let, ko je na Holandakem umrl eden največjih pacifistov, Komensky, ki je do konca svojega življenja vztrajal v veri, da bo zmagala ideja pravičnosti in miru med narodi, spominimo se tudi, da je westfalski mir pogazil svobodo njegovega naroda za 300 let. Čehi so pričakovali svobodo 100 let, Slovaki še dalje, Češke ženske ločejo delovati se pacifizem pod vplivom teh spominov in z odločnostjo, ki bo povzročila, da ne bo preteklo niti 30 let, ko bo zmagal duh bratstva med narodi. Kongres je sklenil prenesti takojimenovano počitniško pacifično šolo za prihodnje leto v Luhačovice na Moravskem.

Razne stvari.

Clemenceaujev dvojnik. Georges Clemenceau je v Ameriki doživel, da ni več tako popularen kot nekoč. Stari državnik je bil vedno ponosen na svojo priljubljenost in rad pripoveduje anekdote o sebi. Ena teh najmlajših je sledeča: Clemenceau se je sprejel na Parizu in to je bilo kratko pred njegovim odhodom v Ameriko ter se pri tem živahno zanimal za cene živlilov. Vprašal je neko tržno prodajalko koliko stane zvezek špargeljev. Ženska je odgovorila: »50 centimov.« — »Predrago!« je rekel Clemenceau: »Praviljen sem dati 50«. Ženska je starega gospoda pogledala in končno izjavila: »Dobro, imetje špargle za 50 centimov, ali zato, moj starček, ker ste dobremu mojemu Clemenceauju tako zelo podobni.«

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti PALMA kaučuk potpealnike in potplate

Okroglega lesa

posekanega, večjo množino proda GLIN-
SKA CERKVENA PODRUŽNICA. Več
pri Vodniku, Podutik. 11409

Kanarčki

pristni haroarji,
dobri pevci, se po
nizki ceni pro-
dajajo.

Franjo Omahna
Ljubljana, Mestni trg 10.

Nadučitelj v pokoju

išče službo oskrbnika na večjem po-
setvu, pisarniške službe v industrijs-
skem, ozir. trgovskem podjetju ali
drugi primerne službe. Ponudbe pod
T. Schuler, Rakek 63a. 11189

Oprava

za gospoško sobo (Herrenzimmer)
z zeleno baržunasto garnituro
vred, nadalje 2 elektr. lestence, 2
kopalni banji in 1 kopalna peč je
na prodaj pri JOS. TRIBUCU,
Glince 37. 11214

Prodaja polnojarmenika.

Polnojarmenik rabljen a v jako dobrem stanju se, proda za-
radi nabave specialnega jarmenika, 700 m.m., z 2 hlobov-
nima vozovoma, franco vagon.

ALOJZIJ PLAUSTEINER
SV. JURIJ OB JUŽ. ŽEL.

PRVOVRSTNO BRIVSKO IN TOALETNO MILO

Bremo za kožo, kolinsko vodo, toaletne in briv-
ske potrebščine ter potrebščine za maskiranje
priporoča PARFUMERIJA „STRMOLI“, LJUB-
LJANA, Pod Tranco št. 1.

Specialitete: Porodne opreme.

Opreme za novorojenčke.

Perilo za dame in otroke

priproste in najfinejše kakovosti izdeluje najceneje
tvornica M. Aléšovec
Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1.

Raznovrstno perilo vedno v zalogi.

Priliko za božična darila.

Telefon 247.

Telefon 247.

Najboljši

OVOJNI PAPIR

znamke „Natrold“

Konceptni, barvasti, rotacijski in pergamentni
papir, vsakovrstne merkantilne kuverte nudi
po najnižjih dnevni cenah tvorniška zaloga

Ljubljana **A. Lampret** Krekov trg 10.

Lisičje kože

in kože vseh vrst divjačin kupuje

L. ROT, krznarstvo

Ljubljana, Gradišče, štev. 7.

Izdelava, strojenje in barvanje kožuhovine.

Prvi in najstarejši strokovno tehnični
atelije za črkoslikarstvo

Pristou & Bricelj

Šelenburgova ulica 7. Ljubljana Aleksandrova cesta 1.

Specialista v izvrševanju
steklenih napisnih firm.

— Slikanje grbov po predpisih. —

Izvršitev točna, okusna in precizna

— v najmodernejšem žarganu. —

Vesele božične praznike in srečno novo leto 1923

Želi

1923

vsem svojim cenj. odjemalcem in prijateljem

obitelji Olupova

trgovina in gostilna pod Tranco, Ljubljana, Stari trg 1-2.
Istočasno priporoča iz svoje gostilne pristno štajersko in dolensko vino, katero
se toči čez ulico po 2 kroni ceneje za praznike. 11321

Prosto stanovanje, trgov. lokali, skladišča itd.

takoj na razpolago kupcu velike skoraj nove stavbe. Hiša se na-
haja ca. 500 korakov od ljubljanske električne cestne železnice.
Potrebni kapital samo 250.000 Din. Ponudbe pod „Selitev 10934“
na upravo Slovenskega Naroda. 10934

MARASKINO MORPURGO

Časica tega delikatnega likerja je nepopisen užitek!

Priporočamo!

COGNAC DALMATIA MEDICINAL in druge izbrane
likere, žganja, ekstrakta in sirupe.

PRVA ODLIKOVANA DALMATINSKA PARNA
DESTILACIJA

V. MORPURGO, SPLIT

Zastopnik: Adolf Kordin, Ljubljana, Beethovnova 9.

Lepa

vsakovrstna kožuhovina kakor:

darila

lepe alaska boe, otročje garniture
za božič!

Imam v zalogi po najnižjih cenah.

krznar **ELIGIJ EBER** krznar

Kongresni trg 7. LJUBLJANA Kongresni trg 7.

Josip Stupica

Jermerar in sedlar.

Velika zaloga različnih voz in
osebni sani ter konjskih oprem

Auto garaže

Auto garaže

Ljubljana, Slomškova ulica štev. 6.

Najboljše in najtrpežnejše blago kupite pri Oblačilnici za Slovenijo i. z. z. o. z. v Ljubljani.

Oglejte si njene zaloge

Prodajalne na drobno

so v Sirkarjevi ulici št. 5. in v hiši „Gospo-
darske zveze“ na Dunajski cesti.

Glavno skladišče

je v Ljubljani v „KRESIJI“ Lingarjeva ulica
štev. 1. I. nadstropje.

Podružnica v Somborn (Bačka), Aleksandrova ulica štev. 11.

Velečastitemu gospodu tovarnarju

DRAGOTIN HRIBARJU in njegovi cenj. družini

Vesele božične praznike

in srečno novo leto

ČEŠKI NAMEŠČENCI

tovarne kandidov.

„Transformator“

Elektrotehnična tovarna, d. z. o. z.
Ljubljana, Dunajska cesta 7

Izdeluje in popravlja
transformatorje za
vsakovrstne nape-
tosti in toke. Zaloga
motorjev, Bergman-
novih cevi in vseh
elektrotehn. potreb-
ščin. Oprema elektr.
central. Inštalacije.

Na veliko!

Na malo!

Velika zaloga ovirnatih tračkov za okna, navadnih in dvojnatih,
pletene vrvice za okna (Geflochtene Rollläden), pletene ribje
vrvice (Angelschnüre), ribje mreže, bombažne vrvice za
otroške postelje v vseh barvah, trske tačke itd. nudi po nizki
ceni trdka

Ivan N. Adamič

Ljubljana, Sv. Petra c. št. 31.

Telefon št. 441.

CENTRALA:

PODRUŽNICE: Maribor, Vetrinjska ul. št. 20. in Gosposka ul. 3.
Kamnik, Šutna št. 4. 11377

Solidna postrežba!

Nizke cene!

Lokomobili, najmodernejshe konstrukcije v vseh velikostih,
Garniture parnih mlatilnic,
Tračnice za poljske železnice, s 600 mm kolotečne širine, z vo-
zički za prevračanje,
Tračnice za gradbene svrhe in industrijske tirnice,
Plinove in vrelna cevi vseh razsežnosti, črne in pocinkovane,
Kompletne parne žage, polnojarmenik,
Kompletne krožne žage, 13 m dolge,
Ramscheidsko orodje,
Žičniki od 10/20 do 46/120,
Stavbno-konstrukcijsko sirovo železo (grodelj),
Črna in pocinkana pločevina vseh razsežnosti, razpošilja
tako od skladišča Maribor.

Jugoslovansko importno in eksportno podjetje

inž. Rudolf Pečlin, Maribor

Trubarjeva ulica št. 4. Telefon interurban 82.

BERSON

Gumijevi podpetniki

in
podplati

Dobi se po vseh boljših trgovinah z usnjem
ter na veliko prii

Berson-Kaučuk d. d., Zagreb, Wilsonov trg št. 7.

Dobre raznašalce

sprejme z novim letom
„Slovenski Narod“
Oglasiti se je v upravi.

Najlepše darilo za božič so mladinske knjige

Verne, Mojster Caharija — Drama v zraku
Kaj si je izmislil Doktor Oks
Gojar, Prelepa Vasiljica

katere naročite v

NARODNI KNJIGARNI
LJUBLJANA, Prešernova ul. 7

Sprejemeta se

KNJIGOVODJA, zmožen študent in GOSPODIČNA, izurjena strojepiska in stenografinja, perspektivna slovenskega in nemškega jezika za takojšen nastop. — Od lesne stroke imajo prednost. Pismene ponudbe na upravo „Slov. Naroda“ pod „Lesna industrija“ v Ljubljani/11472.

Kakršen gospod tak sluga.

Burka enodejanka iz vojaškega življenja.

Igra se po vseh podeželnih odrih z največjim uspehom.

Dobiva se v „NARODNI KNJIGARNI“ PREŠERNOVA ULICA, V LJUBLJANI.

Dr. Ing. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir in mestni stavbenik

Ljubljana, Gradsko št. 13.

Stavbno podjetje in tehniška pisarna za beton-ske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo in vsakovrstne visoke stavbe.

Izvršitelj. — Projektiranje.

Kdor hoče piti dobro vino, ta naj obišče gostilno **RAZEM NA ZABJEU ST. 3.** Tam se toči najboljši cvček iz Kriške gore in bela iz Slov. goric. Dobra primorska kuhinja; vsak petek polenovka in kraški štruklji, ob nedeljah tripe, krvave in mesene klobase. 11421

Gospodjicu

inteligentna, ugodno vanjilna, marljiva (18—24 god.) koja posjeduje dobar značaj te plemenito srce, želi upoznati bolji gospodina, inteligentna, vrlo solidan, sa dobrom eksistencijom. — Na miraz ne reflektira. Cj. referencu na upravo „Slov. Naroda“ pod: „11353“.

TRGOVINA
prvovrstnih dalmatinskih vin in
olivnega olja
na drobno in debelo
BUJAS I DRUGOVI
Vič št. 149

Prva špecialna trgovina
z rokavicami in parfumi
nudi:

za božična darila

vsakovrstne zimske rokavice iz usnja, podložene z volno, s kožuškrom, ter volnene in tricot rokavice.

Nadalje vsevrstne vsebarvne zimske in flor, svileni flor ter svilene nogavice.

Najfinjši pristni francoski parfumi. Najboljše vrste kolinske vode.

Eau de Cologne
O. Bračko, Ljubljana.
Dunajska cesta šte. 12

Proda se

paica čiste voljčje pasme, 3 mesece stara. Naslov pove upr. Sl. Naroda. 11383

Vila

z obširnimi vrtni v Ljubljani, jako solidno zidana, zgrajena leta 1914, se proda. Naslov pove uprava Slovensk. Naroda. 11481

Proda se hiša

na zelo prometnem kraju za kako obrt, sraven je tudi nekoliko sadnega vrta, po nizki ceni. Poizve se v gostilni Križ v Sp. Siški. 11425

Proda se

stavbeni prostor, parceliran na 6 parcel, po ugodni ceni. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 11432

Gostilna

s posestvom se proda v Teznu št. 38 pri Mariboru. Informacije daje g. Podlipnik v Teznu. 11424

Okrajni zastopniki

se sprejmejo za sledeča mesta: Kranj, Radovljica, Kamnik, Kočevje, Logatec, Slov. Gradec, Brežice. Stalna plača in provizija. Ponudbe na Francosko zavarovalno družbo L'Union, Ljubljana, Sv. Petra cesta 33. (dvorišče). 11430

Kletarska zadruga Maribor, r. z. z. o. z.

išče spretnega zastopnika za razpečevanje vina lastnega pridelka v sodih in steklenicah.

Priloporočamo

„KOLINSKO CIKORIJU“

Veseli Božič!
MIHAEL PETERNEL
LJUBLJANA, Sp. Siška

Ženitna ponudba.

V svrhu takojšnje ženitve se želim seznaniti z mladenco čedne zunanjosti, eventualno tudi vdovo do 40. leta. Prišel sem iz Amerike, kjer sem bil poslovodja manufakturne veletrgovine. Star sem 28 let in razpolagam s kapitalom 300.000 dolarjev. Nameravam ustanoviti veletrgovino, zato bi se rad seznanil z dekletom, ki ima veselje do reda in dela. Cenj. ponudba, če mogoče s sliko, katere se na zahtevo vrne, pod „Tajna sreča/11395“ na upravo „Slov. Naroda“.

Slike z naše rivijere.

Spisal Ivan Podržal.

Cena 3 Din.

Dobiva se v „Narodni knjigarni“ in drugod.

Iščem mesto

kot hišnik, v slučaju ohenem tudi kot uradni sluga samo v Ljubljani. Sem oženjen in brez otrok. Poštenost in vestnost gotova. Dopisi pod „Hišnik—11426“ na upravo Slov. Nar. 11426

K. Jurman

optik — specialist

Selenburgova ul.

Sukno

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

A. & E. Skabernè Ljubljana, Mostni trg 10

Elektroinženjer

za večjo elektrarno, po možnosti izvečban tudi v stavbeni in strojni stroki, se išče za daljše nameščenje. Ponudbe pod „Elektroindustrija 11480“ na upravo Slov. Naroda. 11480

Ženitna ponudba!

Ostliničar, 35 let star, v bližini Ljubljane, želi znanja v svoji ženitve z gospodično ali vdovo v starosti 30—50 let s premoženjem. Cenjene ponudbe s sliko ki se vne v navedbo premoženja pod „Božič 1922“, Ljubljana, pošto ležeče glavna pošta. 11483

Trdno zidana in dobro ohranjena enonadstropna hiša v Laškem,

ki ima spodaj za trgovino ali obrt primeren lokal, skladišče in pralnico, v nadstropju pa 3 sobe in 2 kabineta s pritlikinami, se proda. Pojasnila daje notar Avgust Drukar v Laškem, Slovenija. 11362

Za nasekanje pil in rašpel

se priporočam cenjenim kovinarjem, da mi zaupate in z naročili podprete mojo, bivšo Jugoslovansko pilarno. Naročila izvršujem kar najbolje in po primerno nizkih cenah. IVAN FIGAR, pilarski mojster, LJUBLJANA, Sv. Martina cesta 8. 11338

Družabnica (kompanjonka)

za dobro vpeljano mešano trgovino v zelo prometni ulici v Ljubljani se radi obolelosti bivšega družabnika takoj sprejme. — Stanovanje na razpolago. Potrebni kapital 20.000 dinarjev. — Naslov pove M. ROBIDA, Rožna ulica št. 23, Ljubljana, II, nadstropje. 11414

Sena vsako količino,

najboljše slavonsko-brodsko vrste ter pšenice, ovsene in ržene slame, samo na vagon, 2 vagona rdečega luka, 150 q repičnih kolačev za olje. — Promptna prodaja po nižjih cenah. JAN ŠTUDENT, Staro Petrovo selo, Slavonija. 11400

Fran Kolar,

načelnik finančnega ministrstva v o.

PISARNA za pravne svete in zastopstvo v finančno-upravnih zadevah. ZEMUN, Markovičeva ul. 2—11. Brojavi: KOLAR, Zemun. Telef.: 116. Zastopni in posreduje v finančnih in upravnih zadevah pri vseh ministrstvih, uradih, oblastih in konzulatih, kakor pri: prošnjah, pritožbah, sporih in kazenskih carinskih zadevah, davkih, monopolih, trošarin, pristojbinah, koncesijah, vizumih, opcijah, državnih dobavah itd. 11372

Proda se takoj

oprava za trgovino.

Poizve se v upravi „Slov. Naroda“ 11419

Na stanovanje in hrano

se sprejme dijak nižjih razredov srednjih šol. — Naslov pove uprava „Slov. Naroda“ 11442

Iščem sobo

v priliki ali prvem nadstropju za trgovsko pisarno. Obvestila na upravo „Slov. Naroda“ pod „Trgovska pisarna/11378“

Vpokojen orožnik

išče službe kot pisarniška moč, ozir. pri kaki večji tvrdki kot skladišnik, vratar ali slično. Ponudbe na upravo „Slov. Naroda“ pod „OROŽNIK/11412“.

Boljši gospod išče od 1. januarja dalje prvovrstno domačo hrano

proti dobremu plačilu. Ponudbe pod „DOBRA HRANA 11413“ na upravo „Slov. Naroda“.

Proda se

lepa, nova hiša s tremi sobami, kuhinjo, shrambo, vrtni in dvoriščem blizu kolodvora Brežice. — Kupec ima stanovanje talaj na razpolago. — Cena 145.000 dinarjev. Naslov pove uprava „Slov. Naroda“ 11476

Na prodaj

HIŠE, VILE, STAVBNE PARCELE, POSESTVA, GRASČINE, VODNE MOCI, TOVARNE itd. Pojasnila daje: FRANC SCHAETEL, konces. posredovalec, Mostni trg 18/1. 11474

Išče se gospodična,

samostojna, prva moč, vajena knjigovodstva, slovenske in nemške korespondence in strojepisja. Mesto je stalno in v Ljubljani s 1. januarjem 1923 ali malo pozneje za nastopiti. Ponudbe z navedbo doseganja službovanja pod „VELETRGOVINA 11473“ na upravo „Slov. Naroda“.

Ova rezalna stroja

za glavnike (švicarskega izvora), še popolnoma dobra, z vsem potrebnim orodjem za glavnice, se prodasta. Vpraša se pri g. M. TRETTLER, Slovenjgradec, št. 62.

Dobičkanosno!

Podjetja, industrija brez konkurence, se da takoj v najem, eventualno se proda radi preselitve. Pojasnila daje anonimna družba „Alma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 11392

Kupim

dve ali tri kuhinjske mize, veliko stalo za posodo, kuhinjsko kredenco, pisarniško omaro, stole, omare za obleko in veliko omaro za perilo. Vse le v najboljšem stanju. Ponudbe na petarno JENKO, Ljubljana, Gospodarska cesta. 11429

Uradnikom in vpokojencem

se nudi dober postranski zaslužek z nabiranjem novih zavarovalcev. Prav posebne uspehe dosežemo lahko oni, gospodje in dame, ki imajo mnogo znanstva. Ponudbe sprejema francoska zavarovalna družba L'UNION, Ljubljana, Sv. Petra cesta 33 (dvorišče). 11477

Garantirano popravljani

LOKOMOBILI

PROMPTNO SA STANICE

ZAGREB i LJUBLJANA

WOLF — LANZ

HP	
1906	12/20
1912	15/25
1908	17/27
1917	17/31
1913	18/35
1917	20/33
1918	22/35
1912	24/40
1917	26/35
1910	28/52
1911	28/45
1912	30/45
1919	31/49
1916	38/57
1910	35/57
1920	40/60
1911	47/72
1919	48/70
1916	50/70
1913	55/82
1912	70/85
1909	70/96
1914	70/110
1909	85/120
1913	90/125
1914	100/130
1909	110/150
1914	130/180
1908	145/195
1921	170/235
1917	260/330
1916	350/420

Popolnoma tvorničko nove

LOKOMOBILE

WOLF — LANZ

HP	
26/35	
38/57	
40/65	
48/70	
50/80	
60/90	
65/95	
70/110	
100/140	
170/235	

Vršči i samohodni lokomobili.

Lokomobilotlovi.

Jednogiđinje tvorničko jamstvo.

Prvorazredno generalno popravljani. Savjesno iskušani.

Loženje svakim gorivom.

BRAČA FISCHER

D. D.
ZAGREB
Pantovčak 5.

Ova dijaka (srednješolca)

išče stanovanje in hrano v bližini Obrtni šole s 1. januarjem 1923. Ponudbe na upravo „Slov. Naroda“ pod „NOVO LETO 11415“

Proda se

skoro nov Singerjev šivalni stroj, dve postelji in popolnoma nov damski plašč. Naslov pove uprava „Slov. Naroda“ 11380

Kupijo se

z dokazom legitimacije stara tudi pokvarjena dvokolesa, motorji, pisalni i šivalni stroji. P. Batelj, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 10567

Abadie

cigaretni papir in stročnice z novo benderolo monopolne uprave se dobi zopet pri glavni zalogi A. Lampret, Ljubljana, Krekov trg 10. Istočasno se dobi tudi konceptni in ovojni (Pack) papir.

Restavracija in kavarna „ZVEZDA“ z vinsko kletjo

Cenjenemu občinstvu naznanjava, da sva z današnjim dnem otvorila pod restavracijskimi prostori najokusnejše opremljeno in moderno urejeno

VINSKO KLET

Točijo se najboljše ljetomerske, završka, sromeljsko-bizeljske in dolenske vina, na razpolago so vedno mrzla jedila, topli prigrizki in delikatesa. Dobivajo se tudi vsakovrstne slaščice izborne kakovosti. Otvorila sva istočasno tudi popolnoma na novo urejeno kegijšča. — Za obilen obisk se priporočata

V Ljubljani, dne 23. decembra 1922

FRAN in ROZI KRAPEŽ

Delniška glavica:

K 60.000.000-

Podružnice:

Novomesto, Maribor, Rakek, Slovenjgradec.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Rezervni zakadi:

okrog K 10.000.000-

TELEFONI št. 146. 458.

Brzojavke: TRGOVSKA.

DAMSKI MODNI SALON TEODOR KUNC

LJUBLJANA, Beethovnova ulica štev. 9

se priporoča za izvrševanje angleških, kostumov, plaščev, bluz in francoskih toalet ter vseh v to stroko spadajočih del.

Gradbeno podjetje
ing. Dukić & drug
Ljubljana, Bohoričeva ulica št. 20.
se priporoča za vna v ta stroko spadajoča dela.

K 3.900—
Crepe de Chine obleke v vseh barvah.

Plašči, volnene in svilene obleke, bluže.

po natančnem naročilu se pošlje tudi po pošti.

Znižane cene!

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA
nasproti glavne pošte.

Razno perilo
za dame, gospode in deca priporoča trdka

A. & E. Skaberné Ljubljana, Mestni trg 10

Olivno olje

garantirano čisto brez vsake primesi pošilja proti plačilu po pošti ali železnici v pločevinastih posodah Adam Pestorič, Železnika (Boka Kotorska). 9848

Trstje za strope izdelujem z najmodernejšimi stroji in iz najboljšega materiala ter dobavljam v vsaki množici po najnižji ceni.
I. Jugoslovanska tovarna Bakula
Jos. R. Puh, Ljubljana,
Gradaška ulica 22. Telef. 331

Diojačino

n. pr. srne, zajce, fazane, jerebice, divje race, sloke itd. v vsakem času po najboljših cenah kupuje E. VAJDA, veletrgovina z divjačino in perotnino, Čakovec, Medjimurje. Brzojavni naslov Vajda Čakovec. Internurb. tel. 59.

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica

IVAN BRICELJ, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvrištev točna, cene zmerne. 1001

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta štev. 8.

Krovec, stavljal, samostojni in okrasni klepar instalacija vodovodov.
Naprava strojevodov. Kapilike in klesane naprave.
Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

Trgovina z železnino

„pri Zlati lopati“
Eriavec & Turk
(proji Hammerachmidt)
Ljubljana, Valvazorjev trg 7
nasproti križevniški cerkvi.
Zaloga cementa in karbida.

Velika zaloga klobukov in slamičnikov se dobi pri

Franc Cerar

tovarnar v Stobu pošta Domžale
Prevzemajo se tudi stari klobuki in slamičniki v popravilo pri Kovčevič i Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5.
Sprejemanje v sredo.
Zaloga v Celju Gosposka ul. 4

ADRIA

acao
surfine

SALAMA

prve vrste
sveže blago
povsem zrela

dobiva se
povsod

I. hrv. tovarnica
salame, sušenega
mesa in masla
M. Gavrilović
sinovi. d. d.
Petrijaja.

Feliks Povše

Klavirje
uglašuje in popravlja
solidno in točno
ter gre tudi na
deželo.
Ljubljana
Tržaška c. 43

Božična darila

pri
A. Sinković ml. K. Soss
LJUBLJANA, Mestni trg 19.

KOLESA

Vam prenovi in strokovno shrani

preko zime

ob malenkostni pristojbini trdka

J. GOREC, Gosposvetska cesta 14

Največja zaloga vsakovrstnih
oblek za gospode, dame
in otroke

ŠELENBURGOVA ULICA 3
NA VOGALU KNAFLOVE ULICE

GRIČAR & MEJAČ
LJUBLJANA

Automobili

Kolesa

Pnevmatike

Prednaznanilo.
Trdka

J. Gorec

otvori

v februarju poleg svojih dosedanjih prostorov

nove prodajalne prostore

v palači

Ljubljanske kreditne banke.

Motocikli

Deli in oprema

Garaža

Božična in novoletna darila.

Vsakovratno preproge v
raznih velikostih, kakor
tudi na metro. Bogata iz-
bira zastorov, barvnatih
in belih. — Posteljno pe-
rilo, rjuhe brez šiva,
gradl za žimnice in bla-
zine, nanking za pernice,
flanelaste in volnene
odeje, dalje šivane odeje
iz kleta, kretona, volne
in svilne. — Različni bel
in barvnati namizni prtli,
kakor tudi garniture za
6 in 12 oseb, platnene in
frotir brisače itd.

Različne suknene, volne-
ne in svilene blage za
damske obleke v zelo be-
gati izbiri, dalje perline
blage za bluže, predpas-
nike in domače obleke. —
Črne in modre suknje za
najnovejših vzorih za
salonske, premenadne in
športne obleke, površ-
nike, pelerine in zimsko
suknje. — Vsakovratni šif-
toni, batisti in cefirji za
spodnje perile, in sicer
od najcenejše do najfi-
nejše vrste. — Svilni in
volneni šalji, ogrinjalke,
robeli itd.

Perile za dame in gospo-
de, izgotovljene iz najfi-
nejšega šifona, batista in
cefirja. Otroško perilo za
dečke, deklice in dečenč-
ke. Predpasniki iz kre-
tona in kleta, bluže iz
svilne in etamina. Največ-
ja izbira frotirskih volno-
nih in svilenih negavic,
dokolenic in gamaš. Pa-
tentne negavice vseh ve-
likosti, vsakovratne triko
in glase rekavice za da-
me in gospode, evratniki
in kravate. Razne majice,
sviterji, športne perile
itd.

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA, Mestni trg 10.

Ustanovljeno

C. J. H.

galoše hlače
sviter čepice
gamaše brisače
rekavice modrič
steznike dokolenke
nahrtnike šepne robce
močne srajce perje in puh
snežne čevlje vezene robce
vezeno perilo svilnate robce
povojn. gamaše kopalne plašče
damske jopice jutranje čepice
volnene jopice volnene čepice
otročje obleke ovrtnike, manšete
gumbe za manšete
batistasto perilo flanelaste srajce
naramnice, podveze predpasnike za dame
športne potrebščine volnene trikot - krila
volnene trikot - hlače moške volnene jopice
otročje Telra - perilo fine otročje vozičke
moške športne čepice svilena spodnja krila
kuhinjski predpasniki velika izbira kravat
volnene in svilene šale pristno Jäger-jevo perilo
cele opreme za novorojence predtiskarija za ročna dela

C.J. Hamann, Ljubljana, Mestni trg 8

Objava.

Mestna hranilnica ljubljanska nazna-
nja, da valed dovoljenja nadzorstvene obla-
sti sprejema poleg hranilnih vlog na knji-
žice, katere od 1. januarja dalje obrestuje
po čistih

5%

tudi vloge v tekočem računu,
ki jih obrestuje proti odpovedi tudi
višje. Kakor za vloge na hranilne knji-
žice, jamči tudi za vloge v tekočem
računu mesto Ljubljana z vsem svojim
premoženjem in vso davčno močjo.

Stanje hranilnih vlog
320 milijonov kren

Mestna hranilnica ljubljanska
Prešernova ulica št. 3

IGN. ŽARGI
„Pri nizki ceni“
Modna trgovina
Ljubljana, Sv. Petra cesta 3.

ŠTEFI MASTNAK
DRAGO ANTOLEK
ZAROČENA
MARIBOR, dne 26. decembra 1922

Gospodična
podjetna in zanesljiva voditeljica trgovine, z dolgoletno prakso. Želi primernega mesta bodisi v mešani trgovini, bodisi v galanteriji, najraje v mestu. Prevzame pa tudi v najem ali na račun. Ponudbe pod „Dobra moč“ 11379 na upravo Slov. Naroda.

Knjigovodja
prvotna moč se sprejme proti dobri plači in prostemu stanovanju. Samostojni korespondenti s znanjem slovenščine, srbohrvaščine in nemščine imajo prednost. Nastop službe po možnosti kmalu. Ponudbe na naslov Vinko Majdič, valjični mlin v Kranju. 11418

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želita vsem cenjenim gostom in prijateljem
Ivan in Rozi Hercog
Restavracija pri Levu

Trgovski pomočnik
mešane stroke, starejša moč, samostojen kalkulanti, dobre reference, se išče za na delo. Nastop takoj ali 1. svečana. Cela oskrba v vseh istotam se sprejme. Njenka boljša kmetijske hiše. Ponudbe „Jodra“, Velenje. 11396

Velika dvorana
v Mariborskem gradu se da v najem. Zelo pripravna za razstave in trgovska podjetja. Ponudbe na lastnika grada M. BERDAJS, Maribor. 11998

50 do 100 tisoč dinarjev

bi rado na posodo prvotno podjetje proti dobremu obrestovanju. Varnost prve vrste. Ponudbe pod „Dobro naložen kapital 11431“ na upr. Slov. Nar.

Restavracija
„Pri roži“
Ljubljana, Židovska ulica 6
se priporoča ob praznikih.
Amalija Schmidt.

Iščemo
več prvotnih delavcev za izdelovanje usnjenih gamaš.
Ponudbe na „Rekord“ industrija kožne robe u Varazdinu.

Priporoča se tvrdka
Ferenc in Fuchs
stavbeno in galanterijsko klesarstvo
Ljubljana, Mirje št. 2

Podjetje za izvrševanje lesnecemne strehe, kritje z „Rubersit“ ter lepjenim papirjem. — Napeljava strelovodov. — Prvotna in hitra izvedba konkurenčne cene! 11479

AUTO
najnovejšo vrsto, z dvema sedežema, skoraj nov, se prodaja za 43.000 Din.
Dopise pod „AUTO/10947“ na upravnishvo „Slovenskega Naroda“.

Soho,
prazno ali meblirano, išče čez dan odsotna gospodična.
Ponudbe na: CIUHA & JESIHI, Stari trg 1. 11213

Režna prilika!
Strokovnjak v vzdrževalni, lesni in polji deli stroki išče sodelavce s parstvom kromami. Pojasnila daje L. Vasič, trgovec, Sv. Florijana ulica 37.

Lepa stavbena parcela
se prodaja ali da v najem, ker je tudi pripravna za skladišče. Ponudbe pod „Ugodna lega v mestu 11257“ na upr. Slov. Naroda. 11257

RAZPOSILJAM PRISTNO domačo ajdovo moko,
prosto postaja Dolnja Lendava od 50 kg naprej vsako množino. Peter OSTERC, paromlin Beltinci (Prekmurje). 11188

Išče se strojni inženjer
za večje industrijsko podjetje. S prakso imajo prednost. Ponudbe pod „INDUSTRIJA 500“ pošto ležečo Ljubljana. 11178

Oglje bukovo
vrste se prodaja vsako množino. — Srebotnjak, Kolodvorska ulica 31.

Stavbenik
s koncesijo in dolgoletno prakso išče družabnika iste stroke s kapitalom v svrhu ustanovitve gradbenega podjetja. Ponudbe naj se pošljejo na Evgen Cigolj, graditelj, Zagreb, Prilaz 12. 10272

Ribolov
Gračina Boštanj bode lastni ribolov reke Save, desno obrežje, od Trbovelj do mosta v Radečah potom javne družbe v zakup oddala. — Družba se vrši v nedeljo dne 14. 1. 1923 ob 2. uri pop. v restavraciji gosp. Franca Ivančič v Zidanem mostu. 11324

Veselo božične praznike in srečno novo leto
Eržen
slastičarna, Kongresni trg 19 Ljubljana.

Vsakovrstni vozovi združenih obrtnikov
stalno v zalogi pri Martinu Mali, sedlarju in kcarju avtomobilov v Dolnjah. Vsako prvo in tretjo sredo v mesecu v Ljubljani na Američevem trgu (St. Peterski most). Sprejemajo se popravila in v zameno. 10654

Proda se takoj posestvo z novo, krasno zidano vilo,
z velikim vrtom v Ljubljani. Stanovanje kupcu na razpolago. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 11417

Lesalni salon za dame
O. Fettich - Frankheim
Ljubljana, Kongresni trg 19.

El. massage lica — Mankure
Barvanje z l' Oreal Mienne
Izvršujejo se vsa lasna dela
Parfumerija.

Vesele božične praznike!
želi vsem svojim cenj. odjemalcem

Drago Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3.

Družba „Tribuna“ Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telef. 220
Prodaja bukavih drv
na debelo in drobno, žaganje drv delava na dom. 10144

Majevičja izbira
različnih pletenin, majic, nogavic in rokavic pri tvrdki
A. & E. Škaberne Ljubljana
Mestni trg 10

Zaloga pohištva
izdelava vseh vrst blazin, žimnic, perane, divanov, otmari in vsa spadajoča tapetniska dela po najugodnejši cenah. V zalogi imam tudi m. r. travo. Peter Kobal, zaloga pohištva in tapetniska delavnica, Kranj. 10784

Velika izbira otroških vozčkov, dvočkolov in šivalnih strojev poceni.
F. RATJEL, LJUBLJANA, STARI TRG 28
Sprejemajo se v polno posodo in enajstvolno s opojem in posiljanjem dvočkolov, otroških vozčkov, šivalnih in ročnih stroj.
„TRIBUNA“
Tovarna dvočkolov in otroških vozčkov v Ljubljani, Karlovska cesta 4 — Frančiška ulica 1.

Pozor, trgovci!
Za sestavo bilanc, ureditev trgovskih knjig in računov ter druga podobna dela se priporoča perfektni knjigovodski bilančnik. Gre tudi na delo. Ponudbe od „Bilančnik 9652“ na upravo Slov. Naroda. 9652

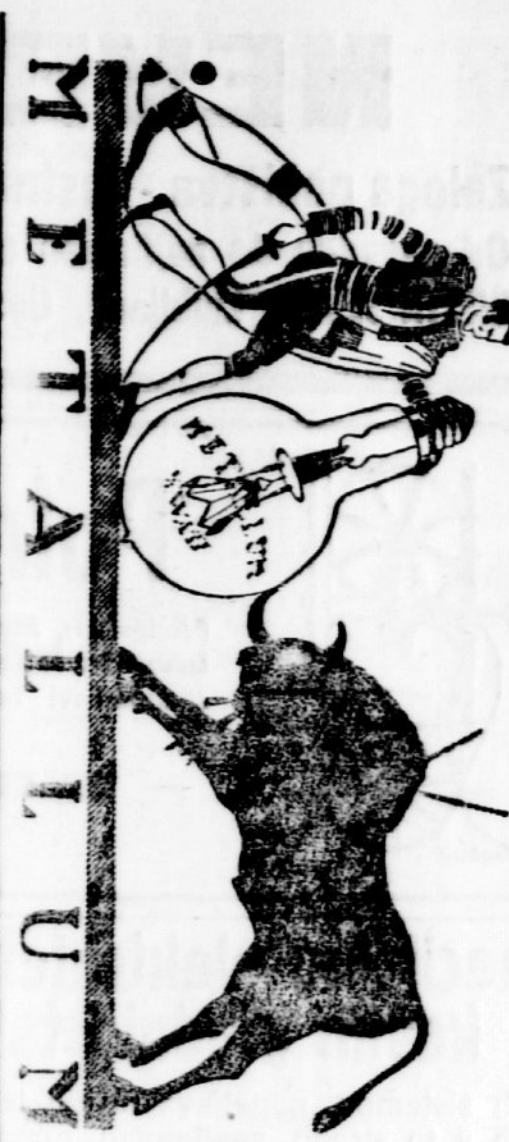
Samostojni krojači
trezni in zanesljivi, dobro izvežbani (tudi z deželice) dobijo za stalno proti kavčiji razno konfekcijsko delo na dom. Vpraša se v Ljubljani, Emonska cesta 8-1 v pisarni. 10991

Vila na prodaj.
Ima pet sob, klet, verando, balkon, posrskano poslopje, sadni vrt in vrt za zelenjavo. — Krasna lega. — Od pljuške gimnazije samo pet minut oddaljena. Stanovanje na razpolago. VICAVA PRI PTUJU ST. 10. 11247

DVOKOLESA
mali motorji, otroški vozčki, šivalni stroji in pnevmatika najceneje.
„TRIBUNA“ Ljubljana
Karlovska cesta 4

Za prevažanje tovorov z avtomobili
po zmernih cenah se priporoča Jugo-Avto, d. o. z., Ljubljana. Telefon št. 236. 10928

BONACEV
BELEZNI KOLEDAR
1923
se dobi v vseh večjih trgovinah s papirjem ali direktno v tovarni
— I. BONACEV sin, LJUBLJANA, —
Cena 15 D. S pošto 18 D.
Ta tedenski koledar se priporoča občinskim in drugim uradom, obrtnikom in prava nikom, ker je kras vsaki sobi ali pisarni, praktično sestavljen — in tiskan na lepem — papirju. —

Perje in puh

G. J. Hamann, Ljubljana. 11135
G. F. Jurasek
agilovatelj glasovirjev
v Ljubljani
Wolfova 12.

zvršujem uglaševanja ter popravila glasovirjev in harmonijev specialno strokovno, točno in ceno

Prva jugoslov. barvarija, krznarstvo in strofarnica
P. Semko, Ljubljana, Glince 230
Je otvorila delavnico in prodajalno v **Križevniški ul. 7.**

Stavbno in portatno mizarstvo — JOSIP ŠENICA,
LJUBLJANA, Dunajska cesta, Za Bežigradom št. 6
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. 10918

kava
Prava turška električno pražena in mleta
zajamčeno popolnoma čista in odlikovana z zlato kolajno, se dobi vsak dan sveža najceneje samo pri tvrdki **Jovo R. Jovanović, Tuzla (Bosna).** Razpošljamo v poštnih zavetkih od 5 kg naprej po povzetju. 3043

Anton Šimenc

Priporoča slav. občinstvu vse domače najboljše ščetarske izdelke na drobno in debelo. — Trgovina: Resljeva cesta 2.

Ljubljana strojopisalnica

Generalno zastupstvo

AMERICAN KONDOR COMP
ZAGREB
Ilica 18 Telefon 5 — 05

Najkoristnejše
božično darilo je mali
UNDERWOOD in ERIKA
PISALNI STROJ
THE REX CO.,
Ljubljana, Gradišče št. 10.
Telefon št. 268.

Najbolj varno naložite Vaše prihranke pri
Mestni hranilnici v Mariboru

ker jamči za vloge mesto Maribor z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo, ker ima posojila vknjižena na prvem mestu na posestvih in hišah in ima največjo in najlepšo palačo v Mariboru.

Mestna hranilnica je pupilarno varen denarni zavod, pri katerem nalagajo siroftinski denar sodišča: Maribor, Gornja Radgona, Murska Sobota in Dolnja Lendava. Istotako tudi morebitne pologe okrajna glavarstva. Hranilnica podpira s posojili zlasti kmetstvo prebivalstvo in male obrtnike proti jako nizkim obrestim in si je pridobila med ljudstvom toliko zaupanja, da so hranilne vloge v času po preobratu narastle od 38 na

75.000.000 kron

Od 1. januarja 1923 dalje bode obrestovala hranilne vloge po 5 %, večje in stalnejše pa po dogovoru tudi višje.

Štastne a veselé Vánoce!
preje vsem ct. zákazníkům

Izvanredno popravljeno LOKOMOBILI

promptno sa stanice Zagreb i Ljubljana

Wolf	HP	Wolf	HP
1908	10/20	1914	62/60
1908	15/25	1920	70/100
1917	20/32	1913	85/120
1912	24/40	1912	100/150
1903	30/50	1909	130/150
1930	40/60	1908	150/200
1921	54/75	1916	357/480
Lanz	HP	Lanz	HP
1912	10/20	1916	50/70
1912	15/25	1921	60/90
1917	20/30	1914	70/110
1918	22/35	1909	85/120
1912	26/42	1913	100/130
1912	34/49	1921	170/235
1914	38/57	1910	260/330

Vrščaci i samohodni lokomobili svih veličina. — Lokomobili do 22, 32 qm. — Jednogađšnje tvorničko jarnstvo. Pivovredno generalno popravljeno, savjesno iskušano. — Loženje svakim gorivom.

Brača Fischer d. d.
Zagreb, Pantovčak 5.

Premog in cement

stalno v zalogi pri H. PETRIČ, LJUBLJANA, Dunajska cesta 33. Tel. 366. Skladišče „Balkan“

Naprodaj

Je eno najlepših in velikih posestev v Velikih Laščah na Dolenjskem s vsemi spadalnimi pritlikinami hiše: hlev, klet, vodnjak, kopalna soba, 3 orale sadnega vrta, cvetlični in zelenjadni vrt, 6 njiv, 3 travniki, 7 zaraščenih gozdov, vse v najboljšem stanju. Priložnost za trgovino in gostilno, posebno za lesno trgovino. Za kupca takoj prosto stanovanje s 5 sobami, 2 kuhinje in shrambo. Cena nizka, plačevalni pogoji ugodni. — Natančno pojasni in proda

Jože Plankar, Ljubljana, Dolenjska cesta 5.
NB. Reflektira se samo na resno kupca.

Za božične praznike

prporočamo najkvalitetne rumne

Cognac - Rum, Citron - Rum, Orange - Rum

Kupujemo

rabljene prazne steklenice za konjak vsake velikosti po najvišjih cenah.

„ALEO“ veletrgovina žganja družba z o. z.
Ljubljana, (Kolizej).

Prva jugoslovanska brusilnica mesarstvih in prekajevalstvih potrebščin

Rudolf Grudnik,

Dravljie 51.

pošta St. Vid nad Ljubljano.

:: Sve strojeve ::

nove i rabljene za obradbu

drva, lima i kovina. preše,

aparate za autogensko varenje

itd. dobavlja sa skladišta

„TEHNIKA“, Zagreb, Sudnička ul. br. 1.

Benzinmotori 6 PS

motorne kružne pile za gorivo drvo

motori za sirovo ulje 10, 16, 25, 40 PS

dobavlja sa skladišta

„TEHNIKA“, Zagreb, Sudnička ulica broj 1.

And. Černe

stavbno podjetje

Ljubljana

Linhartova ulica št. 9.

Sv. Petra cesta šte. 23.

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela najceneje in najsolidneje.

Izgotavlja načrte od najpreprostejših do najbogatejših izvršbe.

Prospekti na razpolago.

11333

Engleski kositar,

kositar za lokanje

olovne cijevi kovine za fiskare i ležaje

itd. dobavlja sa skladišta

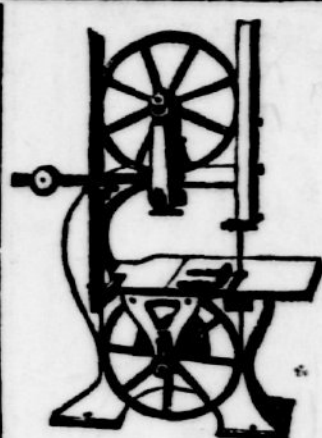
„TEHNIKA“, Zagreb, Sudnička ulica broj 1.

NEVESTE!

Zaloga pohištva - lastna tapetniška delavnica

Od navadne do najfinejšie opreme. — Cene dnevne.

BRATA SEVER, Ljubljana, Gosposvetska c. 13 (Kolizej)

Polnojarmenik

(Voligatter), žagne naprave in stroje za obdelovanje lesa vsake vrste, najnovejšie konstrukcije, dobavi takoj po najnižjih cenah z jugoslovanskega skladišča

— WELKEWERKE, WIEN XIII. —

Breitenseerstrasse 56.

10506

Specijalno elektrotehn. podjetje za strokovno gradnjo telefonskih central

vseh sistemov, napeljava hišnih telefonov in zvoncev. Prevzemanje vseh v to stroko spadajočih popravil. Zgradba električnih naprav visoke napetosti.

Ivan Bogataj

koncesionirano elektrotehnično podjetje

11334

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 30.

Največji davki

katero plačate Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kje nakupujete, zgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poskusite enkrat s ilustriranim katalogom tvrdke N. Suttner, (imetnik Henri Malre), Ljubljana št. 3. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamke „IKO“ iz lastne tvornice v Sviči, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestnice, uhane, namizno orodje, kristna in birmška darila ter vsi drugo zlatino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete kakor: škarije, nože, britve, lasestrižne in brivske stroje, steklorezce, doze za tobak, svečnice in smotke, nažigalce in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:

N. SUTTNER, (imetnik Henri Malre), Ljubljana št. 3.

Čitajte! Kmetje, posestniki! Čitajte!

Niže podpisana naznanjava cenj. občinstvu, da z novim letom otvori tovarno za izdelovanje vseh vrst poljedelskih strojev. Tovarna je opremljena z modernimi stroji, kakor tudi usposlena z izkušeniimi strojnimi ključavničarji, vsled česar sva v stanu izdelovati prvovrstne stroje po nizki cenli. Sprejemava tudi vsa najtežja popravila in druga v to stroko spadajoča dela. Zraven imava tudi dobro vpeljano mizarstvo delavnico, opremljeno z modernimi stroji ter sprejemava vsa pohištvena in stavbena dela za točno in solidno postrežbo, po najnižji cenli.

Sprejemava tudi vsa mlinsko-stavbena dela.

Se vtiudno priporočava

Jakob Pučko & Košta

tovarna kmetijskih strojev

Budina — Ptuj.

Odlikovan z zlato kolajno na mariborski razstavi 22. septembra 1922.

Najboljše

PFAFF šivalne stroje

10 letna pisemna garancija! za rodbino in obri po ugodnih cenah in obrokih priporočila tvrdka

IGN. VOK,

LJUBLJANA, Sodna ul. 7. — NOVOMESTO, Glavni trg.

POTNIKI V AMERIKO, POZOR!

UNITED-AMERICAN-LINES-INC

prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

HAMBURGA-SOUTHAMPTONA in CHERBOURGA-NEW YORK

Vozne listike ter vsa potrebna pojasnila izdaja:

SIMON KMETEC,

zastopnik za Slovenijo,

Ljubljana, Kolodvorska ulica 26

6043

KMETSKA POSOJILNICA

ljubljanske okolice v Ljubljani

naznanja svojim vlagalcem, da

bo obrestovala: 1. januarjem 1923

vloge po

5%

Vaša žena!

Vaša hčerka!

Vaša prijateljica!

imajo vse enako željo ZA BOZICNO DARILLO

dobiti „SVILEN JUMPER“ (temper)

C. J. Hamann,

Ljubljana,

Mestni trg št. 8

— Izvanredno nizke cene! —

„SINTA“

splošna industrijska in trgovska družba z o. z.

LJUBLJANA, Miklošičeva c. 15

Z našega skladišča v Ljubljani nudimo, dokler traja zaloga:

Podkve za konje

„Styria“ kavine mlince

Vile, jeklene, s 4 rogiji, 12“ dolge

Kladiva za gramoz (Schotterschlägel)

Coke za peče, v zabojih po 50 kg

Solnčnice, znamke „Staedler“

„Puch“ kolesa.

Cene zelo ugodne!

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Ustanovljena 1900.

Delniška glavica in rezervni zakladi cca K 150.000.000.—.

Čekovni račun: št.

10.509.

Brzjavni naslov:

Banka Ljubljana.

Tel. št. 261 in 413.

Se priporočila za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Obrestuje vloge najugodnejše.

Prodaja srečke razredne loterije.

Podružnice:

Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Trgovina in industrija vseh vrst medicinskih, kirurških in ortopedijskih aparatov, bandaž, kakor tudi različne pasove za dame, obvezila in zdravstvene potrebščine.

Splošna popravila kakor brušenje, bakrenje, nikljanje in struženje vseh vrst kovin in ostrin.

G. BESEDNIK IN DRUG
Ljubljana, Prešernova ul. 5.

GENERALNA POPRAVILA AVTOMOBILOV.

Predeleovanje in izdelovanje novih karoserij, lakiranje in poniklanje.

Prodaja specialitet:

Steyr avtomobili, angleški B. S. A. motorji in bicikli, francoske Michelin, „Cable“ pnevmatike, ameriški Vacuum olje, mast, bencin in garaziranje avtomobilov. Strokovno solidno delo in zmerne cene.

Jugo-Avto d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

Naznanilo.

Naznanim vljudno, da do preselitve v novi lokal, **Selenburgova ulica 1**, sprejemam vsa naročila za čevlje po meri in popravila vsake vrste, ako ravno čevlji niso pri meni kupljeni ali izdelani, v provizoričnih prostorih, to je **POLJANSKI NASIP 40 II. nadst. (stara kuharica)**, kjer se nahajam z delavnico in zalogo čevljev.

Franc Szantner

Ljubljana,
specialist za ortopedična in anatomska obuvila in trgovec s čevlji.

Uvozna in izvozna trgovina

PETRA JAKIMOVIČA - SKOPLJE

Karodjorjeva ulica 54. — Telefon št. 12.

Največja in najstarejša trgovina s kožami v Južni Srbiji, uvaža in izvaža vse vrste surovih govejih, ovčjih, kozjih, jančjih in kozličevih kož.

Kupuje in prodaja tudi vse vrste zverinskih kož.

Kupuje in prodaja za svoj račun vse vrste domačih pridelkov kakor: žita, opija, makovega semena, sezama in volne.

NAZNANILO.

Tvrdba

PETER KOZINA & K^o.

tovarna čevljev - Tržič, Gorenjsko

je otvorila 20. t. m. svojo drugo lastno prodajalno čevljev na drobno (en detail) na

ALEKSANDROVI CESTI ŠT. 1

Do 1. januarja se prodaja po dosedanjih cenah!!!

Boj'sa hrana

se šteje event. brez večerje. Ponudbe pod „R. P. 11381“ na upravo Sloven. Naroda. 11381

Mlad gospod

drž. uradnik išče poznanja s starejšo gospodino ali vdovo vsled konverzije v prostem času v italijanski. Ponudbe pod „Žirski večeri 11316“ na upravo Slov. Naroda. 11316

Makovo seme

za potice nu. l. po nizkih cenah SEVER & KOMP, Ljubljana, Wolfova ulica 12. 11191

Krojaški pomočnik

želi mesta. Najraje kam na Dolenjsko. Gre pa tudi drugam. Ponudbe s pogoji na upravo Slov. Naroda pod „T. T. 11387“ na upravo Slov. Nar. 11387

Majhno posestvo.

Hiša z 1 in pol jehov (njiva in sadni vrt) na drž. cesti na prometnem kraju se prodaja za 250 dol. Dopisi na upravo Slov. Naroda le do 1. jan. 1923 pod „Priložnost 11386“. 11386

Majhna hišica

z dobro vpeljano trgovino z mešanim blagom, pripravna za samca, v industrijskem kraju na Stajerskem, je naprodaj. Zraven se prodaja ena parcela za zidanje. Cena po dogovoru. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 11394

Prvovrstni delavci

za galanterijska dela se iščejo. Natančne ponudbe s pričevali, zahtevo plače in navedbo referenc na „PELLIS“, Split, Dalmacija.

Vžigalno vrstico

(Zündschnur) z jamčeno sigurno, znamke „Bickford“, nudi najceneje J. Razboršek, Šmartno pri Litiji, letatom na prodaj 5 vagonov lepo suhih bukovih drv.

LOVCI POZOR!

Kupujemo po najvišjih dnevnih cenah: KOZE LISIC, KUN, DIHURJEV, JAZBEČARJEV, VIDER IN DIVJIH ZAJCEV.

Franc Šmalc, Ljubljana,
MARIJIN TRG 1. 11109

FORD Avto

22 HP z električno razsvetljavo in samopogonom v dobrem stanju cene prodaja JUGO-AVTO d. z o. z. Ljubljana. 11254

Vsled razpustitve oddelka se prodajo — dokler traja zaloga

moški navadni čevlji po K 500.—, ženski visoki čevlji po K 450.— in 160.—. Razni luksuzni čevlji po lastni ceni.

H. KENDA, LJUBLJANA, Mestni trg št. 17. 11056

Sprejme se kompanjon

s kapitalom od 150.000 Din za eksploatacijo brezkonkurenčnega rudnika, vzame se tudi posojilo proti gotovim odstotkom na podjetnem dobičku eventualno se tudi prodajo celo polje rude. Ponudbe na upravnishvo Slov. Naroda pod „Ruda 11388“.

Na prodaj:

Turbina (Spiral) do 75 l vode v sekundi, z avtomatičnim regulatorjem, fina, popolnoma nova, švic. fabrikat. Cevi 100 m, železne (Flusseisen) 3 mm x 180 mm premera. Stružilnik za les 280 mm višine, nov, železen, na pogon. Velika centralna peč, pripravna tudi za večje tovarne ali sušilnice.

Ponudbe na: Josip Petrič, Retica ob Paki. 11223

Cene se prodajo

lovski pes „ptičar“ 5 mesecev star, pri A. Podlesnik, Sv. Peter, Savinjska dolina. 11318

Prodajalko

za trgovino z mešanim blagom sprejemem takoj ali pozneje. Ponudbe pod „I. D. 11348“ na upr. Sl. Nar. 11348

Velike prazne zaboje

v vsaki množini kupuje tvrdka EMIL LAJOVIČ & DRUG, d. d. Ljubljana-Moste. 11173

Naprodaj

imam tračnice za ozkotirno železnico. Naslov pove uprava „Slovenskega Naroda“. 11172

PRODA SE

večja množina železnih obrobov po ugodni ceni. Poišče se v tovarni MILARNE IN SVEČARNE d. d. NA GLINCAH. 11042

PRODAJALKA,

izveščana v manufakturni in špecerijski stroki, s štiriletno prakso, večja slovenskega in nemškega jezika, išče službe v večji trgovini. Gre tudi na deželo. Vstop takoj. Ponudbe na upravo „Slov. Naroda“ pod „M. O. 11128“. 11053

Trgovskega vajenca, 14 let starega, z najmanj dobro dovršeno ljudsko šolo in pisarniškega praktikanta, absolventa trgovske šole, steno-grafa, sprejme

L. FURSAGER, RADOVLJICA. 11053

Kupim hišo

v Ljubljani, ne veliko, najraje enodružinsko, če mogoče z vrtom. Stanovanje mi mora biti takoj na razpolago. Posredovalci izključeni. Ponudbe s ceno na poštni predal 159, Ljubljana. 11365

PRODA SE

200 delnic Slovenske trgovske d. d. 50 delnic Trgovske banke d. d. 15 delnic Hrv. eskomptne banke

Ponudbe na upravo Sl. Naroda pod „ROF 11032“.

KAREL CIGLER

SP. SSKA, CELOVSKA CESTA ST. 72

PRODAJA

drv in premoga na drobno in debelo.

Ugodna prilika!

Ker sem preobložen s posli osobito radi nameravane gradbe večje elektrarne prodam prav dobro vpeljane podružnice (trgovine z me anim blagom) na Bledu, v Goričah (z 2 hišama) in v Senčurju. Reflektanti naj stavijo pismene ali ustmene ponudbe naavnost na moj naslov

EDVARD DOLENC,

Imetnik tvrdke Franc Dolenc, Kranj.

Najlepša zabava v domačem krogu za božične praznike je

GLASBA

ki Vam jo preskrbi dober gramofon z lepimi izbranimi ploščami prvovrstnih orkestror, solistov in pevskih zborov.

Vse to imate v največji zalogi gramofonov, plošč in vseh delov:

F. DEBELJAK, LJUBLJANA, Sodna ul. 5

Akcijonarsko društvo za saobračajne in železniške potrebe

Beograd, Zagreb Ljubljana, Karlovska cesta 30/1 Subotica, Sarajevo

Tračnice za normalne in poljske železnice, za opekarne, gozdne industrije in druge vrste industrije.

Transportni vozovi za les, zemljo, premog in prekučni vozički.

Ogibalnice in okretalnice.

Lokomotive za normalne in poljske železnice.

Okelesje za poljske železnice.

Vse promptno iz skladišča po najnižjih cenah.

Zahtevajte

„MEDICINAL KONJAK“

z znamko

„ALKO — modri križec“

in najfinejše krem likerje!

„ALKO“, LJUBLJANA, KOLIZEJ.

Jadranska banka - Beograd.

Delniška glavnica: Din 60.000.000.-

Rezerva: Din 30.000.000.-

Podružnice:

Med, Cavtat, Golje, Dubrovnik, Herceg Novi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski oddelak.

Naslov za brzojave: Jadranska.

Afilirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82, New-York City.

Banque Yugo-slave de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Cognac Médicinal

ARKO

Liqueur Triple Sec